

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011

Hallinto 

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 19/2009

SISÄASIAINMINISTERIÖ
Hallinto



Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011

Helsinki 2009



Sisäasiainministeriö
Monistamo
Helsinki 2009

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-444-4 (nid.)
ISBN 978-952-491-445-1 (PDF)

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian uudistamistyöryhmä, viestintäjohtaja Kaija Uusisilta, puheenjohtaja verkkotiedottaja Ulla Tulonen, sihteeri		Julkaisun laji Työryhmän loppuraportti	
		Toimeksiantaja Sisäasiainministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 1.6.2008, SM100:00/2008	
Julkaisun nimi Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Sisäasiainministeriö asetti 1.6.2008 työryhmän uudistamaan sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian. Työryhmän tehtävänä oli: <ul style="list-style-type: none">• arvioida ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutumisesta ministeriön toiminnassa• kerätä kansalaisjärjestöjen palaute 2006-2007 strategian ja toimenpiteiden toteutumisesta sekä ehdotukset kuulemisen ja osallisuuden kehittämiseksi ministeriön toiminnassa• laatia uusi kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia vuosille 2008-2010 ml. strategian toteuttamistoimenpiteet• päivittää ministeriön toiminnan kannalta keskeisten kansalaisjärjestöjen lista. Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011 sisältää ministeriön ja ulkoisten sidosryhmien arvion sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutumisesta, vision ministeriön suhteesta kansalaisyhteiskuntaan vuonna 2011 ja strategiset tavoitteet vision toteuttamiseksi. Tavoitteita on asetettu erityisesti säädösvalmistelulle, muiden kehittämishankkeiden valmistelulle, osallisuusvalmiuksien kehittämiseksi, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslinjausten toteuttamiselle, sosiaalisen median hyödyntämiselle, sähköisen kuulemisen kehittämiseksi ja osallisuuden vaikuttavuuden arvioinnille ja seurannalle. Strategia sisältää luettelon ministeriön toiminnan kannalta keskeisistä järjestöistä. Strategia on hyväksytty ministeriön osastopäällikkökokouksessa 28.5.2009.			
Avainsanat (asiasanat) hallinto, hallinnon kehittäminen, kansalaiset, kansalaisjärjestöt, kansalaisten osallistuminen, säädösvalmistelu			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-445-1 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 19/2009		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-444-4
Kokonaissivumäärä 88	Kieli suomi	Hinta 25 € + alv	Luottamuksellisuus
Jakaja Sisäasiainministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgruppen för revidering av inrikesministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi, informationsdirektör Kaija Uusisilta, ordförande webbinformatör Ulla Tulonen, sekreterare		Typ av publikation Arbetsgruppens slutrapport	
		Uppdragsgivare Inrikesministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 1.6.2008, SM100:00/2008	
Publikation (även den finska titeln) Inrikesministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi 2009–2011			
Publikationens delar			
Referat Inrikesministeriet tillsatte den 1 juni 2008 en arbetsgrupp för att revidera inrikesministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi. Arbetsgruppens uppgift var att: <ul style="list-style-type: none">• bedöma hur ministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi 2006–2007 har genomförts i ministeriets verksamhet• samla in respons från medborgarorganisationer om genomförandet av strategin och åtgärderna 2006–2007 samt förslag för att utveckla hörande och delaktighet i ministeriets verksamhet• utarbeta en ny medborgar- och medborgarorganisationsstrategi för åren 2008–2010 inkl. åtgärder för att verkställa strategin• uppdatera förteckningen över medborgarorganisationer som är viktiga för ministeriets verksamhet. Inrikesministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi 2009–2011 innehåller ministeriets och externa intressegruppers bedömning av hur inrikesministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi 2006–2007 har genomförts, en vision av ministeriets förhållande till det civila samhället 2011 och strategiska mål för att uppnå visionen. Mål har uppställts i synnerhet för lagberedning, beredning av övriga utvecklingsprojekt, utveckling av delaktighetsförfaranden, genomförande av riktlinjer för jämlikhet och jämställdhet, utnyttjande av sociala medier, utveckling av elektroniskt hörande och bedömning och uppföljning av delaktighetens effektivitet. I strategin ingår en förteckning över organisationer som är viktiga för ministeriets verksamhet. Strategin har godkänts vid ministeriets avdelningschefsmöte 28.5.2009.			
Nyckelord utveckling av förvaltningen, medborgare, medborgarorganisationer, medborgarnas delaktighet, lagberedning			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-445-1 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 19/2009		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-444-4
Sidoantal 88	Språk finska	Pris 25 € + moms	Sekretessgrad
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Sisäasiainministeriölle

Sisäasiainministeriö asetti 1.6.2008 työryhmän uudistamaan sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian. Uudistamistyön tavoitteena oli päivittää sisäasiainministeriön vuosia 2006-2007 koskenut strategia ja strategian toteuttamiseen liittyneet toimenpiteet vastaamaan kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiselle asetettuja tavoitteita.

Uudistamistyössä tuli ottaa huomioon mm. hallituksen strategia-asiakirjaan 2007 sisältyvä linjaus lainvalmistelun avoimuuden ja sidosryhmien osallistumismahdollisuuksien lisäämisestä sekä ehdotukset sähköisen kuulemisen kehittämisestä valtionhallinnossa.

Työryhmän tehtävänä oli:

- arvioida ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutumista ministeriön toiminnassa
- kerätä kansalaisjärjestöjen palaute 2006-2007 strategian ja toimenpiteiden toteutumisesta sekä ehdotukset kuulemisen ja osallisuuden kehittämiseksi ministeriön toiminnassa
- laatia uusi kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia vuosille 2008-2010 ml. strategian toteuttamistoimenpiteet
- päivittää ministeriön toiminnan kannalta keskeisten kansalaisjärjestöjen lista.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut viestintäjohtaja Kaija Uusisilta ja sihteerinä verkkotiedottaja Ulla Tulonen ministeriön viestintäyksiköstä. Jäseninä ovat toimineet lainsäädäntöneuvos Riitta Aulanko (varajäsen ylitarkastaja Heli Rajaniemi), poliisiosasto, lainsäädäntöneuvos Mika Kättö (varajäsen yli-insinööri Kirsi Rajaniemi), pelastusosasto, ylitarkastaja Timo Riissanen -31.12.2008 saakka (varajäsen säädösvalmisteluavustaja Aino-Maija Salmi), varsinainen jäsen 1.1.2009 lukien Aino-Maija Salmi, rajavartio-osasto, ylitarkastaja Sari Haavisto, ylitarkastaja Tero Mikkola ja ylitarkastaja Veikko Pyykkönen, maahanmuutto-osasto, ylitarkastaja Mikko Levämäki ja tietopalvelupäällikkö Manu Herna (varajäsen informaatikko Ansa Majuri), hallintoyksikkö, hallitusneuvos Päivi Pekkarinen ja projektikoordinaattori Panu Artemjeff, oikeusyksikkö, neuvotteleva virkamies Maarit Nikander (varajäsen erityisasiantuntija Helinä Kokkarinen), kansainvälisten asioiden yksikkö, ylitarkastaja Johan Pawli, sisäisen turvallisuuden sihteeristö -31.12.2008 saakka ja tiedottaja Antti Rechardt, viestintäyksikkö.

Työryhmä on kuullut työnsä aikana seuraavia asiantuntijoita: neuvotteleva virkamies Katju Holkeri valtiovarainministeriö (kansalaisjärjestöstrategian laadinta), neuvotteleva virkamies Sari Aalto-Matturi ja verkkosuunnittelija Oili Salminen oikeusministeriö (sähköinen kuuleminen), finanssineuvos Marja Granlund valtiovarainministeriö (SAG-hanke), pääsihteerit Aaro Harju Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry (järjestöjen

odotukset) ja neuvotteleva virkamies Maija Salo oikeusministeriö (kuuleminen säädösvalmistelussa). Lisäksi työryhmä kuuli valmistelun aikana Etnisten suhteiden neuvottelukuntaa (maahanmuuttajien osallisuus).

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011 sisältää ministeriön ja ulkoisten sidosryhmien arvion sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutumisesta, vision ministeriön suhteesta kansalaisyhteiskuntaan vuonna 2011 ja strategiset tavoitteet vision toteuttamiseksi. Tavoitteita on asetettu erityisesti säädösvalmistelulle, muiden kehittämishankkeiden valmistelulle, osallisuusvalmiuksien kehittämiseksi, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslinjausten toteuttamiselle, sosiaalisen median hyödyntämiselle, sähköisen kuulemisen kehittämiseksi ja osallisuuden vaikuttavuuden arvioinnille ja seurannalle. Strategia sisältää luettelon ministeriön toiminnan kannalta keskeisistä järjestöistä.

Työryhmän ehdotuksesta sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaksi 2009-2011 pyydettiin lausunto noin 350 sisäasiainministeriön toiminnan kannalta keskeiseltä järjestöltä, etnisten suhteiden neuvottelukunnalta, työryhmän kuulemista asiantuntijoilta sekä valtioron vuoro vaikutuskäytäntöjen parantamishankkeen jäseniltä. Ehdotukseen sai ottaa kantaa myös sähköisesti ministeriön verkkosivuilla.

Ehdotuksesta annettiin yhteensä 106 lausuntoa. Työryhmä muutti ehdotustaan lausuntojen perusteella. Lopullinen kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011 ja lausuntoyhteenveto ovat ministeriön verkkosivuilla (www.intermin.fi/suomi/kjstrategia).

Saatuaan työnsä valmiiksi, työryhmä jättää kunnioittavasti ehdotuksensa sisäasiainministeriölle.

Helsingissä 28. toukokuuta 2009

Kaija Uusisilta
puheenjohtaja

Ulla Tulonen
sihteeri

Riitta Aulanko
Aino-Maija Salmi
Tero Mikkola
Mikko Levämäki
Päivi Pekkarinen
Maarit Nikander
Antti Rechardt

Mika Kättö
Sari Haavisto
Veikko Pyykkönen
Manu Herna
Panu Artemjeff
Helinä Kokkarinen

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutuminen ministeriön toiminnassa	5
2.1 Osastojen ja yksiköiden oma arvio järjestyhteistyöstä.....	5
2.1.1 Poliisiosasto	5
2.1.2 Pelastusosasto	7
2.1.3 Rajavartio-osasto	12
2.1.4 Maahanmuutto-osasto.....	14
2.1.5 Sisäisen turvallisuuden sihteeristö	16
2.1.6 Oikeusyksikkö	18
2.1.7 Kansainvälisten asioiden yksikkö.....	20
2.1.8 Hallintoyksikkö	22
2.1.9 Viestintäyksikkö	23
2.2 Ministeriön oma arvio strategian ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteutumisesta.....	25
2.2.1 Hallinnon yleisten periaatteiden toteutuminen ministeriön toiminnassa	25
2.2.2 Osallisuuskäytäntöjen toteutuminen säädösvalmistelussa.....	26
2.2.3 Osallisuuskäytäntöjen toteutuminen muissa kuin säädöshankkeissa	29
2.2.4 Yhteenveto nykytilasta	30
2.3 Kansalaisten ja järjestöjen arvio ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiasta 2006-2007	32
2.3.1 Järjestö- ja internetkyselyn tulokset	32
2.3.2 Etnisten suhteiden neuvottelukunnan kuulemistilaisuuden tulokset.....	33
2.3.3 Yhteenveto ulkopuolisesta palautteesta.....	34
3 Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011	36
3.1 Visio sisäasiainministeriön suhteesta kansalaisyhteiskuntaan vuonna 2011	38
3.2 Strategiset tavoitteet vuosina 2009-2011	39
3.2.1 Strategiset tavoitteet säädösvalmistelussa	39
3.2.2 Strategiset tavoitteet muissa kehittämishankkeissa	41

3.2.3 Strategiset tavoitteet osallisuusvalmiuksien kehittämisessä.....	41
3.2.4 Strategiset tavoitteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslinjausten toteuttamisessa.....	42
3.2.5 Strategiset tavoitteet sosiaalisen median seurannassa ja sähköisen kuulemisen kehittämisessä	42
3.2.6 Strategiset tavoitteet osallisuuden vaikuttavuuden seurannassa ja arvioinnissa.....	43
3.2.7 Strategiset tavoitteet ministeriön osastojen, yksiköiden ja hallinnonalan osallisuuskäytäntöjen kehittämisessä.....	44
4 Medborgar- och medborgarorganisationsstrategi 2009–2011	48
4.1 Vision om inrikesministeriets förhållande till det civila samhället 2011.	50
4.2 Strategiska mål 2009–2011	51
4.2.1 Strategiska mål för lagberedningen	51
4.2.2 Strategiska mål för andra utvecklingsprojekt	53
4.2.3 Strategiska mål för utveckling av beredskap för delaktighet.....	53
4.2.4 Strategiska mål för genomförande av riktlinjerna för jämlikhet och likställdhet.....	54
4.2.5 Strategiska mål för uppföljning av sociala medier och utveckling av elektroniskt hörande.....	54
4.2.6 Strategiska mål för uppföljning och utvärdering av delaktighetens inverkan	55
4.2.7 Strategiska mål för utveckling av delaktighetsförfaranden vid ministeriets avdelningar, enheter och inom förvaltningsområdet.....	56
5 Sisäasiainministeriön toiminnan kannalta keskeisiä järjestöjä.....	60
5.1 Ministeriön osastojen ja yksiköiden toiminnalta kannalta keskeisiä järjestöjä	60
5.2 Sisäasiainministeriön toiminnan kannalta keskeisiä järjestöjä	74

Liitteet

Liite 1: Ministeriön internetsivuilla julkaistu kansalaisille suunnattu kysely	83
Liite 2: Sanasto	87

1 Johdanto

Keskushallinnon uudistushanketta ohjannut ministeriryhmä linjasi vuonna 2002, että ministeriöissä tulee luoda toimintatavat, joilla varmistetaan jo hankkeen tai työn alkaessa, että työn eri vaiheissa edistetään kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallisuutta. Vuonna 2005 valtioneuvosto edellytti, että ministeriöiden on laadittava kansalaisjärjestöstrategia tai kansalaisten kuulemisen kirjatut toimintatavat vuoden 2006 loppuun mennessä.

Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämistä koskevassa periaatepäätöksessään vuonna 2007 hallitus totesi, että kansalaisjärjestöjen kuuleminen on olennainen osa yhteiskunnallisen osallistumisen vahvistamista. Osallistumismenettelyjä tulee periaatepäätöksen mukaan kehittää siten, että keskusjärjestöillä on mahdollisuus kuulla jäsenjärjestöjään lausuntoaan antaessaan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tulee tehostaa järjestöjen osallistumista hallinnon valmisteluelimiin ja järjestöjä tulee kuulla niin varhaisessa vaiheessa, että järjestöjen jäsenjärjestöjen kuuleminen on mahdollista.

Periaatepäätöksessä edellytetään, että ministeriöiden on otettava osaksi hallinnonalan strategioita järjestöjen asema. Kansalaisjärjestöstrategiat on pidettävä ajan tasalla yhteistoiminnassa järjestöjen kanssa.

Hallituksen strategia-asiakirjassa 2007 muistutetaan lainvalmistelun avoimuudesta ja sidosryhmien osallistumismahdollisuuksista. Strategia-asiakirjassa todetaan, että komiteoiden ja vastaavien laajapohjaisten valmisteluelimien käyttöä tulee lisätä. Sidosryhmiä tulee kuulla aidosti ja monipuolisesti valmistelun eri vaiheissa. Sidosryhmien kuulemisessa ja osallisuuden vahvistamisessa hyödynnetään sekä perinteisiä kuulemisen menetelmiä että uuden tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia.

Strategia-asiakirjan mukaan vireillä olevista säädösvalmisteluhankkeista ja niiden vaikutuksista on tiedotettava suunnitelmallisemmin ja riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta intressi- ja kohderyhmillä on aito mahdollisuus vaikuttaa valmisteluun sekä tarvittaessa sopeuttaa toimintansa muutoksiin.

Sisäasiainministeriön ensimmäinen kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2006-2007 valmistui joulukuussa 2005. Ministeriön osastojen ja yksiköiden edustajista koostunut työryhmä selvitti osallisuuskäytäntöjen nykytilaa ja tutustui valtionhallinnon yleisiin kuulemis- ja osallisuusperiaatteisiin. Selvitystyön pohjalta laadittiin strategia ja strategian toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet. Toimenpiteet vastuutettiin osastoille ja yksiköille. Ministeriö kokosi myös yhteisen järjestölistan. Valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisosasto palkitsi 5.9.2007 ”ruusuja rohkealle” -otsikon alla sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian.

Sisäasiainministeriön organisaatio uudistui vuoden 2008 alussa. Ministeriö on nyt sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Organisaatiouudistus oli osaltaan vauhdittamassa kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian uudistamistyötä.

Viime vuosien aikana myös yleinen tietämys valtioneuvostotason osallisuus- ja vuorovaikutuskäytännöistä on lisääntynyt. Valtiovarainministeriö on laatinut ”Eväitä ministeriön kansalaisjärjestöstrategian suunnittelun tueksi” -ohjeen. Oikeusministeriön johdolla on valmisteltu sähköiseen kuulemiseen uusia menettelytapoja. Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian uudistamistyössä on pyritty huomioimaan osallisuuskäytäntöjen kehittämisen uudet haasteet.

2 Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutuminen ministeriön toiminnassa

2.1 Osastojen ja yksiköiden oma arvio järjestöyhteistyöstä

2.1.1 Poliisiosasto

Poliisiosasto tekee laajasti yhteistyötä sidosryhmien, kolmannen sektorin ja järjestöjen kanssa lukuisissa työryhmissä, ohjausryhmissä, johtoryhmissä, neuvottelukunnissa ja vastaavissa foorumeissa. Useissa laajapohjaisissa, pysyvissä ryhmissä on järjestöjen edustus mukana.

Poliisitoiminnan yhteistyöverkosto on laaja ja monitahoinen ja poliisitoiminnan yhteys kansalaisiin ja kansalaisjärjestöihin aktiivinen ja vuorovaikutteinen. Poliisiosasto tukee osaltaan operatiivista poliisitoimintaa eri yhteistyömuodoilla muun muassa osallistumalla kansalliseen ja alueelliseen rikostorjuntatyöhön, antamalla valistusta eri tilaisuuksissa ja osallistumalla järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Eri yhteistyömuotojen kautta ylläpidetään säännöllistä keskusteluyhteyttä, jaetaan tietoa ja kokemuksia sekä käynnistetään yhteistyöhankkeita. Eri työskentelymuotojen ja syntyvien kontaktien avulla järjestöjen edustajien näkemyksiä saadaan usein jo ennen hankkeen valmistelua tai käynnistymistä. Samalla saadaan tärkeää tietoa kansalaisten kokemista viranomaistoiminnan kehittämistarpeista.

Poliisiosastolla on edustaja useissa neuvottelukunnissa, esimerkiksi lapsiasiain ja romaniasiain neuvottelukunnassa sekä kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset -työryhmässä. Poliisiosasto osallistuu myös lukuisiin työ- ja ohjausryhmiin, joissa on mukana eri järjestöjen edustus. Muun muassa näiden neuvottelukuntien ja muiden yhteistyöryhmien työskentelyn kautta luodaan sidosryhmäkontakteja kansalaisjärjestöihin.

Sisäasiainministeriön yhteydessä toimii poliisiasiain neuvottelukunta. Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä johtuen sillä on laaja-alainen kosketuspinta useisiin viranomais- ja muihin tahoihin. Neuvottelukunnan tehtävinä on seurata poliisin toimintaan vaikuttavan ympäristön kehitystä sekä poliisin toimintaa, tehdä aloitteita poliisin toiminnan kehittämiseksi, antaa lausuntoja poliisia koskevista asioista sekä käsitellä muut sen käsiteltäviksi toimitettavat asiat.

Poliisiasiain neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään 11 ja enintään 19 muuta jäsentä. Puheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet nimetään eri kansalaispiirejä ja poliisitoimintaan liittyviä tärkeimpiä tahoja edustavista henkilöistä. Poliisiasiain neuvottelukunnassa kansalaisnäkökulmaa ovat perinteisesti edustaneet eri puolueiden nimeämät kansanedustaja- tai muut jäsenet parlamentaaristen voimasuhteiden mukaisesti.

Poliisihallintoon liittyviä tärkeimpiä sidosryhmätahoja neuvottelukunnassa edustavat valtionhallinnon taholta oikeusministeriön, puolustusministeriön ja valtiovarainministeriön edustajat. Neuvottelukunnassa on myös edustaja eduskunnan virkamieskunnasta sekä Suomen Kuntaliitosta. Neuvottelukunnan sihteeri on määrätty sisäasiainministeriöstä.

Lisäksi poliisiosaston toimialalta voidaan mainita esimerkkeinä muita pysyviä neuvottelukuntia/lautakunnat/työ- ja johtoryhmät, joissa on mukana järjestöjen edustajia:

- turvallisuusalan neuvottelukunta (neuvoa-antava elin yksityiseen turva-alaan liittyvissä asioissa)
- ampuma-aselautakunta (antaa lausuntoja ampuma-aselain soveltamisalaan kuuluvista asioista)
- poliisihallinnon työsuojelun keskustoimikunta
- yhteistoimintaneuvottelukunta (poliisin valtakunnallinen yhteistoimintaelin)
- poliisin ylijohdon palkkatyöryhmä (palkkaerimielisyyksien käsittelytyöryhmä)
- poliisin ylijohdon palkkajohtoryhmä (palkkausjärjestelmän kehittämistyöryhmä).

Järjestöjen edustus yksittäisissä hankkeissa, säädöshankkeissa, lausuntokierroksilla ja kokouksissa harkitaan tapauskohtaisesti. Esimerkiksi aikaisemmin toteutetussa ampuma-aselakihankkeessa ja aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohjetta laadittaessa yhteistyö ampuma-asejärjestöjen kanssa oli tiivistä. Arpajaishallintoon liittyvissä asioissa yhteistyö järjestöjen ja edunvalvontajärjestöjen kautta on välillistä Veikkaus Oy:n edunsaajakentän sekä Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoton avustustensaajajärjestöjen kanssa.

Poliisiosaston arvion mukaan järjestöyhteistyö toimii hyvällä/tydyttävällä tavalla. Osa yhteistyöstä perustuu lainsäädäntöön (esim. työsuojelulainsäädäntö) tai järjestöjen kanssa tehtyihin sopimuksiin (esim. työsuojelua koskevat sopimukset), osa tapauskohtaiseen harkintaan.

Järjestöyhteistyö mahdollistaa laajan keskustelun ja sitä kautta laajemman näkökulman valmisteluun. Se edistää myös valmisteilla olevien asioiden ja uudistusten hyväksyntää. Järjestöyhteistyön hyvinä puolina on myös viestinnän tehostuminen eri tahojen välillä

sekä ongelmanratkaisutilanteiden helpottuminen. Uusia ideoita tulee myös yhteistyössä paremmin esiin.

Järjestöyhteistyön negatiivisina puolina voidaan nähdä ristiriitaiset kehityssuunnat ja näkemyserot. Yhteistyö vie myös aikaa ja resursseja. Se saattaa jäykistää ja hidastaa valmistelua sekä päätöksentekoa. Lopputuloksena saattaa olla kompromissi, joka ei aina ole paras mahdollinen vaihtoehto. Valmistelun kannalta haasteellisena voidaan pitää myös sitä, että yksittäisellä intressiryhmällä saattaa olla aktiivisuudestaan johtuen suuri painotus uudistuksessa

2.1.2 Pelastusosasto

Pelastusosasto johtaa ja valvoo pelastuslaissa säädetyn mukaisesti pelastustointia ja sen palvelujen saatavuutta ja tasoa sekä huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä. Vapaaehtoisilla järjestöillä on tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen tuottajana ja täydentäjänä.

Järjestöjen toiminnassa korostuu onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä valistustoiminta ja pelastusalan vapaaehtoisen henkilöstön koulutustoiminta. Operatiivisissa tehtävissä vapaaehtoiset muodostavat myös tärkeän resurssin. Järjestöjen toiminnan ylläpitäminen ja jatkuvuuden turvaaminen on ensisijassa järjestöjen itsensä asia. Valtio tukee pelastusalan järjestöjä myöntämällä niille huomattavia avustuksia Palosuojelurahastosta ja Raha-automaattiyhdistyksestä. Varoja on suunnattu erityisesti myös järjestöjen perusrakenteiden ylläpitämiseen ja kehittämishankkeisiin, joilla toiminnan jatkuvuutta pyritään turvaamaan.

Vapaaehtoisten järjestöjen keskeinen asema pelastustoimessa on otettu huomioon myös pelastustoimen lainsäädännössä.

Järjestöjen keskeisestä asemasta johtuen pelastusosasto harjoittaa säännönmukaista ja kiinteää järjestöyhteistyötä. Yhteistyö on luonteeltaan ”kumppanuuteen perustuvaa” ja verkostomaista. Pelastusosaston yhteistyössä järjestöjen kanssa on usein kysymys myös informaatio-ohjauksesta. Pelastusosasto pyrkii vaikuttamaan siihen, että alan järjestöt ottaisivat omissa toimintasuunnitelmissaan huomioon pelastustoimen valtakunnalliset kehittämistavoitteet.

Pelastustoimen alalla toimivista järjestöistä osa on keskittynyt yksinomaan pelastustoimeen liittyviin kysymyksiin ja tehtäviin ja osalla järjestöistä ainoastaan pieni osa toiminnasta kohdistuu pelastustoimeen.

Järjestöt ovat yksityisoikeudellisia tai julkisoikeudellisia yhdistyksiä. Julkisoikeudellisen yhdistyksen tehtävät ja hallinnon periaatteet on säädetty lailla. Viimeksi mainittuja pelastustoimen alalla toimivia tai sen tehtäviin liittyviä yhdistyksiä

ovat muun muassa Liikenneturva, Suomen Punainen Risti, Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja Raha-automaattiyhdistys. Julkisoikeudellisten yhdistysten hallintoelimissä on yleensä myös viranomaisten edustajia ja asianomaisille ministeriölle on säädetty velvollisuus ohjata ja valvoa yhdistyksen toimintaa. Yhdistykset voidaan jaotella myös sen mukaan, ovatko ne yleishyödyllisiä yhdistyksiä vai etujärjestöjä.

Pelastustoimen neuvottelukunta toimii pelastuslain mukaan sisäasiainministeriön apuna pelastustoimen suunnittelua, kehittämistä ja seurantaa varten. Neuvottelukunnassa (1.11.2007-31.10.2010) ovat edustettuina:

- Suomen Kuntaliitto
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Tekniikan- ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry
- Suomen Punainen Risti
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry
- Suomen Palopäällystöliitto ry
- Suomen Sopimuspalokuntien liitto ry
- Finlands svenska brand- och räddningsförbund r.f.

Pelastustoimen johdon foorumi on sisäasiainministeriön vuonna 2004 asettama yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on avustaa ministeriötä pelastustoimen kehittämisessä, arvioinnissa ja päätöksenteon koordinoinnissa. Johdon foorumi arvioi pelastustoimen tilaa, tasoa ja kehittämistarpeita sekä tekee esityksiä pelastustoimen kehittämiseksi. Foorumi voi tehdä myös esityksiä, joiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa pelastustoimen palvelutasoa, kehittää pelastustoimen yhteistoimintaa eri toimijoiden ja hallinnontasojen välillä, kehittää pelastustoimen strategisia tavoitteita sekä yhdenmukaistaa toimintamenetelmiä ja muutakin toimintaa.

Pelastustoimen johdon foorumi toimii pelastusylijohtajan johdolla ja foorumissa on edustajia ministeriön pelastusosastolta, lääninhallituksista (lääninvalmiusjohtajat), pelastuslaitoksista (pelastusjohtajat), Pelastusopistolta (rehtori) sekä hätäkeskuslaitoksesta (hätäkeskuslaitoksen johtaja). Foorumissa ovat asiantuntijajäseninä Suomen Kuntaliiton edustaja, Suomen Pelastusalan keskusjärjestö ry:n toimitusjohtaja ja Suomen Palopäällystöliitto ry:n toiminnanjohtaja. Pelastustoimen johdon foorumille on perustettu vuonna 2007 sihteeristö, jonka tehtävänä on valmistella johdon foorumin kokoukset. Järjestöt ovat edustettuina myös sihteeristössä.

Sisäasiainministeriön pelastusosastolla on yhteistoimintaa useiden järjestöjen kanssa. Seuraavassa tarkastellaan pelastusosaston yhteistyötä ja yhteistyön järjestämistapaa eräiden keskeisten pelastustoimen alalla toimivien järjestöjen kanssa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry:n (SPEK) tarkoituksena on valtakunnallisena keskusjärjestönä toimien yhteistyössä viranomaisten sekä eri järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa edistää kansalaisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan valmiutta ihmisten,

omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen onnettomuuksien ja tuhojen aiheuttamilta vaaroilta normaali- ja poikkeusoloissa erityisenä tehtävänä pelastustoimen, väestönsuojelun ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun kehittäminen ja pelastusalan vapaaehtoistoiminnan kehittäminen.

Järjestö saa toimintaansa julkista avustusta Palosuojelurahastolta (PSR) ja Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY).

Järjestön valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden valmisteluun on yleensä pyydetty mukaan myös viranomaisten edustaja. Vastaavasti järjestön edustajia on nimetty pelastusosaston työryhmiin silloin, kun valmistettava asia liittyy vapaaehtoistointaan tai sellaiseen asiakokonaisuuteen (esim. paloturvallisuustekniikka), jossa järjestöllä on erityisasiantuntemusta.

Päivittäisessä työskentelyssä yhteistoiminta SPEK:n kanssa on tiivistä, erityisesti valistus- ja tiedotustoiminnassa ja pelastustoimen verkkosivujen ylläpidossa. Pelastusosasto ja SPEK ovat myös järjestäneet "teematapaamisia" esimerkiksi pelastustoimen valtakunnallisten toimintasuunnitelmien ja järjestön toimintasuunnitelmien yhteensovittamiseksi.

Alueelliset pelastusliitot huolehtivat muun muassa osaltaan pelastustoimen vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön koulutuksesta.

Suomen Palopäälystöliitto ry:n (SPPL) tarkoituksena on edistää jäsenistönsä ammattitietoja ja taitoja sekä kohottaa ja edistää kansalaisten, yhteisöjen ja laitosten valmiutta ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Keskeiset toimintamuodot ovat koulutusaineiston tuottaminen, koulutuksen järjestäminen ja erilaiset asiantuntijatehtävät. Palosuojelurahasto tukee SPPL:n toimintaa.

Pelastusosastolla on ollut viime aikoina tiivistä yhteistyötä järjestön kanssa erityisesti valistuskampanjoiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry (SSPL) toimii suomalaisten vapaaehtoispalokuntien yhteenliittymänä ja edunvalvojana. Liitolla on tällä hetkellä runsaat 500 jäsenyhteisöä. Liitto seuraa pelastusalan muutoksia ja toimii kentän tuntojen kuuntelijana. Liiton keskeisenä tehtävä on ollut uuden valtakunnallisen sopimusjärjestelmän kehittäminen yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa. Yhteistoiminta on järjestetty muun muassa siten, että liitolla on edustajia valtakunnallisissa työryhmissä.

Vapaaehtoinen pelastuspalveluun (VAPEPA) kuuluu noin 50 kansalaisjärjestön ja muun yhteisön kautta yli 20 000 vapaaehtoista. He toimivat hälytysryhmässä (1 400) eri puolilla Suomea. Suomen Punainen Risti koordinoi Vapaaehtoista pelastuspalvelua

yleisen pelastuspalvelun osalta. Vapaaehtoisen pelastuspalvelun keskustoimikunnassa on sisäasiainministeriön pelastusosaston edustaja.

VAPEPA-toiminta rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen ja Suomen Punaisen Ristin varoin.

Suomen Meripelastusseura koordinoi meri- ja järviolueella tapahtuvaa vapaaehtoista pelastuspalvelua ja Suomen Ilmailuliitto vapaaehtoista palolento- ja ilmapelastuspalvelua. Suomen Meripelastusseuran neuvottelukunta tukee ja kehittää seuran toimintaedellytyksiä. Neuvottelukuntaan kuuluu yrityselämän ja viranomaisten edustajia. Pelastusylijohtaja on neuvottelukunnan jäsen.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun yhteistoimintakysymykset pelastusosastolla liittyvät lähinnä toiminnan ”operatiivisten asioiden” suunnitteluun, hälytys- ja viestijärjestelyihin, vapaaehtoisten ja viranomaisten yhteistoimintajärjestelyihin sekä koulutukseen.

Suomen Ilmailuliitto ry (SIL) on urheilu- ja harrasteilmailun valtakunnallinen keskusjärjestö ja sillä on noin 200 jäsenkerhoa.

Suomen Lentopelastusseura ry (SLPS) on valtakunnallinen, viranomaisten avuksi luotu pelastus- ja palolentovalmiutta ylläpitävä organisaatio. SLPS kouluttaa vapaaehtoisia viranomaisten avuksi kadonneiden etsinnässä ja ennaltaehkäisemään metsäpaloja.

Pelastus- ja lääkärihelikopteri-yhdistysten keskeisiä toimintamuotoja ovat lääkärijohtoinen ensihoito, pelastustoiminta, sammutus- ja etsintätehtävät sekä viime aikoina mukaan tulleet ensihoitokonsultaatiotehtävät. Sairaanhoitopiirit ja pelastuslaitokset osallistuvat toiminnan toteutukseen. Toiminnan rahoitus perustuu yhdistyksen omaan varain hankintaan, Raha-automaattiyhdistyksen avustuksiin ja pelastustoimen tehtävien osalta myös sisäasiainministeriön rahoitukseen.

Sisäasiainministeriö ja sen pelastusosasto ovat olleet aktiivisesti mukana lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnan kehittämistyössä.

Suomen Meripelastusseura ry on valtakunnallinen vapaaehtoisten meri- ja järvipelastusyhdistysten keskusjärjestö. Suomen Meripelastusseuraan kuuluu noin 60 jäsenyhdistystä. Yhdistykset osallistuvat pelastusvalmiuden ylläpitämiseen sekä rannikolla että sisävesillä noin 30 yhdistyksen voimavaroin. Toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys, Merenkululaitos ja yksityiset tahot.

Viranomaisyhteistyötä Suomen Meripelastusseuran kanssa tekevät sisäasiainministerin pelastusosasto, poliisiosasto ja rajavartio-osasto.

Suomen Palveluskoiraliitto ry huolehtii pelastuskoirien ja koirien ohjaajien kouluttamisesta sekä pelastuskoiraryhmien valmiuden ylläpitämisestä. Raha-automaattiyhdistys avustaa toimintaa.

Pelastusosastolla on ollut liiton kanssa yhteistyötä lähinnä koulutusjärjestelmän suunnittelussa ja koirien sijoittamisessa organisaatioon.

Nuohousalan Keskusliitto ry:n (NKL) tarkoituksena on koko maan nuohoojien keskusjärjestönä yhdistää nuohoojat työskentelemään ammattitaidon edistämiseksi ja yhteisten etujen valvomiseksi. Liitolla on ollut keskeinen rooli nuohoojien ammattitutkintoihin valmistavan koulutuksen järjestämisessä. Nuohoustoimi on osa palonehkäisytoimintaa, jonka johdosta pelastusosasto on tehnyt vuosien mittaan kiinteästi yhteistyötä liiton kanssa. Palosuojelurahasto tukee liiton toimintaa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä. Yhdistyksen tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. Edellä mainittujen tehtäviensä lisäksi yhdistys järjestää myös turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta. Yhdistyksen toiminnassa korostuu koulutus, jonka tavoitteena on opettaa kansalaisia selviytymään paremmin arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa. Puolustusvoimat voi myös käyttää yhdistyksen toimintaan osallistuvia henkilöitä puolustusvoimien osallistuessa pelastusviranomaisten johdolla pelastustoimintaan.

Finanssialan Keskusliitto ry (FK) on etujärjestö, joka edustaa jäsenkuntaansa kuuluvia Suomessa toimivia finanssialan yrityksiä. Järjestö syntyi Pankkiyhdistyksen, Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton, Rahoitusyhtiöiden Yhdistyksen ja Finanssityönantajien yhdistettyä voimansa vuoden 2007 alusta. Finanssialan Keskusliiton jäsenyhtiöissä on yhteensä noin 40 000 työntekijää ja niiden asiakkaita ovat käytännöllisesti katsoen kaikki suomalaiset yritykset ja kuluttajat. Järjestön jäsenkuntaan kuuluvat työeläkeyhtiöt ja työtapaturmavakuutuksia tarjoavat vahinkovakuutusyhtiöt hoitavat myös lakisääteiseen sosiaaliturvaan kuuluvia vakuutuksia. Finanssialan Keskusliitto jatkaa yhteen sulautuneiden järjestöjen edunvalvontatyötä aikaisemmassa laajuudessa. Järjestön tavoitteena on turvata alalle hyvä toimintaympäristö, toimivat finanssimarkkinat ja tehokas maksujenvälitysjärjestelmä sekä edistää vahingontorjuntaa ja turvallisuutta.

Pelastusosasto on tehnyt tiivistä yhteistyötä Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton ja sen seuraajan Finanssialan Keskusliiton kanssa onnettomuuksien ehkäisytyössä ja vahingontorjuntatyössä.

Palotutkimusraati ry:n tehtävänä on koordinoida, täydentää ja edistää Suomessa tapahtuvaa paloalan tutkimusta. Se tapahtuu yhteistyössä teollisuuden, vakuutusalan ja muun elinkeinoelämän, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, valtion ja kuntien

viranomaisten sekä alan järjestöjen kanssa. Toimintaa johtaa johtokunta, jossa on ollut myös pelastusosaston edustus. Palosuojelurahasto tukee raadin toimintaa.

Suomen Standardisoimisliitto ry SFS on standardisoinnin keskusjärjestö, jonka jäsenenä on elinkeinoelämän järjestöjä ja Suomen valtio. Järjestö hoitaa myös pelastustoimen alaan kuuluvia standardisoimistehtäviä ja sen toimintaa tuetaan Palosuojelurahaston varoin.

Terveyden edistämisen keskus on sosiaali- ja terveysalalla toimivien järjestöjen ja muiden yhteisöjen yhteistyöjärjestö. Terveyden edistämisen keskus on toiminut aktiivisena pelastusosaston yhteistyötahona erityisesti koti- ja vapaa-ajan tapaturmien torjunnassa.

Palontorjuntatekniikkaa edistäviä järjestöjä ovat muun muassa Suomen Paloinsinööriyhdistys, Palokalustoliikkeiden yhdistys, Sprinkleritekninen yhdistys ja Paloilmaisualan yhdistys. Pelastusosastolla on yhteistyötä näiden järjestöjen kanssa onnettomuuksien ehkäisyn tehtävissä.

Kansainvälinen palonehkäisyn ja palontorjunnan tekninen komitea (CTIF) on kansainvälinen järjestö, jonka tarkoituksena on rohkaista ja edistää palokuntalaisten ja alan asiantuntijoiden yhteistyötä. Toimintaa Suomessa koordinoi CTIF:n Suomen kansallinen komitea. Komitean puheenjohtaja on toiminut sisäasiainministeriön pelastusylijohtaja ja sen käytännön asioita hoitaa Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Työmarkkinajärjestöihin pelastusosasto on pitänyt yhteyttä tiedonvaihtomielessä. Vaikkei pelastusosasto ole työmarkkinaosapuoli, monet työmarkkinaratkaisut vaikuttavat pelastustoimen toimintaedellytyksiin. Pelastustoimen järjestelyissä tehtävät muutokset vaikuttavat puolestaan pelastuslaitosten henkilöstön asemaan. Järjestöt ovat myös osallistuneet sisäasiainministeriön asettamiin kehittämishankkeisiin, jotka vaikuttavat henkilöstön asemaan (esimerkkinä pelastuslaitosten ja -henkilöstön toimintakykyhanke).

Suomen Kuntaliiton muodostavat maamme kunnat ja kaupungit, jotka puolestaan vastaavat asukkaidensa tärkeimmistä palveluista. Liitto tuo kuntien näkemyksen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja keskusteluun. Liiton päätehtävät ovat edunvalvonta, palvelu ja kehittäminen. Pelastusosastolla on tiivis yhteistyö Kuntaliiton kanssa erilaisissa pelastustoimen kehittämishankkeissa.

2.1.3 Rajavartio-osasto

Rajavartio-osastolla on säännöllistä yhteistyötä useiden järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Yhteistyöllä pyritään aktiiviseen tietojen, kokemusten ja ideoiden vaihtoon, mikä mahdollistaa muun muassa laaja-alaisen valmistelun ja edistää päätöksentekoa.

Yhteistyötä tehdään työryhmissä, lautakunnissa ja koulutustoiminnassa. Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköt järjestävät myös yhteisharjoituksia ja suorittavat pelastus- ja etsintätehtäviä yhdessä järjestöjen kanssa. Hallintoyksiköt tukevat järjestötoimintaa lisäksi lainaamalla järjestöjen käyttöön tiloja, kalustoa ja tarpeen mukaan henkilöstöä.

Rajavartiolaitoksen säädöshankkeissa sidosryhmät otetaan huomioon hankkeen suunnitteluvaiheessa ja lähetettäessä ehdotuksia lausuntokierrokselle. Lausuntoa pyydetään viranomaistahojen lisäksi kattavasti toimialan yhdistyksiltä ja kansalaisjärjestöiltä. Lausuntomenettelyn kautta sidosryhmät voivat vaikuttaa hankkeen sisältöön ja keskeisimmistä sidosryhmistä kutsutaan edustajia mukaan myös ohjaus- ja työryhmiin. Virkamiehet ovat pyydettäessä olleet yhteydessä myös erikseen eri sidosryhmiin. Säädöshankkeiden osalta on laadittu luettelo niistä sidosryhmistä ja tahoista, joilta yleensä pyydetään ehdotukseen lausunto.

Rajavartiolaitoksen toimintaan liittyy useita valtakunnallisia työryhmiä, toimikuntia ja lautakuntia, joihin on kutsuttu ammattijärjestöjen edustajia henkilöstön edustajina. Ammattijärjestöjen edustajia on pysyvästi perustetuissa Rajavartiolaitoksen yhteistoimintalautakunnassa, palkkalautakunnassa ja työsuojelukeskustoimikunnassa. Lisäksi henkilöstön edustajia on Rajavartiolaitoksen henkilöstöstrategia 2015 ja Rajavartiolaitoksen strategisen henkilöstösuunnittelutyöryhmän 2006–2007 laatimistyöryhmissä, RVLPI -kouluttamistyöryhmässä, Rajavartiolaitoksen rekrytointityöryhmän 2006 ja tasa-arvotyöryhmä 2008 sekä kiinteistönpidon kehitysohjelman laatimisen 2008–2009 työryhmissä.

Rajavartiolaitoksen esikunnalla on vakiintunutta yhteistyötä useiden järjestöjen kanssa. Yhteistyö on aktiivista ja säännöllistä erityisesti edunvalvontajärjestöjen, Suomen Meripelastusseuran, veneily- ja pursiseurojen, vapaapalokuntien, Suomen Punaisen Ristin osastojen ja WWF:n kanssa. Suomen Meripelastusseura on perustanut Suomen meripelastusseuran neuvottelukunnan tukemaan toimintaansa ja kehittämään seuran toimintaedellytyksiä. Neuvottelukuntaan kuuluu yrityselämän ja viranomaisten edustajia. Rajavartiolaitoksen päällikkö on neuvottelukunnan jäsen.

Rajavartiolaitoksen edustajia ja yhteyshenkilöitä toimii myös useiden liittojen, yhdistysten ja kiltojen hallituksissa ja johtokunnissa. Sotilaskotiliiton, Rajasotilaskotiyhdistyksen, Maanpuolustuskiltojen liiton paikalliskilta Tampereen rajamieskilta ry:n ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallitusten kokoonpanoissa on Rajavartiolaitoksen edustaja tai yhteyshenkilö. Rajavartiolaitos järjestää myös yhteistyössä Sodanajan rajajoukkojen perinnetoimikunnan kanssa veteraanitapaamisia useita kertoja vuodessa.

Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköillä on vakiintunutta vartiosto- ja aluetason yhteistoimintaa lukuisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Hallintoyksiköt tekevät yhteistyötä myös useiden kylä- ja asukas-yhdistysten sekä tienhoitokuntien kanssa.

Valtakunnan rajan läheisyydessä asuvaan paikalliseen väestöön pidetään myös tiivistä yhteyttä Rajavartiolaitoksen lakiin perustuvien tehtävien yhteydessä. Hallintoyksiköt ja paikalliset kansalaisjärjestöt järjestävät yhteisiä kokouksia, seminaareja, koulutustapahtumia, valistuspäiviä ja tutustumiskäyntejä. Näissä tilaisuuksissa on mahdollisuus vaihtaa tietoa kunkin alueen tilanteista ja tapahtumista.

Turun merivartioalue ja merialueen meripelastusseurat järjestävät myös yhteisharjoituksia ja toimivat yhteistyössä pelastus- ja etsintätehtävissä. Yhteistyön ohella esimerkiksi Pohjois-Karjalan ja Kainuun rajavartiosto antavat tarvittaessa yhdistysten ja järjestöjen käyttöön kalustoa, tiloja ja henkilöstöä. Onttolan alueella vartiostolla ja Riistanhoitoyhdistyksellä on yhteiskäytössä oleva ampumarata. Hallintoyksiköiden virkamiehiä toimii vapaa-ajalla myös paikallisten urheiluseurojen päättävissä elimissä edistäen siten myös välillistä vuorovaikutusta järjestöjen ja hallinnon välillä.

Raja- ja merivartiokoululla on aktiivista yhteistoimintaa järjestöjen ja yhdistysten kanssa muun muassa koulutusyhteistyön muodossa. Raja- ja merivartiokoulun kursseilla yhdistykset ovat pitäneet luentoja ja koulu tarjoaa myös erityisesti meripelastustoimen järjestöille ja yhdistyksille mahdollisuuden osallistua koulun järjestämille lyhyille kursseille. Lisäksi Raja- ja merivartiokoulun tiloja järjestöt ja yhdistykset ovat voineet käyttää omien kokouksiensa järjestämiseen.

Rajavartiolaitoksen yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen - ja yhdistysten kanssa on ollut aktiivista ja sujuvaa. Yhteistyö erityisesti meripelastuksen ja sotilaallisen maanpuolustuksen järjestöjen kanssa on ollut säännöllistä ja tiivistä. Toimivalle yhteistyölle ja vuorovaikutukselle näiden järjestöjen kanssa on muodostunut selkeät käytännöt ja toimintatavat.

2.1.4 Maahanmuutto-osasto

Maahanmuutto-osasto pitää eri tavoin yhteyttä järjestöihin pyrkimyksenä välittää tietoa avoimesti molempiin suuntiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Osastolla käynnissä olevissa hankkeissa järjestetään ad hoc -valmistelukokouksia ja kuulemisia jo ennen varsinaista lausuntomenettelyä. Järjestöjen osallisuutta hankkeiden valmisteluvaiheessa on pyritty entisestään lisäämään. Hankkeista on kerrottu myös sidosryhmien tilaisuuksissa.

Useissa maahanmuutto-osaston työryhmissä on jäsenenä järjestöjen edustajia. Pysyviä konsultaatioelimiä, joissa on mukana järjestöjen edustajia, ovat maahanmuutto-, turvapaikka- ja kotouttamisjaosto (EU6) ja Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO).

Maahanmuutto-, turvapaikka- ja kotouttamisasiat -jaosto (EU 6) on EU-asioiden alueella yksi keskeisimmistä konsultaatiokanavista kansalaisjärjestöjen suuntaan

erityisesti pysyvän luonteensa ja kattavuutensa vuoksi. Yhteistyö on toimivaa ja vakiintunutta, joskin sitä hankaloittavat usein EU- ja kansallisten aikataulujen yhteen sovittamiseen liittyvät vaikeudet.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama asiantuntijaelin, jossa on jäseniä muun muassa ministeriöistä, Suomen Kuntaliitosta, eduskuntapuolueista, työmarkkinajärjestöistä sekä maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä edustavista järjestöistä. ETNO:n tarkoituksena on avustaa ministeriöitä maahanmuuttopolitiikan asiantuntijana ja kehittää monisuuntaista vuorovaikutusta.

Maahanmuutto-osastolla asetetaan säännöllisesti määräaikaista työryhmiä, joissa on mukana järjestöjen edustajia. Työvoiman maahanmuuttoon liittyvissä lainsäädäntö- ja muissa hankkeissa ovat työmarkkinajärjestöt keskeisesti mukana. Sisäasiainministeriön johtamassa ihmiskaupan vastaisessa ohjausryhmässä on edustettuna kymmenen kansalais- ja työmarkkinajärjestöä sekä Suomen Kuntaliitto.

Järjestöt ovat hakijoina ja toteuttajina mukana myös useissa ministeriön hallinnoimissa EU:n rahoitusohjelmissa. Maahanmuutto-osasto on johtoryhmässä ja substanssiosaajana mukana Euroopan pakolaisrahaston, paluumuuttorahaston ja kotouttamisrahaston toimeenpanossa sekä Euroopan sosiaalirahaston johtoryhmässä.

Järjestöillä on merkittävä rooli myös pakolaisten vastaanottoa (mm. SPR) ja turvapaikanhakijoiden oikeudellista neuvontaa (Pakolaisneuvonta ry) koskevassa yhteistyössä. Suomen Punainen Risti vastaa lisäksi kahden turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksen toiminnasta.

Maahanmuutto-osasto tekee yhteistyötä myös ulkosuomalaisjärjestöjen (ml. Suomi-Seura) ja inkerinsuomalaisten järjestöjen kanssa.

Maahanmuutto-osaston näkökulmasta yhteistyön etuna on järjestöjen asiantuntemuksen välittyminen valmisteluun. Järjestöillä on paljon erityisesti ns. ruohonjuuritason tietoa, mitä viranomaisten on vaikea muulla tavoin saada. Ottamalla järjestöt mukaan työryhmään saadaan menettelystä avoimempi ja tehokkaampi. Laajojen poikkihallinnollisten työryhmien valmistelutyö saattaa kuitenkin olla normaalia hitaampaa.

Yhteinen valmistelu myös sitouttaa osapuolet keskinäiseen yhteistyöhön käytännön tasolla. Kotouttamisessa järjestöillä on huomattava rooli erityisesti matalan kynnyksen palveluiden tuottamisessa. Yhteiskunnasta syrjäytyneiden tukitoimiin saattamisella onkin paremmat onnistumisen mahdollisuudet, jos se tehdään alkuvaiheessa järjestöjen eikä viranomaisten kautta. Myös ihmiskaupan alueella järjestöt tekevät etsivää työtä ja osallistuvat ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimintaan ostopalvelusopimuksien kautta.

Maahanmuutto-osastolla tehtiin syksyllä 2008 selvitys maahanmuuttajajärjestöjen rahoitustukijärjestelmästä, jossa tarkasteltiin järjestöjen tuen mahdollisuuksia ja kehittämistarpeita.

2.1.5 Sisäisen turvallisuuden sihteeristö

Valtioneuvosto asetti elokuussa 2007 hankkeen sisäisen turvallisuuden ohjelman laatimiseksi vuosille 2008–2011. Ohjelma määrittää sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet poikkihallinnolliseen sisäisen turvallisuuden ohjelmaan. Hankkeen asettaminen perustui pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan. Sisäisen turvallisuuden ohjelman on pitkän aikavälin, poikkihallinnollinen sisäisen turvallisuuden kehittämisohjelma.

Valmistelua veti ministeri- ja kansliapäällikkövetoinen johtoryhmä. Johtoryhmää tuki ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävä oli ohjata ja yhteen sovittaa ohjelman valmistelua ja asiantuntijaryhmien työskentelyä. Ohjausryhmä vastasi myös niistä ohjelman osa-alueiden valmistelusta, jotka eivät kuuluneet millekään asiantuntijaryhmälle. Ohjausryhmässä järjestöjä edusti Suomen Punainen Risti. Muita sidosryhmiä ohjausryhmässä edusti Suomen Kuntaliitto. Johto- ja ohjausryhmän työtä tuki ohjausryhmän sihteeristö.

Ohjelman valmistelu alkoi tulevaisuusseminaarilla, jonne kutsuttiin laaja joukko asiantuntijoita eri viranomaisista, kansalaisjärjestöistä, elinkeinoelämästä, tutkimuslaitoksista ja kirkosta. Tulevaisuusseminaarin tavoitteena oli hahmottaa sisäisen turvallisuuden tulevia uhkia. Seminaari tuotti valmistelun asiantuntijaryhmille laajaa tulevaisuuteen suuntautunutta taustamateriaalia.

Ohjelman sisältöä valmisteli seitsemän asiantuntijaryhmää. Kolmen asiantuntijaryhmän puheenjohtajana toimi kansalaisjärjestön edustaja:

- Arjen turva, puheenjohtaja Suomen mielenterveysseurasta
- Hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen, puheenjohtaja Suomen Punaisesta Rististä
- Onnettomuuksien ja tapaturmien määrän vähentäminen sekä asumisen ja liikenneturvallisuuden parantaminen, puheenjohtaja Liikenneturvasta

Asiantuntijaryhmien työskentelyyn osallistui edustajia 22 järjestöistä.

Asiantuntijaryhmät saivat itse järjestää asiantuntijakuulemisia ja seminaareja.

Asiantuntijaryhmissä olivat edustettuina:

- Suomen Mielenterveysseurasta
- Helsingin juutalainen seurakunta
- Inkerikeskus ry
- Rikosuhripäivystys

- Ihmisoikeusliitto ry
- Venäjänkielisten yhdistysten liitto ry
- Suomen Islamilainen Neuvosto SINE
- Monika-naiset liitto ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK ry
- Suomen Punainen Risti
- Finanssialan Keskusliitto ry
- Keskuskauppakamari
- Suomen Kaupan Liitto
- Finnsecurity ry
- Pro-tukipiste
- AKAVA ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusliitto SAK ry
- Suomen Yrittäjät
- Suomen Vartiointiliikkeiden liitto ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- WWF

Valmistelun yhteydessä järjestettiin myös kansalaisjärjestökuulemisia.

- 3.12.2007 pidetyssä tilaisuudessa käsiteltiin ohjelman valmistelua. Tilaisuuteen oli kutsuttu yhteensä 73 eri järjestöä. Tilaisuuteen osallistui yhteensä 50 osallistujaa 43 järjestöstä.
- 28.5.2008 pidetyssä tilaisuudessa käsiteltiin ohjelman toimenpiteitä. Tilaisuuteen oli ilmoittautunut noin 50 eri kansalaisjärjestön edustajaa.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimenpano varten on asetettu järjestötyön seurantaryhmä. Seurantaryhmässä on edustettuna 27 eri järjestöä.

Järjestöjen ja elinkeinoelämän roolit sisäisen turvallisuuden ohjelmassa ovat merkittäviä. Aktiivisen valmistelutyön kautta pyrittiin sitouttamaan järjestöt ja elinkeinoelämä ohjelmaan, ”puhaltamaan yhteen hiileen” yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Järjestöt ovat sekä asiakkaita että yhteistyökumppaneita. Järjestöillä on yhteistyökumppaneina merkittävä rooli eri hankkeissa. Järjestöillä on tietoa, joka puuttuu viranomaisilta ja järjestöjen toiminta kattaa osa-alueita, joissa ei ole viranomaistoimintaa. Poikkihallinnollisessa yhteistyössä on siten järkevää tehdä yhä tiiviimpää yhteistyötä järjestöjen kanssa. Säännöllinen dialogi on avainasemassa yhteistyön onnistumisen kannalta ja sitä kautta toteutuvat hallinnon tärkeät periaatteet valmistelun avoimuudesta ja vuorovaikutuksesta.

Ohjelmaan perustetun järjestötyön seurantaryhmän rooli on merkittävä sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanovaiheessa, sillä työryhmän avulla pidetään ohjelma järjestöjen agendalla, ylläpidetään tiivistä yhteistyötä ja jatkuvaa dialogia, ja voidaan yhdessä korjata tai muuttaa sovittuja toimenpiteitä muuttuvien tilanteiden mukaan.

2.1.6 Oikeusyksikkö

Ministeriön oikeusyksikön yhdenvertaisuus –vastuualueella on monipuolista yhteistyötä kansalaisjärjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen ja työmarkkinaosapuolten kanssa sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Luonteeltaan yhteistyö on hankekumppanuutta, työryhmäyhteistyötä, tiedotusyhteistyötä ja järjestötyön tukemista esimerkiksi taloudellisten resurssien, koulutuksen ja muun voimavaraistamisen kautta.

Lisäksi oikeusyksikkö hyvän hallinnon mukaisesti kuulee kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten edustajia varhaisessa vaiheessa erilaisten suunnitelmien, strategioiden ja kehittämishankkeiden valmistelussa.

Oikeusyksikön vastuulla olevat yhteistyömuodot, joissa on mukana järjestöjen edustajia:

- EU Progress -ohjelman kansallisessa syrjinnän vastaisessa hankekokonaisuudessa *YES – Yhdenvertaisuus EtuSijalle 1* (SM013:00/2008, noin 575 000 euroa/ 12 kk) on kumppaneina yhteistyöministeriöiden lisäksi seuraavat: Romaniasiaain neuvottelukunta, Etnisten suhteiden neuvottelukunta, Saamelaiskäräjät, Suomen Islam seurakunta (tataariyhteisö), Vammaisfoorumi, SETA, SONDIP (Turun maahanmuuttajajärjestöjen kattojärjestö) ja Allianssi.
- YES 1 -hankkeen alaisessa ohjelmassa Turun alueella ovat toimijoina Turun SETA, Turun alueen Kynnys ry, 2 romanijärjestöä ja SONDIP-kattojärjestö. Yhteistyö käsittää rahoituksen (yli 90 000 euroa), hankeneuvonnan ja johtoryhmäyhteistyön.
- YES 1 -hankkeen alaisessa ohjelmassa, jota oikeusyksikön ohjelmakoordinaattori hallinnoi, voimavaraistetaan järjestöjä syrjinnän vastaiseen työhön. Hanke sisältää avoimia alueellisia työpajoja järjestöille ja pitkän koulutusohjelman 12 järjestölle. Koulutusohjelman kautta rahoitetaan järjestöjen omia tiedotushankkeita 24 000 eurolla.
- YES 1 -hankkeen kumppanina Saamelaiskäräjät kumppaninaan saamelaisjärjestöt (mm. Sámisoster ja Porosaamelaiset) on järjestänyt Arktisen seminaarin, tuottanut opetusmateriaalin peruskouluille saamelaisista ja toimittanut saamelaisnuorten nettilehteä. Rahoitus em. kokonaisuuksille tulee YES 1 -hankkeesta.
- *Syrjinnästä vapaa alue -toimintaa* on toteutettu urheilujärjestöjen ja muiden kansalaisjärjestöjen kanssa. Oikeusyksikkö on tukenut toimintaa taloudellisesti

ja sisällöllisesti. Helsingin Sanomien sitouduttua toimintaan, tulee se saamaan uudet mittasuhteet ja sen tiedotuksellinen ulottuvuus lisääntyy.

- *ESOK – Esteetön opiskelu korkeakoulussa* on järjestöjen, korkeakoulujen ja viranomaisten yhteishanke, joka mm. on laatinut ohjeistuksen yliopistojen ja korkeakoulujen yhdenvertaisuussuunnittelulle mukaan lukien pääsykokeiden yhdenvertaisuustarkastelu.

Hankekumppaneina on runsaasti kansalaisjärjestöjä.

- *Yhdenvertaisuussuunnittelun asiantuntijaryhmä* (SM064:00/2008) kattaa lähes 30 tahoa, joista suuri osa järjestötoimijoita.
- *Syrjinnän seurantaryhmässä* (SM107:00/2008) on mukana yli 30 tahoa, joista suuri osa järjestöjä ja työmarkkinaosapuolia.
- *Yhdenvertaisuus asumisessa -hankkeessa* (SM065:00/2008) on kansallisesti mukana kansalaisjärjestötoimijoita, ja kansainvälisesti järjestöjä mm. Saksasta, Itävaltasta, Italiasta ja Espanjasta.

Yhdenvertaisuus- ja syrjintäkysymyksissä poikkihallinnollinen ja kansalaisjärjestöyhteistyö on välttämätöntä. Kansalaisjärjestöistä ja muista toimijoista tärkeimmät ovat kattojärjestöt ja neuvottelukunnat, jotka edustavat eri syrjinnän vaarassa olevia ryhmiä. Yhteistyö on vakiintunutta ja toimivaa. Paikallistasolla on tarpeen edistää eri ryhmien yhteistyötä syrjinnän torjumiseksi ja tietoisuuden herättämiseksi. Jos tällaista yhteistyötä ei ole ennestään olemassa, koordinoivan viranomaisen tehtävänä on myös eri toimijoiden yhteen saattaminen, toiminnan ohjaaminen ja keskinäisen koordinaation tukeminen.

Oikeusyksikön yhdenvertaisuuden vastuualue ylläpitää kaikille yhdenvertaisuuspolitiikasta kiinnostuneille tarkoitettua yhdenvertaisuus.fi-verkkosivua, joka toimii muun muassa materiaalipankkina eri toimijoiden (viranomaiset, kansalaisjärjestöt) tuottamille yhdenvertaisuuteen liittyville koulutusmateriaaleille sekä tiedonlähteenä viranomaisille, jotka laativat yhdenvertaisuussuunnitelmia.

Vakiinnuttuaan yhteistyö on sujuvaa eikä intressiristiriitoja yleensä ole eri ryhmien välillä. Työmarkkinaosapuolten kanssa tehtävä yhteistyö yhdenvertaisuus- ja syrjintäkysymyksissä voi sen sijaan sisältää myös intressiristiriitoja, jolloin koordinaattorin tulee tarjota vaihtoehtoisia ratkaisumalleja, jotka sopivat kaikille sekä tuntea työmarkkinoiden toimintaa laajemminkin.

Oikeusyksikön oikeusvastuualueen yhtenä tehtävänä on ministeriön osastojen säädösvalmistelun kehittäminen ja tukeminen. Oikeusyksikkö kehittää yhteistyössä ministeriön säädösvalmistelun kehittämistyöryhmän ja ministeriön viestintäyksikön kanssa säädösvalmistelun prosessia ja menettelytapoja kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi ministeriön säädösvalmistelussa. Oikeusyksikkö tukee ja seuraa säädöshankkeiden

viestinnän ja vuorovaikutuskäytäntöjen parantamiselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ministeriössä.

Oikeusyksikkö ja ministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö järjestävät yhteistyössä kerran vuodessa ihmisoikeusjärjestöille tilaisuuden, jossa esitellään ajankohtaisia säädös- ja muita hankkeita.

2.1.7 Kansainvälisten asioiden yksikkö

EU-asiat

Kansainvälisten asioiden yksiköllä ei ole suoraa yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa yleisissä EU-asioissa. Yhteistyö järjestöjen kanssa EU-asioissa tapahtuu pääasiassa valtioneuvoston EU-asioiden yhteensovittamisjärjestelmän puitteissa. Kansalaisjärjestöt osallistuvat EU-asioiden valmisteluun erityisesti jaostotyöskentelyn kautta EU-asioiden komitean alaisten jaostojen laajoissa kokoonpanoissa.

Sisäasiainministeriön osalta yhteistyötä tehdään erityisesti maahanmuutto-osaston vastuulla olevassa jaostossa EU 6 (maahanmuutto-, turvapaikka- ja kotouttamisasiat). Kansainvälisen yksikön vastuulla olevalla jaostolla 7 (poliisi- ja rikosoikeudellinen yhteistyö) ei sen sijaan ole laajaa kokoonpanoa, koska jaosto käsittelee lähes yksinomaan viranomaisyhteistyötä.

Siviilikriisinhallinta

Järjestöyhteistyö siviilikriisinhallinnan alalla perustuu siihen, että kansalaisjärjestöjen toiminta kriisialueilla on osa siviilikriisinhallintaa. Demokraattiseen yhteiskuntaan kuuluu vahva kansalaisyhteiskunta, jonka kehittämisessä ja lujittamisessa kansalaisjärjestöt ovat keskeisiä toimijoita. Kansainvälisellä ja kansallisella tasolla toimivat kansalaisjärjestöt voivat toimia paikallisten kansalaisjärjestöjen yhteyksien välittäjinä tukea niiden toiminnan edellytyksiä yhteistyökumppaneina. Järjestöt työskentelevät usein paikallisten, kriisistä kärsivien ihmisten kanssa, joiden täytyy elää alueella senkin jälkeen, kun siviilikriisinhallinnan asiantuntijat, sotilaat, avustustyöntekijät ja muut poistuvat alueelta.

Siviilikriisinhallinnan alalla kansalaisjärjestöyhteistyötä on tehty siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi ja toiminnassa mukana olevien tahojen laajentamiseksi. Suomessa kansalaisjärjestöt ovat jo vuosia tehneet yhteistyötä erityisesti ulko- ja sisäasiainministeriöiden kanssa siviilikriisinhallinnan alalla. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 2006 Kansalaisjärjestöjen konfliktinehkäisyverkosto KATU ja CMI ja European Peacebuilding Liaison Office (EPLO) toteuttivat yhdessä ulkoasiainministeriön kanssa projektin, jonka tavoitteena oli parantaa yhteistyötä EU:n

ja kansalaisjärjestöjen välillä siviilikriisinhallinnassa. Projekti johti EU:n hyväksyntään suosituksiin.

Järjestöt ovat olleet aktiivisesti mukana siviilikriisinhallinnan koulutustoiminnassa, seminaarien järjestämisessä ja erittäin merkittävässä asemassa tiedon levittäjinä. Edellä mainittujen järjestöjen lisäksi mukana on mm. Kirkon Ulkomaanapu, Suomen Punainen Risti ja Suomen UNIFEM. Sisäasiainministeriön alaisella Kriisinhallintakeskuksella on toimiva ja tiivis yhteistyö niin koulutuksen kuin tutkimuksen alalla kansalaisjärjestöjen kanssa. Myös paikalliset järjestöt Kuopion alueella ovat mukana yhteistyössä.

Valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen Suomen siviilikriisinhallinnan kansalliseksi strategiaksi elokuussa 2008. Strategiaa valmistelleessa työryhmässä oli edustettuina kaksi kansalaisjärjestöä; Crisis Management Initiative (CMI, ns. Ahtisaaren toimisto) ja KATU - Kansalaisjärjestöjen konfliktin ehkäisyverkosto, joka kattaa noin 20 kansalaisjärjestöä. Molemmat järjestöt ovat saaneet rahoitusta ulkoasiainministeriön siviilikriisinhallinnan määrärahoista.

Kansallisen strategian tavoitteena on, että kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää vuoropuhelua tulee kehittää ja yhteistyötä monipuolistaa.

Kansallisen strategian toimeenpaneminen on aloitettu. Kansallisen strategian kansalaisyhteiskuntaan liittyvä tavoite osoittaa, että tarvetta monipuolisemmalle ja tiiviimmälle vuoropuhelulle ja yhteistyölle on olemassa. Kansalaisjärjestöjen erityisosaaminen niin koulutuksessa, tutkimuksessa ja myös rekrytoinnissa tuo lisäarvoa viranomaistyölle.

Strategian mukaisesti sisäasiainministeriö tulee asettamaan laajapohjaisen siviilikriisinhallinnan neuvottelukunnan, johon tullaan pyytämään kansalaisjärjestöjen edustajia. Järjestöpohjan laajentaminen myös työmarkkinaosapuoliin huomioidaan perustettavan neuvottelukunnan koostumuksessa.

Kriisinhallintakeskus on asettanut YK:n resoluutioon 1325 - Naiset, rauha ja turvallisuus - perustuvan ohjausryhmän, jonka puheenjohtajuus on sisäasiainministeriön edustajalla. Ohjausryhmässä on mukana 1325-verkoston edustaja, verkostossa toimii useampia kansalaisjärjestöjä, joten kansalaisjärjestöjen mukanaolo siviilikriisinhallinnan toiminnoissa monipuolistuu myös tämän kautta.

SOLID-rahastot

SOLID-rahastojen osalta järjestöyhteistyö tapahtuu Euroopan pakolaisrahaston, kotouttamisrahaston ja paluurahaston puitteissa. Rahastoille valmistellaan kansallisesti monivuotiset ja vuosikohtaiset ohjelmat, joiden valmisteluun järjestöt ovat osallistuneet esimerkiksi kuulemistilaisuuksien ja lausuntokierrosten kautta. Rahastoista jaetaan tukea erilaisille projekteille, joita voivat toteuttaa esimerkiksi järjestöt. Kotouttamis- ja

paluurahaston osalta järjestöt ovat osallistuneet rahastojen ohjelmien valmisteluun; tukea kyseisistä rahastoista ei ole vielä jaettu. Pakolaisrahasto on ollut toiminnassa jo vuodesta 2000 lähtien, ja siitä on vuosittain jaettu rahoitusta erilaisille projekteille, joita eri toimijat, kuten järjestöt ja viranomaiset, ovat toteuttaneet. Rahastoista on järjestetty erilaisia tilaisuuksia, kuten koulutusta ja tapaamisia, joihin järjestöjen edustajat ovat osallistuneet.

Järjestöjen edustajat ovat mukana rahastojen johtoryhmissä, jotka osallistuvat ohjelmien valmisteluun sekä rahoitushakemusten käsittelyyn.

Järjestöt ovat olleet aktiivisesti hakemassa rahoitusta projekteilleen pakolaisrahastosta. Uusien paluu- ja kotouttamisrahastojen osalta haasteena on tavoittaa mahdollisimman laajalti rahastojen toimialaan kuuluvat eri toimijat, ja tiedottaa rahoitusmahdollisuuksista sekä mahdollisuudesta osallistua ohjelmien valmisteluun. Ohjelmien jaostokäsittelyn kautta saavutetaan osa toimijoista, mutta ennakkovaikuttamiseen ja ideointiin ohjelmien sisältöä koskien olisi hyvä panostaa. Rahastoista tiedottaminen mahdollisimman kattavasti sekä ohjeistus rahoitusmahdollisuuksista ja siihen liittyen järjestötoimijoiden kouluttaminen ovat haasteita ja painopisteitä SOLID-rahastoihin liittyen.

Järjestöt kokevat erityisen haasteelliseksi vaadittavan kansallisen rahoituksen löytämisen hankkeille. Tämä on yksi merkittävimmistä rajoittavista tekijöistä heidän osallistumiselleen hankehakuihin.

Haasteena on myös järjestöjen ja ennen kaikkea maahanmuuttajajärjestöjen voimavaraistaminen niin, että niillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet hakea ja saada rahoitusta. Lisäksi maahanmuuttajajärjestöt vaativat enemmän tukea ja neuvontaa hankkeiden toimeenpanossa, mikä tulisi myös huomioida rahastoja hallinnoitaessa. Näiden toimien suhteen tulisi yhteistyö järjestöjen kanssa olla tiivistä ja toimijoista etenkin ETNO on oleellisella sijalla.

2.1.8 Hallintoyksikkö

Ministeriön hallintoyksikkö kehittää ja hoitaa ministeriön henkilöstöhallintoa ja muuta sisäistä hallintoa, ministeriön ja hallinnonalan yhteisiä tietohallinto- ja tietopalvelutehtäviä sekä vastaa ministeriön ja hallinnonalan henkilöstöhallinnosta ja toiminnan yleisestä kehittämisestä. Toiminnan luonteesta johtuen hallintoyksiköllä ei ole laajaa yhteistoimintaa kansalaisjärjestöiksi katsottavien tahojen kanssa lukuun ottamatta palkansaajajärjestöjä, mistä on sovittu hyvinkin tarkasti yhteistoimintasopimuksella. Yksikön yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen kanssa painottuu tietohallinto- ja tietopalvelun ohella mm. Suomen lippua ja vaakunaa koskeviin asioihin.

Sisäasiainministeriö antoi huhtikuussa 2007 ohjeen (SM-2007-1208/Ty-3) työajan käyttämisestä vapaaehtois- ja hyväntekeväisyystyöhön. Ohjeen mukaan jokaisella ministeriön virkamiehellä on mahdollisuus käyttää yksi työpäivä kalenterivuoden aikana vapaaehtois- tai hyväntekeväisyystyöhön esimerkiksi kansalaisjärjestössä. Menettelyllä edistetään virkamiesten järjestökentän tuntemusta sekä suoraa yhteydenpitoa kansalaisjärjestöihin. Sillä halutaan myös korostaa vapaaehtois- ja hyväntekeväisyystyön merkitystä ja tärkeyttä.

Vapaaehtois- tai hyväntekeväisyystyön tulee tapahtua ns. yleishyödyllisessä yhteisössä. Työskentelyyn ei saa liittyä kaupallista toimintaa. Koulutukseen osallistumista ei katsota tässä ohjeessa tarkoitetuksi vapaaehtois- tai hyväntekeväisyystoiminnaksi, lukuun ottamatta hyväntekeväisyystyöskentelyä varten järjestettävää mahdollista lyhyttä perehdyttämistä. Myöskään yhdistysten tai seurojen jäsenten tai heidän perheenjäsentensä tekemä ns. talkootyö tai vastaava toiminta ei voi tulla kyseeseen.

Mahdollisuutta käyttää työpäivä vapaaehtois- ja hyväntekeväisyystyöhön tutustumiseen on käyttänyt arviolta noin 10 henkilöä.

Sisäasiainministeriön sisäisen määräyksen mukaan (SM-2007-1291/YI-1) ministeriön hallinnonalalla asetettavien neuvottelukuntien ja vastaavien toimielinten kokouspalkkioiden osalta noudatetaan seuraavaa käytäntöä:

- Neuvottelukuntien, lautakuntien ja muiden vastaavien toimielinten työt tehdään lähes pääsääntöisesti virkatyönä virka-aikana, jolloin lähtökohtana tulee olla, ettei niistä makseta erillistä kokouspalkkiota.
- Kyseisten toimielinten kokouksista johtuneet matkakustannukset voidaan sen sijaan maksaa soveltaen valtion matkustussääntöä, mutta matkakustannusten maksamisessa on pyrittävä siihen, että kukin taustayhteisö vastaa niistä.
- Asettamispäätöksessä voidaan määrätä siitä, miten mahdollisesti kuultavien asiantuntijoiden kustannukset katetaan.
- Kokouspalkkioiden taikka muiden palkkioiden tai korvausten kuin matkakustannusten korvausten mahdolliselle maksamiselle tulee olla erityiset syyt ja tällaiselle menettelylle tulee olla sisäasiainministeriön hyväksyntä.

2.1.9 Viestintäyksikkö

Viestintäyksikkö edistää kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallisuutta ministeriön toimintaan tarjoamalla tietoa ministeriössä valmisteilla olevista säädös- ja muista hankkeista verkkosivujen kautta, tiedottamalla aktiivisesti valmisteilla olevista asioista sekä järjestämällä muutaman kerran vuodessa ministeriön yhteisiä kuulemistilaisuuksia. Ministeriöstä on lähtenyt vuosina 2006-2008 keskimäärin 400 tiedotetta vuodessa.

Sisäasiainministeriön internetsivuilla (www.intermin.fi) esitellään kaikki ministeriössä valmisteilla olevat merkittävät säädöshankkeet ja osa keskeisistä kehittämishankkeista.

Myös suunnitteilla olevista hankkeista pyritään tiedottamaan sivujen kautta. Hanke-esittely sisältää perustiedot hankkeesta (tavoite, valmisteluvaihe, valmistelijan yhteystiedot) sekä linkit hankkeeseen liittyviin asiakirjoihin ja tiedotteisiin. Perustiedot julkaistaan sekä suomeksi että ruotsiksi.

Ministeriön osastot ja yksiköt ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että tiedot ja asiakirjat uusista säädöshankkeista ja käynnissä olevien hankkeiden etenemisestä julkaistaan verkkosivuilla ja valtioneuvoston hankerekisterissä (Hare) viikon sisällä uuden hankkeen perustamisesta tai hankkeen etenemisestä uuteen vaiheeseen. Säädöshankkeet ovat sivuilla hankkeen asettamisesta säädöksen vahvistamiseen saakka.

Hankesivun kautta voi lähettää palautetta suoraan hankkeen valmistelijalle ja tilata hanketiedotteita omaan sähköpostiinsa. Hankesähköpostitilaus kohdistuu aina aihepiireihin, ei yksittäisiin kehittämis- tai säädöshankkeisiin (esimerkiksi voi tilata ajankohtaista tietoa sähköpostiin kaikista poliisitoimeen liittyvistä säädöshankkeista). Hanketiedotteita lähetetään niitä tilanneille aina, kun joku aihepiiriin kuuluva hanke etenee (asetetaan, työryhmäraportti valmistuu, hallituksen esitys annetaan).

Marraskuussa 2008 ministeriön verkkosivuilla olevaa tiedotepalvelua käytti 696 henkilöä (677 henkilöä suomenkielisiä ja 19 ruotsinkielisiä tiedotteita). Hanketiedotteiden tilaajia oli 234.

Ministeriön toiminnasta voi antaa palautetta myös verkkosivuilla olevan palautesivun kautta. Viestintäyksikkö ohjaa palautesivun kautta kansalaisilta ja kansalaisjärjestöiltä tulleet aloitteet ja mielipiteet sille osastolle tai yksikölle vastattavaksi, jonka toimialaan asia kuuluu.

Ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiat on valmisteltu viestintäyksikön johdolla. Viestintäyksikön edustaja on mukana HAVU-hankkeessa eli oikeus- ja valtiovarainministeriöiden yhdessä asettamassa hankkeessa valtionhallinnon vuorovaikutuskäytäntöjen parantamiseksi. Hankkeen toimikausi on 1.3.2008-28.2.2009. Hankkeessa saatua tietoa vuorovaikutuskäytäntöjen kehittämisestä on hyödynnetty uudistettaessa ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaa vuosille 2009-2011.

Viestintäyksikkö tuottaa joka työpäivä valtakunnallisia ja maakuntalehtiä koskevan mediakatsauksen. Siihen kootaan myös mielipidesivujen sisäasiainministeriötä koskevat kirjoitukset. Ministeriö vastaa sen toimintaa koskeviin suoriin kysymyksiin ja oikaisee väärät tiedot. Vuoden 2008 lopulla viestintäyksikkö on ottanut käyttöön Ampparit Pro - tiedonhakupalvelun, jonka avulla seurataan sähköisiä medioita sekä blogeissa ja keskustelupalstoilla käytävää kansalaiskeskustelua.

2.2 Ministeriön oma arvio strategian ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteutumisesta

2.2.1 Hallinnon yleisten periaatteiden toteutuminen ministeriön toiminnassa

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiassa 2006-2007 lähtökohtana oli, että ministeriö noudattaa hallinnon yleisiä periaatteita kansalaisten kuulemisessa ja osallisuudessa. Hallinnon yleiset periaatteet (sitoutuminen, resurssit, ajoitus, avoimuus, selkeys, kattavuus, koordinaatio, vaikuttavuus ja vastuu sekä arviointi) ovat toteutuneet ministeriön toiminnassa suhteellisen hyvin, vaikka parannettavaa on vielä monissa kohdin.

Ministeriön virkamiesjohto ja virkamiehet ovat entistä sitoutuneempia kansalaisten kuulemiseen. Sitoutuneisuutta on lisännyt mm. se, että kansliapäällikön ja osastopäälliköiden välisiin vuosittaisiin tulossopimuksiin on sisällytetty erityisesti säädösvalmistelun osallisuutta edistäviä tulostavoitteita. Erilaisia osallisuuskäytäntöjä hyödynnetäänkin osastoilla ja erillisissä yksiköissä isojen säädöshankkeiden valmistelussa. Muissa kuin säädöshankkeissa osallisuuskäytännöt vaihtelevat.

Parantamisen varaa ministeriössä on edelleen kuulemisen suunnitelmallisuudessa, resursseissa ja ajoituksessa. Kuuleminen ajoittuu usein valmistelun loppupuolelle ja mm. säädöshankkeiden lausuntoajat ovat liian lyhyitä. Koska osallisuutta ei aina huomioida säädöshankkeita tai suuria kehittämishankkeita suunniteltaessa, hankkeeseen ei osata varata riittävästi resursseja.

Ministeriön säädöshankkeista saa ajantasaista tietoa ministeriön internetsivuilta, niistä tiedotetaan ja niistä löytyy tietoa myös valtioneuvoston hankerekisteristä (Hare). Sen sijaan ministeriön muista hankkeista ei ole kattavasti tietoa ministeriön internetsivuilla eikä Haressa.

Kuulemisten selkeydessä on myös parantamisen varaa. Mm. sähköisissä kuulemisissa pitäisi nykyistä enemmän miettiä, mihin asioihin erityisesti toivotaan otettavan kantaa, jotta mm. suurista lakihankkeista saataisiin konkreettisia mielipiteitä. Myös eri kuulemistapoja voitaisiin käyttää nykyistä monipuolisemmin ja suunnitelmallisemmin. Järjestöjen edustajia nimetään harvoin työryhmiin.

Ministeriö on järjestänyt yhteisiä kuulemistilaisuuksia koordinaation parantamiseksi. Hyvä esimerkki on kansliapäällikön johdolla vuosittain kansainvälisten ihmisoikeusasioiden neuvottelukunnalle järjestettävä ihmisoikeusasioita käsittelevä teematilaisuus. Sen käytännön järjestelyistä vastaavat oikeusyksikkö ja kansainvälisten asioiden yksikkö. Ministeriö voisi lisätä yhteisiä kuulemistilaisuuksia, jotta valmisteilla

olevista asioista syntyisi paremmin kokonaiskäsitys ja järjestöt voisivat kerralla sanoa mielipiteensä useammasta keskeisestä hankkeesta.

Vaikuttavuus ja vastuu toteutuvat osittain ministeriön valmistelussa. Ministeriö tekee yhteenvedoja säädöshankkeiden lausuntokierroksista ja esimerkiksi sähköisissä kuulemisissa esitetyistä mielipiteistä. Ne julkaistaan ministeriön internetsivuilla ja niitä hyödynnetään sisäisessä valmistelussa.

Kuulemisen onnistumista säädösvalmistelussa seurataan ja arvioidaan kansliapäällikön johdolla pidettävissä säädösvalmistelun seurantakokouksissa ja osastojen tuloseskustelujen yhteydessä. Merkittävässä säädöshankkeissa onnistumista seurataan myös jälkikäteen järjestettävissä hankkeiden arviointikokouksissa. Muissa hankkeissa seuranta ja arviointi eivät ole yhtä suunnitelmallinen osa toimintaa.

2.2.2 Osallisuuskäytäntöjen toteutuminen säädösvalmistelussa

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiassa 2006-2007 painotetaan ministeriön säädösvalmisteluohjeen ja viestintäsuunnitelman noudattamista asioiden valmistelussa. Kumpaankin sisältyy strategian toteutumista tukevia linjauksia.

Strategiseksi tavoitteeksi asetettiin, että kansliapäällikön ja osastopäälliköiden välisiin tulossopimukseen sisällytetään viestintää ja osallisuutta koskevia tavoitteita.

Säädösohjeen linjausten toteutumista arvioidaan ministeriössä vuosittain. Säädösvalmistelun laadun parantamiseen liittyviä viestintää ja kuulemista koskevia tulostavoitteita on sisällytetty osastojen tulossopimukseen vuosina 2007 ja 2008.

Säädösvalmisteluohjeen linjaukset

Ministeriön säädösvalmisteluohjeessa (SM-2005-01080/Va-33) todetaan, että sidosryhmien ja kansalaisjärjestöjen osallisuus ja kuuleminen valmistelun eri vaiheissa tulee suunnitella ja toteuttaa huolellisesti. Riittävän varhainen ja tehokas sidosryhmien ja intressitahojen kuuleminen on tärkeää hankkeen onnistumiselle. Eri tahojen tulisi voida esittää omia vaihtoehtojaan jo hankkeen suunnitteluvaiheessa.

Ohjeen mukaan säädösehdotuksista järjestetään lausuntokierros tai yksi taikka useampia kuulemistilaisuuksia. Ehdotuksista kuullaan eri tahoja mahdollisimman laajasti. Myös kansalaisjärjestöille varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Osastot voivat tarvittaessa laatia luettelon niistä sidosryhmistä ja tahoista, joilta yleensä tulee pyytää lausuntoa osaston toimialan säädöshankkeissa.

Ohjeessa korostetaan, että lausunto- ja kuulemismenettelyt tulee suunnitella huolellisesti ja riittävän ajoissa. Lausuntopyyntöjen rakenteeseen on syytä kiinnittää huomiota.

Lausuntopyyntökirjeessä voidaan esimerkiksi pyytää lausunnonantajia ottamaan kantaa erityisesti tiettyihin kysymyksiin tai muutoin täsmentää lausuntopyyntöä siten, että lausuntokierroksesta saadaan mahdollisimman paljon valmistelun kannalta tarpeellista tietoa. Kuultaville on varattava riittävästi aikaa kirjallisen lausunnon antamiseen tai suulliseen kuulemistilaisuuteen valmistautumiseen.

Myös niille sidosryhmille, jotka ovat osallistuneet ehdotuksen valmisteluun esimerkiksi työryhmässä, on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen lausuntokierroksen yhteydessä tai ne on kutsuttava kuulemistilaisuuteen.

Pääsääntöisesti lausunnoista on ohjeen mukaan laadittava yhteenveto. Laajoissa ja poliittisesti merkittävissä hankkeissa yhteenvedon laatiminen on välttämätöntä. Lausuntopyyntöjen, lausuntojen ja niistä tehtyjen yhteenvetojen yleistä saatavuutta edistetään mm. käyttäen hyväksi ministeriön verkkosivuja.

Jos ehdotusta lausuntokierroksen jälkeen muutetaan merkittävästi, on huolehdittava siitä, että keskeisillä sidosryhmillä ja niillä tahoilla, joihin muutokset vaikuttavat, on mahdollisuus tulla kuulluksi muutoksista vielä ennen hallituksen esityksen antamista.

Osallisuuden toteutuminen säädöshankkeiden organisoinnissa

Sisäasiainministeriön säädöshankkeiden organisointi vaihtelee hankkeen laajuudesta riippuen. Laajat lakihankkeet valmistellaan työryhmissä tai vastaavissa laajapohjaisissa valmisteluelimissä, joissa ovat edustettuina keskeiset sidosryhmät. Laajoissa hankkeissa asetetaan usein työryhmän lisäksi ohjausryhmä.

Työryhmissä ja ohjausryhmissä on yleensä vain viranomaisten edustajia. Järjestöjen edustajia nimetään harvoin jäseniksi työryhmiin tai ohjausryhmiin. Jos järjestöjen edustajia nimetään, kyseessä on yleensä henkilöstöjärjestön edustaja. Järjestöjen vaikutusmahdollisuudet pyritään turvaamaan järjestämällä hankkeiden eri vaiheissa kuulemistilaisuuksia, seminaareja ja lausuntokierroksia.

Sisäasiainministeriön asettamia lakihankkeita oli syyskuussa 2008 vireillä 17. Näistä 12 hankkeessa oli työryhmä ja viidessä hankkeessa ministeriön sisäinen valmistelutiimi. Lisäksi yhdessä oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön yhteisessä lakihankkeessa valmistelu tapahtui toimikunnassa. Asetushankkeita oli vireillä 12, joista yhdessä oli valmistelijana työryhmä ja kahdeksassa hankkeessa ministeriön sisäinen tiimi tai yksittäinen virkamies.

Lausunto- ja kuulemiskäytännöt säädöshankkeissa

Säädöshankkeissa pidetään valmistelun aikana yhteyttä kansalaisjärjestöihin ja muihin sidosryhmiin eri tavoin hankkeen esivalmistelussa, perusvalmistelun aikana, ehdotuksen valmistuttua sekä uudistuksen täytäntöönpanoa ja toimivuutta seurattaessa. Hankkeista

keskustellaan yhteisissä seminaareissa, niistä käydään kertomassa sidosryhmien ja järjestöjen tilaisuuksissa, ja säädöshankkeiden valmisteluvaiheessa voidaan lähettää erilaisia kyselyitä sidosryhmille ja kansalaisjärjestöille.

Säädösehdotuksen valmistuttua järjestetään yleensä lausuntokierros. Lausuntojen antamiselle varataan aikaan yleensä 2-4 viikkoa. Lausuntokierroksen käynnistymisestä tiedotetaan myös ministeriön verkkosivuilla. Lausunnoista laaditaan yleensä yhteenveto ministeriön sisäistä käyttöä varten. Yhteenvetoja ei aiemmin ole julkaistu ministeriön internetsivuilla. Viime aikoina on muutamien merkittävien hankkeiden lausuntoyhteenvedot julkaistu Haressa ja verkkosivuilla (esim. passilain muutos, rajavartiolaitoslainsäädännön muutos).

Kolmesta ministeriön hankkeesta on järjestetty verkkokuuleminen oikeusministeriön otakantaa.fi-sivustoilla vuoden 2008 aikana. Ministeriön verkkosivuilla on kansalaisilla ja järjestöillä mahdollisuus antaa palautetta kaikista käynnissä olevista säädöshankkeista.

Kuuleminen on laajentunut ja monipuolistunut jonkin verran viime vuosina. Vuorovaikutuksen ja kuulemisen suunnitelmallisuudessa on kuitenkin puutteita eikä hankkeiden aikataulujen ja resurssien mitoituksessa oteta riittävästi huomioon vuorovaikutukselle ja kuulemiselle asetettuja yleisiä vaatimuksia.

Viestintälinjausten toteutuminen säädöshankkeissa

Sisäasiainministeriön viestintäsuunnitelmassa on kuvattu säädösvalmisteluprosessi ja prosessin eri vaiheisiin liittyvät viestintä- ja osallisuustoimenpiteet. Prosessin kaikissa vaiheissa korostetaan tietojen päivittämistä Hareen ja ministeriön verkkosivuille.

Säädösvalmistelun laadun parantamiseen liittyen kansliapäällikön ja osastojen välisiin tulossopimuksiin on sisällytetty viestintää ja osallisuutta koskevia tavoitteita. Tulossopimuksessa mm. edellytetään, että osastot laativat laajoissa säädöshankkeissa koko valmisteluvaiheen kattavan viestintäsuunnitelman.

Selkeistä linjauksista huolimatta säädöshankkeissa ei yleensä laadita viestintäsuunnitelmia. Pelastuslain erittäin laajassa uudistamishankkeessa viestintäsuunnitelma on laadittu osana hankesuunnitelmaa.

Ministeriön verkkosivujen vuorovaikutteisuutta on kehitetty osana kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaa 2006-2007. Tavoitteena on ollut, että ministeriön verkkosivuilta löytyvät kaikkiin keskeisiin säädöshankkeisiin liittyvät perustiedot ja keskeiset asiakirjat. Osastot vastaavat tietojen ylläpidosta. Tavoitteena on, että tiedot hankkeen edistymisestä julkaistaan ministeriön internetsivuilla viikon sisällä siitä, kun hanke on edennyt uuteen vaiheeseen.

Lakihankkeiden perustiedot on julkaistu verkkosivulla ja Haressa kattavasti, asetusten valmistelua koskevissa tiedoissa sen sijaan on puutteita. Tietojen ylläpito verkkosivuilla ja Haressa on tehostunut viime vuosina, vaikka tietojen päivitykselle asetettu tavoiteaikataulu ei olekaan kaikissa hankkeissa toteutunut.

Ministeriössä suunnitteilla olevista (ei vielä käynnistyneistä) säädöshankkeista ei yleensä julkaista tietoja verkkosivuilla.

Ministeriö julkaisee kaksi kertaa vuodessa Sisäasiainministeriön säädöshankkeet - julkaisun, jossa on perustiedot käynnissä olevista hankkeista ja merkittävistä suunnitteilla olevista hankkeista. Julkaisun tietosisältöä on laajennettu vuoden 2008 alusta siten, että siihen sisältyvät myös perustiedot ministeriön toimialaan kuuluvasta EU-säädösvalmistelusta. Ministeriön verkkosivuilla ei ole ajantasaista hankekohtaista tietoa EU:ssa valmisteltavana olevista ministeriön toimialaan kuuluvista säädöshankkeista vastaavaan tapaan kuin kansallisista säädöshankkeista.

Kaikista lakihankkeista julkaistaan lisäksi tiedote siinä vaiheessa, kun hallituksen esitys annetaan eduskunnalle ja kun laki vahvistetaan. Hankekohtaisesti on käytössä muitakin tapoja, joilla hankkeen etenemisestä tiedotetaan sidosryhmille ja tiedotusvälineille. Merkittävissä säädöshankkeissa voidaan järjestää myös tiedotustilaisuuksia.

Viestintä- ja osallisuuskoulutuksen toteutuminen

Säädösvalmistelijoille järjestetään sisäasiainministeriössä vuosittain säädösvalmisteluprosessia koskevaa koulutusta. Tässä yhteydessä käsitellään myös viestintään ja kuulemismenettelyihin liittyviä kysymyksiä.

Lokakuussa 2008 säädösvalmistelijoille järjestettiin koulutustilaisuus viestintä- ja vuorovaikutuskäytännöistä. Koulutustilaisuudessa käytiin läpi mm. viestintäyksikön laatima viestintä- ja kuulemiskäytäntöjen suunnittelun ja seurannan tueksi tekemä tarkistuslista, jota voi käyttää viestintäsuunnitelman laadinnassa.

2.2.3 Osallisuuskäytäntöjen toteutuminen muissa kuin säädöshankkeissa

Osana itsearviointia hallintoyksikkö selvitti, millä tavalla muissa keskeisissä hankkeissa on otettu huomioon ministeriön kansalaisjärjestöstrategian linjaukset. Keskeisiksi hankkeiksi katsottiin ns. hankesalkkuun kuuluvat hankkeet, jotka on vuosittain julkaistu ministeriön tulossuunnitelmassa.

Tulossuunnitelmaan 2008 sisältyy kaikkiaan 20 hanketta, minkä lisäksi mainittiin viisi muuta hanketta vuosille 2009-2012. Hankkeet eivät ole toteutuneet aivan suunnitellulla tavalla, koska asioita on koottu yhteen ja osittain hoidettu normaalina virkатыönä

varsinaista hankeorganisaatiota asettamatta. Lisäksi suuri osa hankesalkun tehtävistä oli luonteeltaan sellaista ministeriön tai hallinnonalan sisäistä toimintaa, jossa ei ole tarkoituksenmukaista kuulla kansalaisjärjestöjä.

Kansalaisjärjestöjen osallistumisesta on kuulemalla tai muuten huolehdittu laskentatavasta riippuen kolmessa tai neljässä hankkeessa. Vain yhdessä hankkeessa asiakirjoja on talletettu laajemmin valtioneuvoston hankerekisteriin. Yleensä hankkeista on hankerekisterissä vain asettamispäätös. Hieman enemmän hankkeista on tietoja ministeriön verkkosivuilla.

Ministeriön organisaatiouudistuksen yhteydessä vuonna 2007 järjestettiin monipuolisesti erilaisia tilaisuuksia ja valmistelusta tiedotettiin säännöllisesti, jotta henkilöstö- ja ulkopuoliset sidosryhmät saattoivat vaikuttaa asioiden valmisteluun. Myöhemmin mm. maahanmuuttohallinnon toiminnan kehittämishankkeessa ja poliisin hallintorakenneuudistuksessa on kuultu sidosryhmiä.

Sisäisen turvallisuuden sihteeristöllä on omat nettisivut, jonka kautta sihteeristö tiedottaa säännöllisesti sisäisen turvallisuuden ohjelmaan ja muihin hankkeisiin liittyvistä ajankohtaisista asioista. Sivuilta löytyy myös kaikki ohjelman valmisteluun liittyvä materiaali, kuten esimerkiksi valmistelussa olleiden asiantuntijaryhmien loppuraportit. Sivusto on paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittymisen kannalta keskeinen viestintäkanava. Suomenkielisillä sivuilla on noin 240 kävijää ja ruotsinkielisillä sivuilla noin 15 kävijää viikossa.

Viestintäyksikkö on järjestänyt vuosina 2006-2008 ministereiden johdolla neljä ministeriön kuulemistilaisuutta. Ensimmäisessä kerrottiin uudesta kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiasta ja kuultiin järjestöjä Suomen EU-puheenjohtajakauden tavoitteista. Kolme seuraavaa koski maahanmuutto- ja kotouttamisasioiden kokoamista sisäasiainministeriöön, paikallispoliisin organisaatiouudistusta ja maahanmuuttohallinnon uudistamista. Kuulemistilaisuuksiin on kutsuttu myös tiedotusvälineiden edustajat. Kuulemistilaisuuksien aineisto on julkaistu verkkosivuilla.

2.2.4 Yhteenveto nykytilasta

Järjestöyhteistyö on tärkeä osa kaikkien ministeriön osastojen ja lähes kaikkien erillisten yksiköiden toimintaa. Järjestöjen merkitys ymmärretään entistä paremmin ja järjestöjen osaamista myös hyödynnetään asioiden valmistelussa ja toiminnassa.

Pelastus- ja maahanmuutto-osastojen järjestöyhteistyö liittyy kiinteästi myös palveluiden tuottamiseen. Pelastusalan järjestöjä tuetaan sisäasiainministeriön hallinnoimasta ja valvomasta Palosuojelurahastosta. Maahanmuuttajajärjestöjä ei vastaavasti tueta ministeriön toimesta. Sen sijaan maahanmuuttajajärjestöt ovat

hakijoina ja toteuttajina mukana useissa ministeriön hallinnoimissa EU:n rahoitusohjelmissa

Pelastusosasto ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry (SPEK) ovat pyrkineet yhteen sovittamaan omia toimintasuunnitelmiaan. Muilla osastoilla ei ole vastaavaa toiminnan tasolle menevää yhteistyötä. Järjestöyhteistyölle ei myöskään ole laadittu osasto- tai erillisyyksikkökohtaisia tavoitteita.

Poliisi-, pelastus- ja rajavartio-osastot tekevät tiivistä yhteistyötä palkansaaja- ja työnantajajärjestöjen kanssa. Poliisiosastolla on tiivistä yhteistyötä myös puolueiden kanssa poliisiasia neuvottelukunnan kautta. Maahanmuutto-osaston järjestöyhteistyö on laajaa niin kotimaan maahanmuuttoasioissa kuin EU-asioissakin. Poliisi-, pelastus- ja rajavartio-osastojen tulisi etujärjestöjen ohella lisätä yhteistyötä myös muiden järjestöjen kanssa, jotta yleinen kansalaisnäkökulma välittyisi valmisteluun.

Sisäisen turvallisuuden sihteeristön koordinoimassa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa järjestöillä on merkittävä rooli. Oikeusyksikön yhdenvertaisuusvastuualueella järjestöyhteistyö on kiinteä ja suunnitelmallinen osa toimintaa. Se on myös erittäin monipuolista. Kansainvälisten asioiden yksikkö on käynnistämässä siviilikriisinhallinnan kansalliseen strategiaan liittyvää vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Ministeriön toiminnan avoimuus ja osallisuuskäytännöt ovat kehittyneet viimeisten vuosien aikana erityisesti osana suunnitelmallista säädösvalmistelun prosessin ja menettelytapojen kehittämistä. Suunnitelmallisuus on tuonut mukanaan myös säännöllisen arvioinnin. Puutteita on edelleen mm. lausuntoajoissa, järjestöjen mukaan ottamisessa työryhmiin sekä osallisuus- ja viestintätoimenpiteiden suunnitelmallisuudessa. Puutteita on suunniteltu korjattavaksi mm. sisällyttämällä yhteiseen lainsäädäntösuunnitelmamalliin osallisuus- ja viestintätoimenpiteet.

Muiden kuin säädöshankkeiden avoimuudessa ja osallisuudessa on vielä paljon kehitettävää. Ministeriössä on jatkuvasti vireillä suuri määrä kehittämishankkeita. Niistä ei ole kattavasti tietoa internetsivuilla eikä valtioneuvoston hankerekisterissä. Niiden etenemistä ei myöskään seurata samalla tavalla kuin säädöshankkeiden etenemistä. Viestintäsuunnitelma, jossa linjataan sekä avoimuus- että osallisuuskäytäntöjä, sisältyy vain joihinkin suurimpiin kehittämishankkeisiin.

Ministeriön osastot ja yksiköt järjestävät erilaisia kuulemistilaisuuksia melko säännöllisesti. Ministeriön yksiköt järjestävät myös yhteisiä tilaisuuksia, kuten kansainvälisten ihmisoikeusasioiden neuvottelukunnalle vuosittain järjestettävä tilaisuus. Koordinaatiota voitaisiin vielä lisätä, jotta toiminta olisi suunnitelmallisempaa ja järjestöt voisivat yhdellä kertaa tutustua laajemmin ministeriössä valmisteilla oleviin asioihin.

Ministeriössä on järjestetty avoimuus- ja osallisuuskoulutusta, mutta sitä pitäisi olla enemmän, jotta julkisuusperiaate sekä viestintä- ja osallisuuskäytännöt tunnettaisiin paremmin. Lisäksi pitäisi kehittää menettelytapoja, joilla osallisuus ja viestintä kytketään systemaattiseksi osaksi asioiden valmistelua. Myös järjestöjen toimintaa pitäisi tuntea nykyistä paremmin. Ministeriön henkilöstöllä on mahdollisuus käyttää työpäivä järjestötoimintaan osallistumiseen. Mahdollisuutta ei juurikaan hyödynnetä.

2.3 Kansalaisten ja järjestöjen arvio ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiasta 2006-2007

2.3.1 Järjestö- ja internetkyselyn tulokset

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiassa 2006-2007 todetaan, että strategia arvioidaan kahden vuoden välein. Kansalaisjärjestöiltä pyydetään arvioinnin yhteydessä palautetta toimenpiteistä. Osana uuden strategian laadintaa järjestöille lähetettiin sähköinen kysely. Vastauksia tuli niin vähän, ettei niiden perusteella voida tehdä johtopäätöksiä järjestöjen mielipiteistä.

Valtionhallinnossa ei seurata järjestelmällisesti kuulemiskäytäntöjä eikä kerätä järjestöjen näkemyksiä niiden toimivuudesta. Valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisosasto on tehnyt yhden kyselyn järjestöille valtionhallinnon kuulemiskäytännöistä vuonna 2007. Lisäksi järjestöjen mielipiteitä kartoitettiin SAG-hankkeessa (valtiovarainministeriön julkaisuja 35a/2008). Näiden selvitysten tuloksia voidaan hyödyntää kehitettäessä sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaa.

Tehtyjen selvitysten mukaan kuulemistilaisuuksiin lähetetään joskus kutsut niin myöhään, ettei niitä ehditä käsitellä järjestön sisällä. Lausuntoajat ovat liian lyhyitä ja lausuntokierrokset saattavat ajoittua kesäloma-aikaan. Kuulemistilaisuuksia ei valmistella riittävän huolellisesti. Niitä voitaisiin esimerkiksi taustoittaa paremmin ja kohdentaa tiettyihin asioihin. Järjestöille ei myöskään aina ole selvää, miten kuuleminen otetaan huomioon valmistelussa ja päätöksenteossa. Tiedottaminen kuulemisen vaikutuksista on puutteellista.

Samanaikaisesti järjestökyselyn kanssa sisäasiainministeriön internetsivuilla oli kaikille sivuilla kävijöille tarkoitettu oma kysely (liite 1). Kyselyyn tuli 55 vastausta. Vastaajista yli puolet ilmoitti käyvänsä ministeriön sivuilla useamman kerran kuukaudessa. Vastaajista 65,5 % haki sivuilta ajankohtaista tietoa, esimerkiksi tiedotteita. Tiedot löytyvät sivuilta valtaosan mielestä kohtuullisen helposti. Tietoja hyödynnetään pääasiallisesti ammatillisesti (45,5 %) tai oman yleistiedon lisäämiseksi (27 %).

Valtaosa vastaajista ei käytä ministeriön hanketiedotepalvelua eivätkä tunteneet sitä ennen kyselyyn vastaamista. Useat vastaajat totesivat, että ottavat jatkossa palvelun käyttöön. Joissakin vastauksissa toivottiin, että hanketiedotepalvelun kautta tulisi enemmän viestejä valmistelun etenemisestä.

Ministeriön internetsivujen sisältöä pidettiin hyvänä, samaten sivujen teknistä toimivuutta. Teknisestä toimivuudesta tuli avovastauksissa kiitettäviä kommentteja. Tiedonhaun logiikassa oli joidenkin vastaajien mielestä parannettavaa.

Valtaosa vastaajista ei ollut lähettänyt sivuston kautta palautetta ministeriölle. Lähes 60 % vastaajista ilmoitti olevansa kiinnostunut ottamaan kantaa ministeriössä valmisteilla oleviin asioihin verkkosivujen kautta.

2.3.2 Etnisten suhteiden neuvottelukunnan kuulemistilaisuuden tulokset

Maahanmuuttajat ja etniset vähemmistöt ovat osa suomalaista yhteiskuntaa. Heille tulee turvata yhdenvertaiset mahdollisuudet osallisuuteen ja suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen osallistumiseen.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) on valtioneuvoston asettama laajapohjainen asiantuntijaelin, jonka tarkoituksena on kehittää vuorovaikutusta sekä avustaa ministeriöitä etnisesti yhdenvertaisen ja monimuotoisen yhteiskunnan kehittämisessä. ETNO:n tehtävänä on osallistua maahanmuuttajien järjestötoiminnan edistämiseen.

Vuosien 2008-2011 yksi painopisteistä on maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen osallisuuden edistäminen. Valtakunnallisen etnisten suhteiden neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii sisäasiainministeriön kansliapäällikkö Ritva Viljanen.

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaa uudistanut työryhmä kuuli ETNO:a 11.12.2008. Kuulemistilaisuudessa tuli esiin useita merkittäviä seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen osallisuuden edistämiseksi.

Keskeisiä huomioitavia asioita ovat:

- **kieli**, asioista pitäisi kertoa selkokielellisesti ja sellaisella kielellä, jota maahanmuuttajat ymmärtävät
- **kanavat**, maahanmuuttajien omien kanavien (radio, lehdet) kautta tieto valmisteilla olevista asioista menee parhaiten perille
- **aika**, asioihin tutustumiseen, lausuntojen antamiseen ja valmistautumiseen kuulemistilaisuuksiin tulisi varata riittävästi aikaa

- **kuulemistapa**, maahanmuuttajilla ja maahanmuuttajajärjestöillä on vaikeuksia kommentoida asioita kirjallisesti esimerkiksi tiettyyn pykälään liittyen. Parhaiten asioista pystytään kertomaan konkreettisten esimerkkien kautta.
- **koordinointi**, valmisteilla olevista asioista pitäisi kertoa suurempina ministeriötason ja valtioneuvostotason kokonaisuuksina, mm. SM:n, TEM:n ja OM:n yhteistyötä osallisuusasioissa voitaisiin kehittää.
- **palaute**, kuulemistilaisuuksista tulisi saada palautetta, yhteenveto tai tieto, miten ehdotukset etenevät
- **resurssit**, pienillä järjestöillä on liian vähän resursseja käytettävissä osallisuuteen. Jos järjestöjä halutaan aidosti mukaan valmisteluun, järjestöjä pitäisi tukea taloudellisesti.
- **kumppanuus**, osallisuutta tulisi edistää yhteistyössä, strategisia kumppanuuksia solmien niin valtakunnallisella kuin alueellisellakin tasolla. Viranomaisen tulisi arvostaa ja hyödyntää enemmän maahanmuuttajien kokemuksia. Molempipuolista luottamusta ja ymmärrystä voitaisiin lisätä tutustumalla toisiinsa paremmin.

Osallisuuden toteutumisen kannalta on oleellisen tärkeää, että on tarjolla tietoa valmisteilla olevista asioista, jotta kuka tahansa voi ottaa kantaa ja antaa palautetta. Sisäasiainministeriö tarjoaa valmisteilla olevista asioista tietoa internetsivuilla sekä suomeksi että ruotsiksi. Englanninkielisillä sivuilla ei ole tietoa valmisteilla olevista asioista. Tämä on selkeä puute. Tietoa pitäisi olla tarjolla englannin kielen lisäksi myös muilla vierailla kielillä.

Sisäasiainministeriön tulisi paremmin hyödyntää maahanmuuttajien omia tiedotuskanavia. Omat toimittajat pystyvät parhaiten kertomaan asioista vastaanottajan kulttuuritaustan huomioiden.

Maahanmuuttajajärjestöillä on halua osallistua asioiden valmisteluun jo varhaisessa vaiheessa. Maahanmuuttajat toivovat, että heidät huomioitaisiin kaikkien ministeriön osastojen ja yksiköiden hankkeissa eikä vain maahanmuutto-osaston. Erityisen kiinnostuneita järjestöt ovat sellaisista hankkeista, joissa voi oppia uusia asioita suomalaisesta yhteiskunnasta.

Maahanmuuttajien kokemuksia tulisi myös hyödyntää nykyistä enemmän hankkeiden vaikutuksia suunnitteluvaiheessa arvioitaessa ja arvioitaessa toteutuneiden hankkeiden onnistumista.

2.3.3 Yhteenveto ulkopuolisesta palautteesta

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaa 2009-2011 laadittaessa tulee kaikkien järjestöjen näkökulmasta kiinnittää erityistä huomiota ajoitukseen (kutsut

riittävän ajoissa, lausuntokierrokset riittävän pitkiä), kuulemistilaisuuksien suunnitteluun ja palautteen antamiseen kuulemistilaisuuksista.

Maahanmuuttajajärjestöjen näkökulmasta erityistä huomiota tulee lisäksi kiinnittää tiedon tarjoamiseen useammalla vieraalla kielellä, maahanmuuttajien omien tiedotuskanavien hyödyntämiseen ja erityisesti heille sopivien kuulemistapojen käyttämiseen. Maahanmuuttajajärjestöille tulisi järjestää sekä sisäasiainministeriössä että valtioneuvostotasolla suuriin asiakokonaisuuksiin keskittyviä suullisia kuulemistilaisuuksissa, joissa järjestöjen edustajat voivat kertoa asiaan liittyvistä käytännön kokemuksistaan.

Maahanmuuttajajärjestöjä tulisi myös taloudellisesti tukea, jotta ne pystyisivät aidosti osallistumaan valmisteluun.

Yksittäisten kansalaisten osallisuuden kannalta oleellista on, että tietoa valmisteilla olevista asioista on tarjolla ja että tieto on ajantasaista sekä selkeää. Sisäasiainministeriön internetsivuilta haetaan kyselyyn vastanneiden mukaan valtaosaltaan ajankohtaista tietoa. Tietoa tarvitaan joko ammattiin liittyen tai yleistiedon vuoksi. Tiedot löytyvät vastaajien mielestä kohtuullisen hyvin. Hanketiedotepalvelu tunnetaan huonosti. Sen markkinointia tulee tehostaa.

3 Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011

Sisäasiainministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti ministeriö rakentaa turvallista, vastuullista ja välittävää Suomea edistämällä moniarvoisuutta, yhdenvertaisuutta ja maahanmuuttoa.

Sisäasiainministeriön visio on: Suomi on Euroopan turvallisin maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena.

Ministeriön toimintaa ohjaavat arvot ovat:

- luotettavuus
- muutoskykyisyys
- yhteistyökykyisyys
- avoimuus.

Sisäasiainministeriön toimialaan kuuluu useita ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien kannalta merkittäviä tehtäviä. Ministeriön tehtävänä on vastata yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ohjaamisesta, rajaturvallisuudesta, siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksista, Suomen kansalaisuutta, maahanmuuttoa, kotoutumista ja kansainvälistä suojelua koskevista asioista sekä hyvien etnisten suhteiden, syrjimättömyyden ja yhdenvertaisuuden edistämisestä. Tehtävien suorittaminen vaikuttaa useiden perusoikeuksien, kuten kansalaisten yhdenvertaisuus (PL 6 §), henkilökohtainen vapaus ja koskemattomuus (PL 7 §) sekä yksityiselämän suoja (PL 10 §) toteutumiseen eri väestöryhmien osalta.

Sisäasiainministeriöllä on perustuslain 14 §:n nojalla myös velvollisuus edistää yksilöiden mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaa ja vaikuttaa heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallisuuden lisäämiseksi ministeriö on laatinut erillisen strategian, kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian.

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian tavoitteet

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian tavoitteena on vahvistaa osallisuutta sekä edistää ministeriön, kansalaisten, järjestöjen ja yhteisöjen välistä aitoa kumppanuutta, jotta Suomesta rakennettaisiin yhdessä Euroopan turvallisin maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena. Strategian tavoitteena on myös vahvistaa demokratiaa ja vahvaa kansalaisyhteiskuntaa.

Strategialla edistetään ministeriön avoimuutta sekä lisätään kansalaisten ja järjestöjen luottamusta ministeriön toimintaan. Strategian toteuttaminen edellyttää ministeriöltä yhteistyö- ja muutосkykyä.

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiassa linjataan menettelytapoja, joilla ministeriö mahdollistaa osallisuuden sen valmistelemiin asioihin ja päätöksentekoon sekä edistää yhteistyötä ja kumppanuutta järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Kansalaisilla ja heitä edustavilla järjestöillä on oikeus tietää sisäasiainministeriössä valmisteilla olevista asioista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta yksittäiset kansalaiset, järjestöt ja yhteisöt voivat osallistua valmisteluun. Kansalaisilla, järjestöillä ja yhteisöillä on oikeus tulla kuulluksi valmistelun eri vaiheissa. Kuuleminen ja muut vuorovaikutuskäytännöt ovat tärkeä osa hallintoa ja päätöksentekoa.

Järjestöillä on tärkeä rooli sisäasiainministeriön toiminnassa palvelujen tuottajina, yhteistyökumppaneina, tiedon ja osaamisen tuojina valmisteluun ja päätöksentekoon sekä yhteisesti sovittujen toimenpiteiden toteuttajina. Sisäasiainministeriö pyrkii toimimaan mahdollisimman läpinäkyvästi ja kannustamaan kansalaisia, järjestöjä ja yhteisöjä osallistumaan asioiden valmisteluun, jotta valmistelun laatu pysyisi korkeana.

Ministeriön strategian sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tavoitelinjaukset tärkeä osa ministeriön kansalaisyhteiskuntatoimintaa

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaan liittyy kiinteästi sisäasiainministeriön hallinnonalan strategiassa vuosiksi 2009-2011 vahvistetut tavoitelinjaukset. Tavoitelinjaukset ovat: tehostetaan ennaltaehkäisevää toimintaa, huolehditaan ihmisten ja yhteiskunnan turvallisuudesta muuttuvissa oloissa, toteutetaan aktiivista ja vastuullista maahanmuuttopolitiikkaa sekä varmistetaan ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö.

Jokaiseen tavoitelinjaukseen liittyy joukko toimenpiteitä, joilla varmistetaan tavoitteen toteutuminen. Toimenpiteiden joukossa on useita toimenpiteitä, joilla edistetään maahanmuuttajien mahdollisuuksia ja valmiuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan ja joilla myös edistetään maahanmuuttajien osallisuutta. Listalla on myös toimenpiteitä yleisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiassa esitettyjä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteita käsitellään laajemmin sisäasiainministeriön yhdenvertaisuussuunnitelmassa 2009-2011 (www.intermin.fi/julkaisu/372008) ja tasa-arvotyöryhmän loppuraportissa. Yhdenvertaisuussuunnitelma vahvistettiin loppuvuodesta 2008. Se on moniperusteinen ja kattaa etnisen alkuperän, iän, kielen, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen ja moniperusteisen syrjinnän. Suunnitelmaan on valtavirtaistettu sukupuolten tasa-arvo. Sitä laadittaessa on arvioitu sukupuolivaikutukset. Suunnitelma koskee

sisäasiainministeriön toimintaa ja hallinnonalan palveluiden ohjaamista sekä ministeriötä työnantajana.

Sisäasiainministeriön tasa-arvotyöryhmän loppuraportti hyväksyttiin ministeriön osastopäällikkökokouksessa huhtikuussa 2009. Raporttiin sisältyy useita johtopäätöksiä ja kehittämis ehdotuksia mm. liittyen naisten osuuden kasvattamiseen esimies- ja johtotehtävissä, työryhmien tasa-arvolain mukaisen kokoonpanon edistämiseen, tasa-arvoasioiden ohjaukseen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyjen toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Tasa-arvotyöryhmän ehdotusten mukaisesti sisäasiainministeriö organiso i huhtikuun alusta 2009 alkaen sisäasiainhallinnon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön uudelleen. Tavoitteena on, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö vakiinnutetaan ja valtavirtaistetaan ministeriössä ja sen toiminnassa sekä koko hallinnonalalla perustamalla pysyvät rakenteet.

Sisäasiainhallinnon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän tehtävänä on edistää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman sisällyttämistä osaksi hallinnonalan toimintaa ja keskeisiä prosesseja. Työryhmän tehtävänä on myös mm. kerätä tietoa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kehityksestä hallinnonalan sisällä ja toiminnassa sekä hahmottaa sen pohjalta tarpeita tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön vahvistamiseksi hallinnonalalla. Työryhmän puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö Ritva Viljanen.

Säädösvalmistelu ministeriön ydintoimintaa

Säädösvalmistelu on ministeriön ydintoimintaa. Tästä syystä osallisuus- ja kuulemiskäytännöt huomioidaan sisäasiainministeriön lainsäädäntösuunnitelmassa ja säädösvalmisteluohjeessa. Kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiassa todetut linjaukset viedään käytäntöön säädösvalmistelun suunnitelmallisuutta parantamalla, johtamista ja seurantaa tehostamalla, uusimalla ohjeistusta ja lisäämällä osaamista.

3.1 Visio sisäasiainministeriön suhteesta kansalaisyhteiskuntaan vuonna 2011

Visio sisäasiainministeriön suhteesta kansalaisyhteiskuntaan vuonna 2011:

Sisäasiainministeriö edistää aktiivisesti kansalaisten, järjestöjen ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksia ministeriössä valmisteilla oleviin säädös- ja muihin hankkeisiin.

Ministeriö rakentaa vuorovaikutteista kumppanuutta sidosryhmien kanssa ja tukee järjestöjen osallisuusvalmiuksia.

Vision toteutumisen kannalta keskeiset haasteet:

- 1) Ministeriössä valmisteilla olevista asioista saa ajantasaista tietoa ministeriön verkkosivujen ja valtioneuvoston hankerekisterin kautta.
- 2) Säädös- ja muiden hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon ministeriön osallisuuslinjaukset: järjestöjä otetaan mukaan valmisteluun, erilaisia osallisuus- ja kuulemiskäytäntöjä käytetään monipuolisesti valmistelun eri vaiheissa, sidosryhmiltä saatu palaute hyödynnetään jatkovalmistelussa.
- 3) Ministeriön, osastojen ja yksiköiden johtamisessa ja toiminnassa suhde kansalaisyhteiskunta on tärkeä ja kumppanuutta edistetään suunnitelmallisesti. Virkamiehet tuntevat osallisuuskäytännöt ja oman toimintansa kannalta keskeiset järjestöt sekä järjestöyhteistyöstä saatavat hyödyt asioiden valmistelussa.
- 4) Ministeriö löytää mahdollisuudet tukea erityisesti maahanmuuttajajärjestöjen osallisuusvalmiuksia myös taloudellisesti.
- 5) Ministeriö kehittää toimivan tavan edistää vuorovaikutusta sähköisten kansalaisverkostojen ja yksittäisten kansalaisten kanssa.

3.2 Strategiset tavoitteet vuosina 2009-2011

Tässä strategiassa luetelluilla strategisilla tavoitteilla ja muilla toimintaa ohjaavilla asiakirjoilla ministeriö pyrkii edistämään vision toteutumista.

Järjestöt ovat jo nyt ministeriön toimialalla tärkeitä palvelujen tuottajia ja yhteistyökumppaneita mm. toteutettaessa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa linjattuja tavoitteita. Myös elinkeinoelämä on tiiviisti mukana sisäisen turvallisuuden edistämisessä.

Järjestöt, yksittäiset kansalaiset ja verkkoyhteisöt antavat aktiivisesti palautetta ministeriön toiminnasta, tekevät yhteistyöehdotuksia ja osallistuvat mm. sähköisten kuulemisten kautta valmisteluun. Ministeriö pyrkii kaikessa toiminnassaan rakentamaan vuorovaikutteista kumppanuutta kansalaisten ja järjestöjen kanssa.

3.2.1 Strategiset tavoitteet säädösvalmistelussa

Osallisuus on tärkeä osa hyvää ja laadukasta säädösvalmistelua. Ministeriön osastojen ja erillisten yksiköiden päälliköiden tulee tuntea osallisuuskäytännöt ja varmistaa, että ne otetaan huomioon säädöshankkeita suunniteltaessa sekä aikatauluja ja resursseja arvioitaessa. Osastojen ja yksiköiden johdon tulee seurata säännöllisesti osallisuuden toteutumista säädöshankkeissa.

Kuuleminen ja osallisuus tulee muistaa kaikissa hankkeissa, vaikka vuorovaikutuskäytännöt tuleekin suhteuttaa hankkeen merkittävyyteen.

Sisäasiainministeriön säädöshankkeissa noudatetaan kuulemista ja osallisuutta koskevia yleisiä määräyksiä ja ohjeita.

Hankkeen asettamispäätöksessä tulee jo linjata, miten hankkeessa toteutetaan osallisuus ja viestintä. Laajoissa hankkeissa pelkän virkatyön ja virkamiestyöryhmän käyttö tulee perustella hankkeen asettamispäätöksessä ja hallituksen esityksen perusteluissa tai asetuksen esittelymuistiossa.

Laajoissa hankkeissa järjestöjen edustajia (sekä etu- että muita järjestöjä) tulee olla mukana valmisteluorganisaatiossa. Järjestöjen edustajat voivat olla mukana työryhmässä tai esimerkiksi erillisessä "kansalaisjärjestöjaostossa" tai "sähköisessä verkostossa". Uutta teknologiaa ja eri kuulemiskeinoja tulee käyttää monipuolisesti hankkeen eri vaiheissa (esivalmistelussa, perusvalmistelussa, lausuntokierroksella, uudistuksen seurannassa), jotta jatkuva vuoropuhelu on mahdollista.

Laajoissa hankkeissa lausuntokierroksille tulee varata aikaa vähintään 8 viikkoa, muissa vähintään 6 viikkoa. Jos lausuntokierros on tätä lyhyempi, se pitää perustella lausuntopyynnössä ja hallituksen esityksen perusteluissa tai asetuksen esittelymuistiossa. Lausuntokierrosta ei pääsääntöisesti saa ajoittaa loma-aikaan. Jos lausuntokierros on kesäloma-aikana, lausuntojen antamiseen pitää varata vähintään kaksi kuukautta aikaa.

Kaikista lakihankkeista, kuulemistilaisuuksista ml. sähköiset kuulemiset tehdään lausuntoyhteenveto, joka julkaistaan Haressa ja internetsivuilla. Ministeriön internetsivuilla olevan hankesähköpostipalvelun avulla informoidaan hankkeiden valmistelua seuraavia aina, kun valmistelu etenee uuteen vaiheeseen. Hankesähköpostia voi internetsivujen uudistamisen jälkeen tilata hankekohtaisesti.

Lausuntojenantajille lähetään aina lausuntoyhteenveto tai lausunnot tai linkki yhteenvetoon ministeriön nettisivuilla.

Lainsäädännön vaikutusten arviointia tehostetaan keräämällä kansalaisilta ja järjestöiltä tietoa suunnitteilla olevien säädösten vaikutuksista hankkeen eri vaiheissa esivalmistelusta lähtien. Kansalaisten ja järjestöjen näkemyksiä hyödynnetään myös lainsäädännön täytäntöönpanossa ja uudistusten vaikutusten seurannassa.

Säädösvalmistelijoiden ja säädösvalmisteluavustajien osaamista vuorovaikutusasioissa lisätään järjestämällä säännöllistä työpaikkakoulutusta ja työkaluja. Säädösvalmisteluohje päivitetään ja liitteeksi laitetaan kirjallinen ohje ministeriön internetsivuilla olevien säädöshankkeita koskevien sivujen päivittämisestä. Sivujen ajantasaisuutta seurataan.

Vastuutahot: osastot ja yksiköt, säädösvalmisteluohje (oikeusyksikkö), koulutus (oikeus- ja viestintäyksiköt)
Ministeriötason seurantavastuu: oikeusyksikkö

3.2.2 Strategiset tavoitteet muissa kehittämishankkeissa

Osallisuus on keskeinen osa kaikissa sisäasiainministeriön julkisissa hankkeissa. Ministeriö tehostaa julkisten hankkeidensa seurantaa ja tarjoaa tietoa valmisteilla olevista hankkeista sekä internetsivujen että valtioneuvoston hankerekisterin kautta.

Ministeriö ohjeistaa hankkeiden asettamisen ja asettamispäätösten käsittelyn ministeriön osastopäällikkökokouksessa ja johtoryhmissä. Merkittävän hankkeen asettamispäätöksessä tulee linjata, miten hankkeessa toteutetaan osallisuus ja viestintä. Keskeisistä hankkeista kootaan perustiedot ja asiakirjat ministeriön internetsivuille. Hankkeiden etenemistä voi seurata hankesähköpostin kautta. Asiakirjat julkaistaan myös valtioneuvoston hankerekisterissä.

Ministeriön hankkeissa noudatetaan soveltuvin osin samoja strategisia tavoitteita kuin säädösvalmistelussa.

Vastuutahot: osastot ja yksiköt, hankkeiden asettamista koskeva ohjeistus ja hankekooste (talousyksikkö)
Ministeriötason seurantavastuu: talousyksikkö

3.2.3 Strategiset tavoitteet osallisuusvalmiuksien kehittämisessä

Virkamiesten tulee tuntea hallinnon yleiset periaatteet kansalaisten kuulemisessa ja osallisuudessa sekä ministeriössä noudatettavat hyvät käytännöt. Ministeriön osallisuuskoulutus sisällytetään osaksi virkamiesten muuta koulutusta.

Virkamiesten järjestötoimintaan tutustumista tehostetaan suunnittelemalla yhteistyössä järjestöjen kanssa tutustumispäivän ohjelma ja järjestöille parhaiten sopiva tutustumisajankohta. Tarjolla olevista tutustumispäivistä kerrotaan intranetissä.

Vastuutahot: virkamiesten koulutuksen suunnittelu ja järjestötoimintaan tutustuminen (hallintoyksikkö)
Ministeriötason seurantavastuu: hallintoyksikkö

3.2.4 Strategiset tavoitteet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslinjausten toteuttamisessa

Sisäasiainministeriön henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman linjaukset otetaan huomioon osallisuuskäytännöissä, jotta esimerkiksi vähemmistöt saavat riittävästi tietoa ministeriön toiminnasta ja voivat vaikuttaa asioiden valmisteluun. Jos hanke koskee erityisesti vähemmistöjä, heidän edustajiaan otetaan mukaan työryhmien jäseniksi tai järjestetään kuuleminen muulla tavoin.

Yhdenvertaisuuslinjaukset otetaan huomioon myös fyysistä ympäristöä valittaessa ja verkkoviestintää kehitettäessä. Ministeriön kuulemistilaisuudet järjestetään esteettömissä tiloissa. Tiloja varattaessa huomioidaan mm. rampit ja hissit, riittävä tila apuvälineille, tukihenkilölle tai opaskoiralle, esitettävän aineiston näkyvyys, äänentoisto, akustiikka, induktiosilmukka. Kuulemistilaisuutta suunniteltaessa huomioidaan mm. tilaisuuden ohjeistus, kalvojen ja muun aineiston selkeys, tausta-aineiston toimittaminen, ohjelman tauottaminen ja kuulemistilaisuuden aineiston julkaiseminen verkkosivuilla.

Internetsivujen esteettömyys kartoitetaan ja laaditaan suunnitelma esteellisyyspoistamiseksi. Ministeriön viestinnässä käytetään selkeää kieltä ja vältetään ammattiterminologiaa. Ruotsin ja saamen kielen käännöstarpeet huomioidaan ulkoisessa viestinnässä. Maahanmuuttajille pyritään tarjoamaan tietoa myös muilla kuin suomen ja ruotsin kielillä.

Vastuutahot: osastot ja yksiköt, internetsivujen esteettömyys (hallinto-, viestintä- ja oikeusyksiköt)

Ministeriötason seurantavastuu: oikeusyksikkö, yhdenvertaisuuden vastuualue

3.2.5 Strategiset tavoitteet sosiaalisen median seurannassa ja sähköisen kuulemisen kehittämisessä

Sisäasiainhallinnon sähköisten palvelujen ja virtuaalisen läsnäolon kehittämishankkeessa vuosille 2009-2011 kehitetään menettelytapoja, joiden avulla sisäasiainhallinto on jatkossa kattavasti läsnä keskeisissä sähköisissä toimintaympäristöissä.

Tärkeä osa virtuaalista läsnäoloa on kannustaa netinkäyttäjiä antamaan palautetta ja ottamaan kantaa ajankohtaisiin valmisteilla oleviin asioihin. Sisäasiainministeriö täydentää viestintästrategiaansa siten, että siinä otetaan huomioon sosiaalisen median tarjoamat mahdollisuudet saada kansalaisilta ja yhteisöiltä palautetta ministeriössä suunnitteilla ja valmisteilla olevista asioista.

Sisäasiainministeriö seuraa sosiaalisessa mediassa (blogeissa, verkkojulkaisuissa) käytävää omaa toimialaa koskevaa keskustelua, tarvittaessa oikaisee virheitä ja täydentää omilla vastineillaan puutteellisilla tiedoilla käytävää keskustelua. Virkamiesten verkko-osallistumistaitoja kehitetään.

Ministeriön säädös- ja muista kehittämishankkeissa kuullaan kansalaisia ja järjestöjä myös sähköisesti. Kuulemisessa hyödynnetään ministeriön omia ja valtionhallinnon yhteisiä verkkosivuja. Kansalaisten ja järjestöjen osallisuutta edistetään kehittämällä ministeriön verkkosivujen vuorovaikutteisuutta uutta julkaisujärjestelmää hankittaessa ja hyödyntämällä verkostoyhteistyötä.

Sähköinen kuuleminen pyritään järjestämään siten, että myös lapset, nuoret ja maahanmuuttajat tavoitetaan mahdollisimman hyvin.

Vastuutaho: osastot ja yksiköt, viestintästrategia (viestintäyksikkö)
Ministeriötason seurantavastuu: viestintäyksikkö

3.2.6 Strategiset tavoitteet osallisuuden vaikuttavuuden seurannassa ja arvioinnissa

Sisäasiainministeriö arvioi osallisuuden vaikuttavuutta osana yksittäisten säädös- ja muiden kehittämishankkeiden arviointia sekä osana säädösvalmistelun laadun seurantaa. Osallisuuden kehittymistä ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan myös vuosittaisissa tulokeskusteluissa.

Ministeriö seuraa valtioneuvostotasolla tehtävää osallisuuskäytäntöjen kehittämistyötä ja ottaa tarpeen mukaan käyttöön yhteisiä arviointia helpottavia mittareita.

Sisäasiainministeriö arvioi omaa toimintaansa ja hyödyntää myös kansalaisten ja järjestöjen näkemykset uudistaessaan kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiansa vuonna 2011. Strategian onnistumista arvioitaessa selvitetään, miten ministeriön lausuntokäytännöt ovat kehittyneet vuosina 2009-2011.

Uudessa strategiassa huomioidaan myös valtioneuvostotasolla tehtyjen osallisuusselvitysten tulokset.

Vastuutahot: osastot ja yksiköt, kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian päivitys (viestintäyksikkö), lausuntokäytäntöjen arviointi (oikeusyksikkö)
Ministeriötason seurantavastuu: oikeus- ja viestintäyksiköt

3.2.7 Strategiset tavoitteet ministeriön osastojen, yksiköiden ja hallinnonalan osallisuuskäytäntöjen kehittämisessä

Ministeriön osastot ja yksiköt noudattavat ministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian osallisuuskäytäntöjä koskevia linjauksia. Oheisena on koottuna ministeriön osastojen ja yksiköiden omia erityisiä painopisteitä.

Poliisiosasto

Poliisiosasto ylläpitää ja kehittää olemassa olevia yhteistyön toimintatapoja ja käytäntöjä. Eri hankkeissa ja yhteistyömuodoissa kansalaisjärjestöt pyritään ottamaan huomioon jo valmistelun alkuvaiheessa. Osallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota uusia hankkeita asetettaessa.

Hankkeiden lausuntokierroksilla käytetään apuna strategian liitteeksi laadittua järjestö- ja yhdistysluetteloa siten, että kuultavien järjestöjen ja yhdistysten piiri olisi mahdollisimman laaja.

Hankkeiden valmistelutiedot pyritään pitämään mahdollisimman hyvin ajan tasalla ja hankkeiden tiedottamiseen kiinnitetään huomiota.

Pelastusosasto

Pelastusosastolla on vakiintuneet yhteistyömuodot pelastusalan järjestöjen kanssa. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja Suomen Palopäällystyöliiton edustajat osallistuvat pelastusosaston organisoiman Pelastustoimen johdon foorumin toimintaan yhdessä sisäasiainministeriön, pelastuslaitosten, hätäkeskuslaitoksen ja Pelastusopiston edustajien kanssa.

Pelastusosastolla on lisäksi säännönmukaisia tapaamisia pelastustoimen järjestöjen kanssa ja niissä käsitellään pelastustoimen ajankohtaisia kysymyksiä erityisesti järjestöjen näkökulmasta. Pelastustoimen järjestöjen edustajat osallistuvat myös säännönmukaisesti merkittäviin pelastustoimen kehittämishankkeisiin.

Pelastusosasto ylläpitää ja kehittää edelleen mainittuja yhteistoiminnan muotoja järjestöjen kanssa.

Rajavartio-osasto

Rajavartiolaitoksen tavoitteena on ylläpitää säännöllistä yhteistyötä toimialan keskeisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Yhteistoimintaa ja keskusteluyhteyttä niiden kanssa pidetään tiiviinä ja avoimena. Yhteistyön toimintatapoja ja käytäntöjä kehitetään molemminpuolisen tarpeen ja voimavarojen mukaan.

Ministeriön rajavartio-osasto kehittää kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen vaikutusmahdollisuuksia hankkeen suunnitteluvaiheessa. Tiedottamista lisätään ja hankeasiakirjojen saatavuutta parannetaan Rajavartiolaitoksen ja sisäasiainministeriön verkkosivuilla. Hanketiedottamisessa kehitetään suoraan kohdennettua tiedottamista keskeisille kansalaisjärjestöille.

Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamisessa rajavartio-osaston tavoitteena on huolehtia siitä, että kuuleminen järjestetään kattavasti niin, että kaikki halukkaat voivat esittää näkemyksensä hankkeista. Tavoitteena on parantaa säädöshankkeisiin vaikuttamisen suunnitelmallisuutta ja erityisesti kiinnittää huomiota kuulemistapojen monipuolistamiseen.

Hankkeiden suunnitteluvaiheessa edistetään järjestöjen ja yhdistysten huomioon ottamista selvittämällä tapauskohtaisesti ne yhteistyötahot, joiden alalla valmisteltava asia vaikuttaa. Selvitetään myös mahdollisuudet laajentaa tämän strategian liitteeksi laaditun järjestö- ja yhdistysluettelon perusteella lausuntokierroksella kuultavien tahojen määrää, sekä toimialoittaista ja alueellista sijoittumista.

Laajoissa hankkeissa pyritään kutsumaan työ- ja ohjausryhmiin edustajia kattavasti järjestöistä ja yhdistyksistä. Suunnitellaan myös tilanteeseen sopivat kuulemisen muodot ja mahdolliset keskusjärjestöjen alajärjestöt sekä selvitetään, millä tavoin järjestöt ja ryhmät haluaisivat tulla kuulluiksi. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet järjestää kuulemis- ja vuorovaikutustilaisuuksia käynnissä olevista hankkeista.

Hankkeiden valmistelutyössä pyritään myös parantamaan järjestöille ja yhdistyksille annettavaa palautetta, ja kehitetään palautteen antamistapoja sen esittämiseksi, kuinka järjestöjen ja yhdistysten kannanotot ja näkemykset vaikuttivat valmistelun tulokseen ja päätöksentekoon. Kuulemisen onnistumista pyritään seuraamaan myös nykyistä aktiivisemmin.

Maahanmuutto-osasto

Maahanmuutto-osasto kehittää yhteistyössä ETNO:n kanssa toimintamalleja, joiden kautta valtakunnallinen neuvottelukunta ja alueelliset neuvottelukunnat sekä maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä edustavat järjestöt eri puolilla Suomea saavat parhaiten tuotua asiantuntemuksensa asioiden valmisteluprosesseihin.

Maahanmuutto-osasto selvittää maahanmuuttajia edustavien järjestöjen rahoitustukijärjestelmää ja pyrkii kehittämään maahanmuuttajia edustavien järjestöjen voimavaraistamista.

Oikeusyksikkö

Ministeriön oikeusyksikkö kehittää osallisuuskäytäntöjä sekä säädösvalmistelun että yhdenvertaisuuden edistämisen osalta. Yhdenvertaisuus- ja syrjinnän vastaisen toiminnan osalta tarkastellaan ja kehitetään olemassa olevia käytäntöjä, kuten kuulemistilaisuudet, lausuntopyynnöt, yhteistyöhankkeet, järjestöjen voimavaraistaminen ja yhteistyöverkostojen ylläpitäminen erityisesti edustavuuden näkökulmasta.

Huomioita tullaan kiinnittämään siihen, miten hyvin yhteistyössä mukana olevat järjestöt edustavat taustayhteisöjään ja tulevatko vähemmistöjen sisäiset vähemmistöt huomioiduksi toiminnassa. Yhteistyön henkilöitymistä pyritään välttämään nimeämiskäytäntöä kehittämällä uusien hankkeiden yhteydessä. Jokaista yhteistyötahoa pyydetään nimeämään varsinaiseksi jäseneksi ja hänen varajäsenekseen mies ja nainen ja mukaan pyritään saamaan syrjinnän vaarassa olevia ryhmiä edustavia henkilöitä.

Lisäksi järjestöjen tasa-arvoista asemaa parannetaan hankekumppanuuksiin liittyvän rahoituksen avulla, joilla korvataan esimerkiksi ohjausryhmätyöskentelyyn liittyvät matka- ja majoituskustannukset sekä projekteihin liittyvillä voimavaraistamisosioilla.

Oikeusyksikkö edistää ja tukee kansalaisjärjestöstrategiassa ministeriön säädösvalmistelulle asetettujen tavoitteiden toteuttamista kehittämällä ministeriön säädösvalmistelun suunnittelu- ja seurantajärjestelmää, ohjeistusta sekä säädösvalmistelijoiden osaamista viestintä- ja osallisuuskäytännöissä.

Kansainvälisten asioiden yksikkö

Yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa EU-asioissa kehitetään sekä edistetään järjestöjen mahdollisuuksia ennakkovaikuttamiseen sekä osallistumista EU-asioiden kansalliseen valmisteluun.

Kansainvälisten asioiden yksikkö lisää yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa asettamalla laajapohjaisen siviilikriisinhallinnan neuvottelukunnan.

Kriisinhallintakeskus (CMC Finland) monipuolistaa yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa tutkimus- ja koulutustoiminnan alalla. CMC on rakentanut yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa erityisesti siviilikriisinhallinnan koulutuksessa ja tutkimuksessa. Kansalaisjärjestöjen asiantuntijoita käytetään kouluttajina ja koulutukseen pyritään saamaan mukaan myös kansalaisjärjestöjen edustajia.

Kriisinhallintakeskus järjestää säännöllisesti yhteisiä seminaareja ja keskustelutilaisuuksia siviilikriisinhallinnasta kansalaisjärjestöjen siviilikriisinhallintatoimintaa koordinoivan KATUn kanssa.

Pakolais-, paluu - ja kotouttamisrahastojen osalta parannetaan tiedottamista rahastoista ja rahoitusmahdollisuuksista sekä kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksista osallistua ohjelmien valmisteluun. Lisäksi panostetaan ohjelmien sisältöä koskevaan ennakkovaikuttamiseen ja ideointiin sekä rahastoja koskevaan ohjeistukseen ja koulutukseen.

Viestintäyksikkö

Viestintäyksikkö kehittää yhteistyössä hallintoyksikön kanssa ministeriön ja hallinnonalan verkkosivujen vuorovaikutteisuutta uutta, koko hallinnonalan käyttöön hankittavaa julkaisujärjestelmää kehitettäessä.

Verkkopalveluiden kehittämisessä otetaan huomioon julkisen hallinnon ja julkisten palveluiden sähköisen asioinnin kehittämislinjaukset ja toimenpidesuunnitelma 2009-2012 sekä verkkopalveluiden esteettömyystavoitteet.

Viestintäyksikkö tukee ministeriön osallisuuskäytäntöjen kehittämistä ja osallistuu sisäasiainministeriön yhteisten kuulemistilaisuuksien järjestämiseen ministeriön toiminnan kannalta keskeisille järjestöille.

Viestintäyksikön vetämässä maahanmuuttohallinnon viestinnän kehittämishankkeessa otetaan huomioon Etnisten suhteiden neuvottelukunnan kuulemistilaisuudessa tullut palaute maahanmuuttajajärjestöjen informoinnista.

Sisäasiainministeriön hallinnonala

Kansalaisjärjestöjen, kansalaisten ja yhteisöjen monipuolinen ja laaja kuuleminen on osa hyvää hallintoa koko ministeriön hallinnonalalla. Ministeriön osastot ja yksiköt huolehtivat siitä, että niiden alaisissa virastoissa laaditaan osallisuuden edistämistä koskevat linjaukset ja järjestöyhteistyötä tiivistetään myös paikallistasolla.

4 Medborgar- och medborgarorganisationsstrategi 2009–2011

Inrikesministeriet är ett ministerium för inre säkerhet och migration. Enligt verksamhetsidén arbetar ministeriet för ett Finland som kännetecknas av säkerhet, ansvar och omsorg och genomför detta genom att stimulera mångfald, likabehandling och migration.

Inrikesministeriets vision är: Finland är Europas tryggaste land, där människor och olika befolkningsgrupper upplever samhället som jämlikt och rättvist.

Ministeriets verksamhet leds utifrån värderingarna

- tillförlitlighet
- förmåga till förändring
- samarbetsförmåga
- öppenhet.

Till inrikesministeriets ansvarsområde hör flera uppgifter som är viktiga med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Ministeriets uppgift är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, styra räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten, ansvara för gränssäkerheten, den nationella beredskapen för civil krishantering och frågor som rör finskt medborgarskap, invandring, integration och internationellt skydd samt främja goda etniska relationer, icke-diskriminering och likabehandling. Genomförandet av uppgifterna har betydelse för hur flera grundläggande fri- och rättigheter, såsom medborgarnas jämlikhet (GL 6§), personliga frihet och integritet (GL 7 §) och skydd för privatlivet (GL 10 §), uppfylls för olika befolkningsgrupper.

Med stöd av 14 § i grundlagen har inrikesministeriet även skyldighet att främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och påverka beslut som gäller honom eller henne själv. För att öka medborgarnas och medborgarorganisationernas delaktighet har ministeriet utarbetat en särskild strategi, medborgar- och medborgarorganisationsstrategin.

Medborgar- och medborgarorganisationsstrategins mål

Målet med medborgar- och medborgarorganisationsstrategin är att stärka delaktigheten och främja ett verkligt samarbete mellan ministeriet, medborgare, organisationer och sammanslutningar för att tillsammans göra Finland till Europas tryggaste land, där människor och olika befolkningsgrupper upplever samhället som jämlikt och rättvist. Målet med strategin är även att stärka demokratin och det civila samhället.

Strategin ska främja ministeriets öppenhet och öka medborgarnas och organisationernas tillit till ministeriets verksamhet. För att strategin ska kunna genomföras förutsätts att ministeriet har samarbetsförmåga och förmåga till förändring.

Medborgar- och medborgarorganisationsstrategin drar upp riktlinjerna för hur ministeriet ska möjliggöra delaktighet i ärenden och beslut som bereds vid ministeriet samt främja samarbete och partnerskap med organisationer och sammanslutningar. Medborgarna och de organisationer som de representeras av har rätt att få kännedom om de ärenden som bereds vid inrikesministeriet vid ett så tidigt skede som möjligt, så att enskilda medborgare, organisationer och sammanslutningar kan delta i beredningen. Medborgare, organisationer och sammanslutningar har rätt att bli hörda under olika skeden av beredningen. Höranden och andra utfrågningssätt är en viktig del av förvaltningen och beslutsfattandet.

Organisationer spelar en viktig roll i inrikesministeriets verksamhet som tjänsteproducenter, samarbetspartner, förmedlare av kunskap och kompetens för beredningen och beslutsfattandet samt genomförare av gemensamt avtalade åtgärder. Inrikesministeriet vill verka på ett så öppet sätt som möjligt och uppmuntra medborgare, organisationer och sammanslutningar att delta i beredningen av ärenden för att upprätthålla beredningens höga kvalitet.

Målriktlinjerna för ministeriets strategi och jämlikhets- och likabehandlingsarbete är en viktig del av ministeriets verksamhet i det civila samhället

Medborgar- och medborgarorganisationsstrategin är nära förknippad med de målriktlinjer som har fastställts i strategin för inrikesministeriets förvaltningsområde för 2009–2011. Målriktlinjerna är: effektivisera de förebyggande åtgärderna, värna om människornas och samhällets säkerhet i föränderliga förhållanden, verkställ en aktiv och ansvarsfull invandringspolitik och garantera en yrkeskunnig och motiverad personal.

Till varje målriktlinje hör ett antal åtgärder som ska säkra uppnåendet av målet. Bland åtgärderna finns flera som ska främja invandrarnas möjligheter och beredskap att delta i samhällets verksamhet och även främja invandrarnas delaktighet. Ett antal åtgärder för att främja allmän likabehandling ingår också.

De jämlikhets- och likabehandlingsmål som tas upp i medborgar- och medborgarorganisationsstrategin behandlas närmare i inrikesministeriets likabehandlingsplan 2009–2011 (www.intermin.fi/publikation/372008) och i jämlikhetsarbetsgruppens slutrapport. Likabehandlingsplanen fastställdes i slutet av 2008. Planen är övergripande och täcker etniskt ursprung, ålder, språk, religion eller övertygelse, funktionshinder, sexuell läggning och diskriminering på flera olika grunder. Jämställdheten har integrerats i planen och konsekvenserna för båda könen har bedömts i upplägget. Planen ser på inrikesministeriets verksamhet och styrningen av förvaltningsområdets tjänster och dessutom på ministeriet som arbetsgivare.

Inrikesministeriets jämlikhetsarbetsgrupps slutrapport godkändes vid ministeriets avdelningschefsmöte i april 2009. I rapporten ingår flera slutsatser och utvecklingsförslag som bl.a. rör ökning av andelen kvinnor i chefs- och ledningsuppgifter, främjande av arbetsgrupper som är sammansatta i enlighet med lagen om jämställdhet, styrning av jämställdhetsfrågor samt genomförande och utveckling av jämlikhets- och likabehandlingsenkäter.

Inrikesministeriet omorganiserade i början av april 2009 inrikesförvaltningens jämlikhets- och likabehandlingsarbete i enlighet med jämlikhetsarbetsgruppens förslag. Målet är att etablera och integrera jämlikhets- och likabehandlingsarbetet vid ministeriet och dess verksamhet och inom hela förvaltningsområdet genom att inrätta permanenta strukturer.

Inrikesförvaltningens jämlikhets- och likabehandlingsarbetsgrupp har som uppgift att främja iakttagandet av jämlikhet och likabehandling i förvaltningsområdets verksamhet och centrala processer. Arbetsgruppen ska även samla in information om hur jämlikhets- och likabehandlingssituationen har utvecklats inom förvaltningsområdet och verksamheten och utifrån den definiera behoven av att stärka jämlikhets- och likabehandlingsarbetet inom förvaltningsområdet. Kanslichef Ritva Viljanen är ordförande för arbetsgruppen.

Lagberedning som ministeriets kärnfunktion

Lagberedning är en av ministeriets kärnfunktioner. Av denna anledning beaktas delaktighets- och hörandeförfaranden i inrikesministeriets lagstiftningsplan och lagberedningsanvisningar. De riktlinjer som framkommer i medborgar- och medborgarorganisationsstrategin ska verkställas genom att förbättra lagberedningens planmässighet, effektivisera ledningen och uppföljningen, förnya anvisningarna och öka kompetensen.

4.1 Vision om inrikesministeriets förhållande till det civila samhället 2011

Vision om inrikesministeriets förhållande till det civila samhället 2011:

Inrikesministeriet främjar aktivt medborgarnas, organisationernas och sammanslutningarnas möjligheter att påverka lagberedningsprojekt och andra projekt som bereds vid ministeriet.

Ministeriet bygger upp ett interaktivt partnerskap med intressegrupper och stöder organisationernas beredskap för delaktighet i samhället.

Centrala utmaningar för att genomföra visionen:

- 1) Aktuell information om ärenden som är under beredning vid ministeriet fås via ministeriets webbplats och statsrådets projektregister.
- 2) Vid planeringen och genomförandet av lagberedningsprojekt och andra projekt beaktas ministeriets riktlinjer för delaktighet: Organisationer tas med i beredningen, olika delaktighets- och hörandeförfaranden används på ett mångsidigt sätt i olika skeden av beredningen, respons från intressegrupper utnyttjas i den fortsatta beredningen.
- 3) I ledningen av ministeriet, avdelningarna och enheterna och i deras verksamhet är förhållandet till det civila samhället viktigt och partnerskapet främjas systematiskt. Tjänstemännen är bekanta med delaktighetsförfarandena och de organisationer som är viktiga för deras egen verksamhet samt vilken nytta samarbetet med olika organisationer har för beredningen av ärenden.
- 4) Ministeriet hittar möjligheter att även ekonomiskt stödja i synnerhet invandrarorganisationernas beredskap för delaktighet.
- 5) Ministeriet utvecklar ett fungerande sätt att främja interaktionen med elektroniska medborgarnätverk och enskilda medborgare.

4.2 Strategiska mål 2009–2011

Avsikten med de strategiska mål som uppräknas i denna strategi och med andra dokument som styr verksamheten är att främja genomförandet av visionen.

Redan nu är organisationerna viktiga tjänsteproducenter och samarbetspartner inom ministeriets ansvarsområde bl.a. när det gäller genomförandet av de mål som fastställs i programmet för den inre säkerheten. Även näringslivet deltar aktivt i främjandet av den inre säkerheten.

Organisationer, enskilda medborgare och nätgemenskaper ger aktivt respons på ministeriets verksamhet, lägger fram samarbetsförslag och deltar i beredningen bl.a. genom elektronisk hörande. I all sin verksamhet strävar ministeriet efter att bygga upp ett interaktivt partnerskap med medborgare och organisationer.

4.2.1 Strategiska mål för lagberedningen

Delaktighet är en viktig del av god och högklassig lagberedning. Cheferna för ministeriets avdelningar och enskilda enheter bör känna till delaktighetsförfarandena och se till att de tas i beaktande vid planeringen av lagberedningsprojekt och bedömningen av tidsplaner och resurser. Ledningen för avdelningarna och enheterna bör regelbundet följa med hur delaktigheten genomförs inom lagberedningsprojekten.

Hörande och delaktighet bör tas i beaktande i varje projekt, även om interaktionssätten ska ställas i relation till hur viktigt projektet är. När det gäller inrikesministeriets lagberedningsprojekt iakttas allmänna bestämmelser och anvisningar om hörande och delaktighet.

Redan i beslutet om tillsättande av ett projekt ska man klargöra hur delaktigheten och kommunikationen kommer att skötas inom projektet. När det gäller stora projekt ska användningen av enbart tjänsteuppdrag och en tjänstemannaarbetsgrupp motiveras i beslutet om tillsättande av projektet och i motiveringarna till regeringens proposition eller i promemorian om förordningen.

I stora projekt ska representanter för organisationer (såväl intresseorganisationer som andra) delta i beredningsorganisationen. Representanterna för organisationerna kan vara med i arbetsgruppen eller t.ex. i en separat "medborgarorganisationssektion" eller ett "elektroniskt nätverk". I olika skeden av projektet (förberedande åtgärder, grundläggande beredning, remiss, uppföljning av reformen) ska ny teknik och olika sätt att genomföra hörande användas på ett mångsidigt sätt för att möjliggöra kontinuerlig interaktion.

Vid stora projekt ska minst åtta veckor reserveras för remissbehandlingen, vid andra minst sex veckor. Om remissbehandlingen är kortare ska den motiveras i begäran om utlåtande och i motiveringarna till regeringens proposition eller i promemorian om förordningen. Remissen får i regel inte genomföras under semestertider. Om remissen inträffar under sommarsemestertider bör minst två månader reserveras för inlämnandet av utlåtanden.

För varje lagberedningsprojekt och alla höranden, inklusive elektroniska höranden, görs ett sammandrag av utlåtandena, som publiceras på Hare och Internet. Med hjälp av den e-posttjänst för projekt som finns på ministeriets webbplats informeras de som följer med beredningen av projekten när beredningen övergår till en ny fas. Efter att webbplatsen har gjorts om kan e-posttjänsten beställas separat för varje projekt.

De som avger ett utlåtande får alltid ett sammandrag av utlåtandena, alla utlåtanden eller en länk till sammandraget på ministeriets webbplats.

Bedömningen av lagstiftningens konsekvenser ska effektiviseras genom att man i olika skeden av projektet, ända från de förberedande åtgärderna, samlar in information från medborgare och organisationer om vilken inverkan planerade författningar kan ha. Medborgarnas och organisationernas åsikter utnyttjas även vid verkställandet av lagstiftning och uppföljningen av reformernas konsekvenser.

Lagberedarnas och lagberedningsassistenternas kompetens i interaktionsfrågor ökas genom regelbunden arbetsplatsutbildning och verktyg. Lagberedningsanvisningen

uppdateras och skriftliga anvisningar om uppdatering av lagprojektsidor som finns på ministeriets webbplats bifogas. Sidornas aktualitet uppföljs.

Ansvariga organ: avdelningar och enheter, lagberedningsanvisning (enheten för juridiska frågor), utbildning (informationsenheten och enheten för juridiska frågor)
Uppföljningsansvar på ministerienivå: enheten för juridiska frågor

4.2.2 Strategiska mål för andra utvecklingsprojekt

Delaktighet utgör en central del av inrikesministeriets offentliga projekt. Ministeriet effektiviserar uppföljningen av sina offentliga projekt och tillhandahåller information om projekt som är under beredning både via Internetsidorna och via statsrådets projektregister.

Ministeriet ger anvisningar om tillsättande av projekt och hantering av besluten om tillsättande vid ministeriets avdelningschefsmöten och för ledningsgrupper. I beslutet om tillsättande av ett viktigt projekt bör man klargöra hur delaktigheten och kommunikationen kommer att skötas inom projektet. Grundläggande information och dokument som rör viktiga projekt publiceras på ministeriets webbplats. Man kan följa med hur projekten går framåt via e-posttjänsten för projekt. Dokumenten publiceras även i statsrådets projektregister.

I ministeriets projekt iakttas i tillämpliga delar samma strategiska mål som i lagberedningen.

Ansvariga organ: avdelningar och enheter, anvisningar om tillsättande av projekt och projektsammandrag (ekonomienheten)
Uppföljningsansvar på ministerienivå: ekonomienheten

4.2.3 Strategiska mål för utveckling av beredskap för delaktighet

Tjänstemän bör känna till förvaltningens allmänna principer om hörande av medborgare och medborgarnas delaktighet samt den goda praxis som används vid ministeriet. Utbildning i delaktighet kommer att ingå som en del av tjänstemännens övriga utbildning vid ministeriet.

I samarbete med organisationerna planeras en besöksdag med program, som ordnas vid en tidpunkt som bäst passar organisationerna, för att förbättra tjänstemännens kunskap om organisationsverksamheten. De besöksdagar som erbjuds meddelas på intranätet.

Ansvariga organ: planering av tjänstemännens utbildning och kunskap om organisationsverksamheten (förvaltningsenheten)
Uppföljningsansvar på ministerienivå: förvaltningsenheten

4.2.4 Strategiska mål för genomförande av riktlinjerna för jämlikhet och likställdhet

Riktlinjerna i inrikesministeriets personalpolitiska jämlikhetsplan och likställdhetsplan tas i beaktande i delaktighetsförfarandena, så att t.ex. minoriteter får tillräckligt med information om ministeriets verksamhet och kan påverka beredningen av ärenden. Om projektet särskilt rör minoriteter tas representanter för minoriteterna med som medlemmar i arbetsgrupperna eller så ordnas höranden på annat sätt.

Riktlinjerna för jämlikhet iaktas även när man väljer fysisk miljö och utvecklar webbkommunikationen. Ministeriets diskussionsmöten ordnas i tillgängliga lokaler. När lokaler bokas tar man bl.a. hänsyn till om det finns ramper och hissar, tillräckligt med utrymme för hjälpmedel, stödperson eller ledarhund, att det material som presenteras är synligt, hurudan ljudutrustningen och akustiken är och om hörselslingor finns. Vid planeringen av diskussionsmöten beaktas bl.a. anvisningarna för tillställningen, att presentationer och annat material är tydliga, inlämnande av bakgrundsmaterial, pauser under programmet och publicering av material från diskussionsmötet på webbplatsen.

Internetsidornas tillgänglighet undersöks och en plan för att avlägsna hinder upprättas. I ministeriets kommunikation används tydligt språk och fackterminologi undviks. Översättningsbehoven till svenska och samiska beaktas i den externa kommunikationen. Strävan är att tillhandahålla information till invandrare även på andra språk än finska och svenska.

Ansvariga organ: avdelningar och enheter, webbsidornas tillgänglighet (förvaltnings- och informationsenheten och enheten för juridiska frågor)
Uppföljningsansvar på ministerienivå: enheten för juridiska frågor, ansvarsområdet för likabehandling

4.2.5 Strategiska mål för uppföljning av sociala medier och utveckling av elektroniskt hörande

Inom utvecklingsprojektet för inrikesförvaltningens elektroniska tjänster och virtuella närvaro för åren 2009–2011 utvecklas förfaringssätt som ska bidra till att i framtiden göra inrikesministeriet närvarande på ett övergripande sätt i viktiga elektroniska miljöer.

En viktig del av den virtuella närvaron är att uppmuntra webbanvändare att lämna respons och ge synpunkter på aktuella ärenden som är under beredning. Inrikesministeriet kompletterar sin kommunikationsstrategi så att den tar hänsyn till de möjligheter som de sociala medierna erbjuder för att få respons från medborgare och sammanslutningar om ärenden som planeras och bereds vid ministeriet.

Inrikesministeriet följer den diskussion som förs i de sociala medierna (bloggar, nätpublikationer) och som rör inrikesministeriets ansvarsområde, rättar vid behov till fel och kompletterar med egna svar om det framkommer bristfällig information i diskussionerna. Tjänstemännens kunskaper i att delta på nätet utvecklas.

Medborgare och organisationer hörs även elektroniskt i ministeriets lagberedningsprojekt och andra projekt. I höranden utnyttjas ministeriets egen och statsförvaltningens gemensamma webbplatser. Medborgarnas och organisationernas delaktighet främjas genom att utveckla interaktionsmöjligheterna på ministeriets webbplats när det nya publikationssystemet anskaffas och genom att utnyttja nätverkssamarbete.

Strävan är att ordna det elektroniska hörandet så att även barn, unga och invandrare kan nås så bra som möjligt.

Ansvarigt organ: avdelningar och enheter, kommunikationsstrategi (informationsenheten)

Uppföljningsansvar på ministerienivå: informationsenheten

4.2.6 Strategiska mål för uppföljning och utvärdering av delaktighetens inverkan

Inrikesministeriet utvärderar delaktighetens inverkan som en del av utvärderingen av enskilda lagberedningsprojekt och andra utvecklingsprojekt och som en del av kvalitetskontrollen av lagberedningen. Delaktighetens utveckling och inverkan uppföljs och utvärderas även i de årliga resultatsamtalen.

Ministeriet följer det utvecklingsarbete som gäller delaktighetsförfaranden som utförs på statsrådsnivå och börjar vid behov använda gemensamma indikatorer som underlättar utvärderingen.

Inrikesministeriet utvärderar sin egen verksamhet och utnyttjar även medborgarnas och organisationernas åsikter när medborgar- och medborgarorganisationsstrategin revideras 2011. Vid utvärderingen av hur strategin har lyckats kontrolleras hur ministeriets förfaranden för inlämnande av utlåtanden har utvecklats under åren 2009–2011.

I den nya strategin beaktas även resultaten av de delaktighetsutredningar som har gjorts på statsrådsnivå.

Ansvariga organ: avdelningar och enheter, uppdatering av medborgar- och medborgarorganisationsstrategin (informationsenheten), utvärdering av förfaranden för utlåtande (enheten för juridiska frågor)

Uppföljningsansvar på ministerienivå: enheten för juridiska frågor och informationsenheten

4.2.7 Strategiska mål för utveckling av delaktighetsförfaranden vid ministeriets avdelningar, enheter och inom förvaltningsområdet

Ministeriets avdelningar och enheter iakttar de riktlinjer som fastställs om delaktighetsförfaranden i ministeriets medborgar- och medborgarorganisationsstrategi. Nedan presenteras särskilda insatsområden för ministeriets avdelningar och enheter.

Polisavdelningen

Polisavdelningen upprätthåller och utvecklar befintliga förfaranden och tillvägagångssätt som används för samarbete. Medborgarorganisationerna tas i beaktande redan i början av beredningen av olika projekt och samarbetsformer. Särskild vikt fästs vid delaktighet när nya projekt tillsätts.

När projekten är på remiss används den organisations- och föreningsförteckning som gjorts som bilaga till strategin för att få med organisationer och föreningar från ett så stort område som möjligt.

Uppgifterna om beredningen av projekt hålls aktuella så bra som möjligt och uppmärksamhet ägnas informationen om projekten.

Räddningsavdelningen

Räddningsavdelningen har vedertagna samarbetsformer med organisationer inom räddningsbranschen. Representanter för Räddningsbranschens centralorganisation i Finland och Finlands Brandbefälsförbund deltar i den verksamhet som utförs av forumet för räddningsväsendets ledning tillsammans med inrikesministeriet, räddningsverken, nödcentralsverket och Räddningsinstitutet.

Räddningsavdelningen har dessutom regelbundna möten med organisationer inom räddningsväsendet, där man behandlar räddningsväsendets aktuella frågor i synnerhet ur organisationernas synvinkel. Representanter för organisationerna inom räddningsväsendet deltar även regelbundet i viktiga utvecklingsprojekt inom räddningsväsendet.

Räddningsavdelningen upprätthåller och vidareutvecklar nämnda samarbetsformer tillsammans med organisationerna.

Gränsbevakningsavdelningen

Gränsbevakningsavdelningens mål är att upprätthålla det regelbundna samarbetet med ansvarsområdets centrala organisationer och föreningar. Samarbetet och dialogen med organisationerna och föreningarna är intensivt och öppet. Förfaranden och praxis utvecklas utifrån ömsesidiga behov och resurser.

Ministeriets gränsbevakningsavdelning utvecklar medborgarnas och medborgarorganisationernas möjligheter att påverka i projektets planeringsskede. Informationen ökas och tillgången till projektdokument förbättras på Gränsbevakningsväsendets och inrikesministeriets webbplatser. När det gäller information om projekt utvecklas den information som riktas direkt till centrala medborgarorganisationer.

Vad gäller att trygga medborgarnas möjligheter att påverka är gränsbevakningsavdelningens mål att se till att höranden ordnas på ett täckande sätt så att alla som vill får fram sin åsikt om projekten. Målet är att göra påverkningen av lagberedningsprojekt mera planmässig och i synnerhet att fästa vikt vid att utveckla mångsidigare sätt att genomföra höranden.

Vid planeringen av projekt ska organisationer och föreningar tas bättre i beaktande genom att man från fall till fall tar reda på de samarbetsparter till vars område ärenden som ska beredas hör. Man utreder även möjligheterna att öka det antal parter som hörs under remissen samt deras placering enligt bransch och region utifrån den organisations- och föreningsförteckning som finns som bilaga till denna strategi.

I stora projekt är målet att på ett övergripande sätt bjuda in representanter för organisationer och föreningar till arbets- och styrgrupperna. Man planerar även vilka typer av höranden som passar situationen och eventuella underorganisationer till centralorganisationerna, samt utreder på vilket sätt organisationerna och grupperna vill bli hörda. Dessutom utreder man möjligheterna att ordna höranden och diskussionsmöten om pågående projekt.

I beredningen av projekt är målet att förbättra den respons som ges till organisationer och föreningar och att utveckla de sätt som responsen ges på för att visa hur organisationernas och föreningarnas ställningstaganden och åsikter har påverkat beredningens resultat och beslut. Målet är även att aktivare än tidigare följa med hur hörandet lyckas.

Migrationsavdelningen

Migrationsavdelningen utvecklar i samarbete med ETNO verksamhetsmodeller som den riksomfattande delegationen och regionala delegationer samt organisationer som representerar invandrare och etniska minoriteter i hela landet kan använda för att bäst få fram sin expertis i beredningsprocessen av ärenden.

Migrationsavdelningen utreder finansieringsstödssystemet för organisationer som representerar invandrare och strävar efter att utveckla stärkandet av organisationerna.

Enheten för juridiska frågor

Ministeriets enhet för juridiska frågor utvecklar delaktighetsförfaranden för både lagberedning och främjande av likabehandling. När det gäller jämlikhetsarbetet och arbetet mot diskriminering granskas och utvecklas de befintliga förfaringssätten, såsom höranden, begäran om utlåtande, samarbetsprojekt, stärkande av organisationer och upprätthållande av samarbetsnätverk i synnerhet med tanke på representativiteten.

Man kommer att fästa vikt vid hur bra de organisationer som deltar i samarbetet representerar sina bakomliggande sammanslutningar och om minoriteternas interna minoriteter beaktas i verksamheten. Personifiering av samarbetet undviks genom att man utvecklar en praxis för utnämnannde i samband med nya projekt. Varje samarbetspart ombeds att utse en man och en kvinna till ordinarie medlem och suppleant och man försöker få med personer som representerar grupper som riskerar att utsättas för diskriminering.

Dessutom förbättras organisationernas jämlika ställning med hjälp av finansiering relaterad till projektpartnerskap, som ersätter t.ex. rese- och inkvarteringskostnader för styrgruppsarbete, samt projektrelaterade andelar för stärkande av organisationer.

Enheten för juridiska frågor främjar och stöder genomförandet av de mål som har uppställts i medborgarorganisationsstrategin för ministeriets lagberedning genom att utveckla planerings- och uppföljningssystemet och anvisningarna för ministeriets lagberedning samt lagberedarnas kunskap om kommunikations- och delaktighetsförfaranden.

Enheten för internationella frågor

Samarbetet med medborgarorganisationer i EU-frågor utvecklas och organisationernas möjligheter att på förhand påverka och delta i den nationella beredningen av EU-frågor främjas.

Enheten för internationella frågor utökar samarbetet med medborgarorganisationer genom att tillsätta en delegation på bred bas för civil krishantering.

Krishanteringscentret (CMC Finland) gör sitt samarbete med medborgarorganisationer mångsidigare inom området för forskning och utbildning. CMC har byggt upp ett samarbete med medborgarorganisationer i synnerhet när det gäller utbildning och forskning i civil krishantering. Medborgarorganisationernas experter anlitas som utbildare, och man försöker också engagera representanter för medborgarorganisationerna i utbildningen.

Krishanteringscentret ordnar regelbundet gemensamma seminarier och diskussioner rörande civil krishantering tillsammans med KATU, som samordnar medborgarorganisationernas civila krishanteringsverksamhet.

När det gäller flykting-, återvändande- och integrationsfonden förbättras informationen om fonderna och finansieringsmöjligheterna samt om medborgarorganisationernas möjligheter att delta i beredningen av programmen. Dessutom görs satsningar på möjligheterna att påverka och komma med idéer till programmens innehåll och på anvisningar och utbildning som rör fonderna.

Informationsenheten

Informationsenheten utvecklar i samarbete med förvaltningsenheten interaktionsmöjligheterna på ministeriets och förvaltningsområdets webbplatser samtidigt som det nya publikationssystem som ska omfatta hela förvaltningsområdet utvecklas.

Vid utvecklandet av nättjänster beaktas utvecklingsriktlinjerna för den elektroniska kommunikationen inom offentlig förvaltning och offentliga tjänster och åtgärdsplanen 2009–2012 samt tillgänglighetsmålen för nättjänsterna.

Informationsenheten stöder utvecklingen av ministeriets delaktighetsförfaranden och deltar i ordnandet av inrikesministeriets gemensamma diskussionsmöten för organisationer som är viktiga för ministeriets verksamhet.

I utvecklingsprojektet för migrationsförvaltningens information, som leds av informationsenheten, beaktas den respons om invandrarorganisationernas information som kommit fram i diskussionsmötet med Delegationen för etniska relationer.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Ett mångsidigt och brett hörande av medborgarorganisationer, medborgare och sammanslutningar är en del av god förvaltning inom ministeriets hela förvaltningsområde. Ministeriets avdelningar och enheter ser till att de ämbetsverk som lyder under dem tar fram riktlinjer för att främja delaktigheten och att samarbetet med organisationer effektiviseras även på lokal nivå.

5 Sisäasiainministeriön toiminnan kannalta keskeisiä järjestöjä

Sisäasiainministeriön toiminnan kannalta keskeisiä järjestöjä on noin 350. Koska osastojen ja yksiköiden toiminta poikkeaa toisistaan, myös keskeisimmät sidosryhmät vaihtelevat. Luettelo keskeisistä järjestöistä ei ole tyhjentävä, vaan yhteistyötahot harkitaan tapaus- ja asiakohdaisesti.

Ministeriön osastot ja yksiköt tekevät yhteistyötä erityisesti keskusjärjestöjen kanssa, mutta joissakin tapauksissa on tärkeää kuulemisen kattavuuden näkökulmasta laajentaa kuulemista myös jäsenjärjestöihin ja alueellisiin järjestöihin. Ministeriön yhteistä järjestölistaa ylläpitää ministeriön viestintäyksikkö. Listalle voi ilmoittautua laittamalla postia osoitteeseen viestinta@intermin.fi.

5.1 Ministeriön osastojen ja yksiköiden toiminnalta kannalta keskeisiä järjestöjä

POLIISIOSASTO

Poliisitoiminnan edunvalvontajärjestöt

Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
Poliisilakimiehet ry
Poliisin lääninjohdon viranhaltijat ry
Suomen Nimismiesyhdistys ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

Yleiset edunvalvontajärjestöt

AKAVA ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Palkansaajajärjestö Pardia ry
Palveluajojen ammattiliitto PAM ry
Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry
Suomen Yrittäjät ry
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Lupahallinto

AKK-Motorsport ry
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry

Electronic Frontier Finland ry
Ficom ry
Invalidiliitto ry
Liikenneturva
Liikennevakuutuskeskus
Majoitus- ja ravitsemisalan liitto ry
Näkövammaisten Keskusliitto ry,
Pakolaisneuvonta ry
Suomen Autokoululiitto ry
Suomen punainen risti
Suomen pakolaisapu
Suomen reumaliitto ry
Tietoturva ry
UNHCR
United Nations High Commissioner for Refugees

Talous ja sisäinen tarkastus

Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajat ry (JHTT ry)
Sisäiset tarkastajat ry
Valtionhallinnon tilintarkastajat ry

Arpajaishallinto

Kirkkopalvelut ry
Kuluttajat - Konsumenterna ry
Mainostajien Liitto
Suomen Liikunta ja Urheilu ry jäsenjärjestöineen
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL.
Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry
Suomen Bingojärjestöjen Keskusliitto ry
Suomen Hippos ry jäsenjärjestöineen
Suomen Kuluttajaliitto ry
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
Suomen Ortodoksinen kirkollishallitus
Taiteen keskustoimikunta
Tieteellistein seurain valtuuskunta
Viestinnän Keskusliitto ry

Asehallinto

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry
Asehistorian liitto ry
Maanpuolustuskoulutusyhdistys
Metsästäjien keskusjärjestö
NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry

Reserviläisurheiluliitto ry
Suomen Ampumaurheiluliitto ry
Suomen Asehistoriallinen Seura ry
Suomen Aseseppien Yhdistys ry
Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry
Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund ry

Turvallisuusala

ALVAR
AKK-Motorsport ry
Finanssialan Keskusliitto ry
Finnsecurity ry
Järjestyksenvalvojien ammattiliitto ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Suomen Huvijärjestäjien Keskusliitto ry
Suomen Lentopelastusseura SLPS ry
Suomen Liikunta ja Urheilu ry
Suomen Kaupan Liitto
Suomen Meripelastusseura ry
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
Suomen Turvaurakoitsijaliitto
Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry
Suomen yksityisetsivä- ja lakitoimistoliitto ry
Turva-alan yrittäjät ry
Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VAPEPA) c/o Suomen Punainen Risti

Muita yhteistyöjärjestöjä

ENAR Finland
Ensi- ja turvakotien liitto
Ihmisoikeusliitto ry
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Oikeustoimittajat ry
Pelastakaa Lapset ry
Rikosuhripäivystys
Suomen Journalistiliitto
Suomen mielenterveysseura
Suomen Settlementiliitto
Tukinainen
Väestöliitto ry

RAJAVARTIO-OSASTO

AKAVA

Amnesty International/ Suomen osasto

ATTAC ry

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry

Dodo ry

Finanssialan keskusliitto

Finnsecurity

FinnWatch

Electronic Frontier Finland ry

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos - ETLA

Elinkeinoelämän Valtuuskunta

Eurooppalainen Suomi ry

Eurooppalaisen Oikeusturvan Keskusliitto EOK ry

Helsingin seudun kauppakamari

Ihmisoikeusliitto ry

Inkerikeskus

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Kansainvälinen kauppakamari (ICC)

Kehitysyhteistyön palvelukeskus KEPA ry

Kirkon ulkomaanapu

Kynnys ry

Liikenneturva

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.

Maan ystävät ry

Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

Maaseudun työnantajaliitto ry

Marttaliitto

Merivartioliitto ry

Metsästäjain Keskusjärjestö

Naisten Valmiusliitto ry

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Oikeuspoliittinen yhdistys DEMLA r.y.

Pakolaisneuvonta ry

Palkansaajajärjestö Pardia ry

Poliisilakimiehet ry

Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry

Poliisin lääninjohtojen viranhaltijat ry

Päällystöliitto ja sen jäsenyhdistykset

Rajavartioliitto ry

Reserviläisurheiluliitto ry
Sotilaslakimiehet ry
Suomen ammattiliittojen keskusliitto SAK ry
Suomen ampumaurheiluliitto SAL
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Erityisteknisten liitto SETELI ry
Suomen Konepäällystöliitto SKL ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry
Suomen Lennonjohtajien Yhdistys ry
Suomen Lentopelastusseura SLPS ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen Meripelastusseura ry
Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry
Suomen Navigaatioliitto ry
Suomen Nimismiesyhdistys ry
Suomen Nuorkauppakamarit ry
Suomen Pakolaisapu
Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Purjehtijaliitto ry
Suomen Rauhanpuolustajat ry
Suomen Satamaliitto ry
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry
Suomen Varustamot ry
Suomen Veneilyliitto ry
Suomen Yrittäjät ry
Svenska Finlands Folkting - Suomenruotsalaiset kansankäräjät
Terveysten edistämisen keskus
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCOM ry
Tietoturva ry
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Tulliliitto ry
Tullivirkamiesliitto
Upseeriliitto UL ry
Valtion toimihenkilöliitto VALTO ry
Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti
Väestöliitto
Väestönsuojeluyhdistys ry
Ålands Redarförening rf
Ålands Sjöräddningssällskap rf
Ölly- ja Kaasualan Keskusliitto ry

PELASTUSOSASTO

AKAVA ry
Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Etelä-Savon Pelastusalan Liitto ry
Finanssialan Keskusliitto ry (FK)
Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund rf (FSB)
Finnsecurity ry
Helsingin Pelastusliitto ry
Helsingin väestönsuojeluyhdistys ry
Hämeen Pelastusliitto ry
Invalidiliitto ry
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Järjestyksenvalvojien ammattiliitto ry
Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto ry
Keski-Suomen Pelastusalan Liitto ry
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Kuurojen Liitto ry
Kynnys ry
Lapin Läänin Pelastusliitto ry
Lastensuojelun Keskusliitto ry
Liikenneturva
Länsi-Suomen Pelastusalan Liitto ry
Maanpuolustuskoulutusyhdistys
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Marttaliitto ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Naisten Valmiusliitto ry
Neuvottelevat sähkösuunnittelijat NSS ry
Nuohousalan Keskusliitto ry
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Oulun läänin Pelastusliitto ry
Palkansaajajärjestö Pardia ry
Palo- ja pelastustieto ry
Palonilmaisualan yhdistys ry
Palotutkimusraati ry - Brandforskningsrådet rf
Pelastusalan Toimihenkilöiden Liitto PTL ry
Pohjanmaan Pelastusalan Liitto ry
Pohjois-Karjalan Pelastusalanliitto ry
Pohjois-Savon Pelastusalan Liitto ry

Rakennustarkastusyhdistys RTY ry
Rakennusteollisuus RT ry
Sammutinhuoltoliikkeiden Liitto ry
Standardisoimisyhdistys TEVASTA ry
Suomen 4H -liitto ry
Suomen Arkkitehtiliitto ry SAFA
Suomen evankelis-luterilainen kirkko/Kirkkohallitus
Suomen Isännöintiliitto ry
Suomen kiinteistöliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lasten ja Nuorten Säätiö
Suomen Latu ry
Suomen Lennonjohtajien Yhdistys ry
Suomen Lentopelastusseura SLPS ry
Suomen lääkäri- ja pelastushelikopteriyhdistys ry
Suomen Meripelastusseura ry
Suomen Nuorkauppakamarit ry
Suomen Omakotiliitto ry
Suomen paloinsinööriyhdistys ry (SPIY)
Suomen Palomiesliitto SPAL ry
Suomen Palopäällystöliitto ry
Suomen Palveluskoiraliitto ry
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK ry
Suomen pelastusjohtajat ry
Suomen Pelastuskoiraliitto ry (SPeKL)
Suomen Punainen Risti
Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry
Suomen Sairaankuljetusliitto ry
Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry - SSPL
Suomen Sprinkleriliikkeiden yhdistys ry
Suomen sprinkleritekninen yhdistys ry
Suomen standardisoimisliitto SFS ry
Suomen Sähkötekniillinen Standardoimisyhdistys SESKO ry
Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry
Suomen Uimaliitto
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry
Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry
Suomen Yrittäjät ry
Sähkö- ja teleurakoitsijoiden liitto STUL ry
Tekniikan ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry
Terveysten edistämisen keskus
Tulisija- ja savupiippuyhdistys Ry
Turva-alan yrittäjät ry
Turveteollisuusliitto ry

Uudenmaan Pelastusliitto ry
Vammaisfoorumi ry
Vanhustyön Keskusliitto ry
Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VAPEPA) c/o Suomen Punainen Risti
Venealankeskusliitto - Finnboat ry
Väestöliitto ry
Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry

MAAHANMUUTTO-OSASTO

AFAES
Africarewo ry
AKAVA
Albaanijhdistys Bashkimi ry
Amnesty International
Arabikansojen ystävyysseura ry
Aseman Lapset ry
ATTAC ry
DaisyLadies ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Ensi- ja turvakotien liitto
Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry
ETLA
Eurooppalainen Suomi ry
Eurooppalaisen Oikeusturvan Keskusliitto
Exit - pois prostituutiosta ry
FinnWatch
Golis Naisten Yhdistys ry
Helsingin Diakonissalaitos/Kidutettujen kuntoutuskeskus
Helsingin juutalainen seurakunta
Helsingin kotouttamisyhdistys alternatiivi ry
HESHU Pirkanmaan monikulttuuristen yhdistysten liitto ry
HEUNI
Ihmisoikeusliitto
Inkerikeskus
Inkerin liitto
International Organization for Migration (IOM)
Interpedia ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Kanava Nuoriso ry
Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa
Kansainvälinen Yhdistys Taivaankaari ry
Kansalaisjärjestöjen konfliktinehkäisyjärjestö KATU

Kansalliset maahanmuuttajat
Kasvattajat rauhan puolesta
Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry
Katolinen kirkko Suomessa
Kehitysyhteistyön palvelukeskus KEPA
Keski-Aasian kansojen yhdistys Julduz ry
Kirkon ulkomaanapu
Kulttuuriyhdistys Etnocult kulturföreningen r.f.
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Lastensuojelun keskusliitto
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Maaseudun työnantajaliitto ry
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Marttaliitto ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Merivartioliitto MVL ry
Monika-naiset liitto ry
Monikulttuurisuusyhdistys Familia Club ry
Mosaiikki ry
MTK
Multicultural Finland r.f
Naisasialiitto Unioni ry
Naisjärjestöjen keskusliitto ry
Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS
Naisten apu Espoossa ry / Lyömätön linja
Nuorisotutkimusseura ry
OAJ
Oikeuspoliittinen yhdistys DEMLA ry
Omega ry
Pakolaisneuvonta ry
Palkansaajajärjestö Pardia ry
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Pelastakaa Lapset ry
Pelastusarmeija
Perhetalo Sahrami
Potilasasiamiehet ry
Pro-tukipiste
Rajavartioliitto ry
Rakennusliitto
Rakennusteollisuus RT ry
Resalat Islamilainen Yhdyskunta
Rikosuhripäivystys
SAK
SAKKI ry

SAMOK ry
Seksialan liitto SALLI ry
SETA
Setlementtinuorten Hämeen piiri ry/Kölvi-toiminta
Siirtolaisuusinstituutti
SITRA
SONDIP - Varsinais-Suomen Monikulttuuristen yhdistysten liitto ry
Sosiaaliasiamiehet ry
South Sudanese Organization in Finland
Sovinto ry
STTK
Suomen Adventtikirkko
Suomen Afgaanijärjestö ry
Suomen Bahá'í-yhdyskunta
Suomen evankelis-luterilainen kirkko/ Kirkkohallitus
Suomen Islam seurakunta/Suomen tataariyhteisö
Suomen islamilainen neuvosto
Suomen Islamilainen Yhdyskunta
Suomen Islam-seurakunta
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lukiolaisten Liitto ry
Suomen Mielenterveysseura/SOS-keskus/ulkomaalaisten kriisipalvelu
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi
Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry
Suomen ortodoksinen kirkko/Kirkollishallituksen kanslia
Suomen Pakolaisapu ry
Suomen Palomiesliitto ry
Suomen Paluumuuttajat (SPM) ry
Suomen perus- ja lähihoitajaliitto SUPER ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Rauhanpuolustajat ry
Suomen Setlementtiliitto ry/rikosuhripäivystys
Suomen Somaliliitto ry
Suomen UNICEF -yhdistys
Suomen UNIFEM ry
Suomen Venäjänkielisten yhdistysten liitto ry
Suomen Viro-yhdistysten liitto/Baltia-keskus
Suomen World Vision ry
Suomen YK-liitto
Suomen ylioppilaskuntien liitto
Suomen Yrittäjät ry
Suomi-Seura ry
Svenska Finlands folkting

Svenska Studieförbundet rf
Syrjäytyneiden Nuorten tuki ry
Tampereen maahanmuuttajayhdistykset ry
Tehy ry
The Finnish Thai-Organisation
The Westermarck Society
Transparency International
Tukinainen ry
Valtakunnallinen vammaisneuvosto
Vammaisfoorumi ry
Vanhustyön Keskusliitto Oy
VATT
Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti
Väestöliitto
Yhteiset Lapsemme ry

OIKEUSYKSIKKÖ

Yhdenvertaisuusvastuualue

Kansalliset yhteistyöjärjestöt ja yhteisöt

Africarewo ry
Aivohalvaus- ja dysfasialiitto ry
AKAVA
Amnesty
Asumispalvelusäätiö ASPA
Autismi- ja Aspergerliitto ry
DaisyLadies ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Eläkeliitto ry
Eläkeläiset ry
Ensikotien Liitto
Esteettömyisyhdistys ry
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Helsingin Juutalainen seurakunta
Hengitysliitto Heli ry
Ihmisoikeusliitto
Iholiitto ry
Inkerikeskus
Invalidiliitto
Kassandra
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Kehitysyhteistyön Palvelukeskus KEPA
KEPA
Kurdistanin Rauhan ja Kehityksen seura ry
Kuulonhuoltoliitto ry
Kuurojen Liitto ry
Kynnys
Lastensuojelun Keskusliitto
Lihastautiliitto ry
Lyhytkasvuiset - Kortväxta ry
Maahanmuuttajavammaisten tukiyhdistys ry
Maahanmuuttajien tukihenkilöt ry
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Marttaliitto ry
Mielenterveyden Keskusliitto ry
Miessakit ry
Monika-naiset liitto ry
Naisasialiitto Unioni ry
Nuorisoasuntoliitto ry
Nuorisotutkimusseura ry
Nuorisoyhteistyö Seitti ry
NYTKIS
Näkövammaisten Keskusliitto
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto ry
Pakolaisneuvonta
Pelastakaa Lapset ry
Pieni- ja isokenkäiset ry
Resalat Islamilainen Yhdyskunta - Suomen Ähl-e Beit
Romanitaiteen keskus ry
Romano Missio
SAK
SámiSoster
Sateenkaariperheet
Seksuaalinen tasavertaisuus SETA
Setlementtinuorten liitto ry
SINE (Suomen Islamilainen Neuvosto)
Somaliland Seura ry
STTK
Suomen Autismiyhdistys ry
Suomen CP-liitto ry
Suomen Diabetesliitto ry
Suomen ENAR

Suomen helluntaikirkko
Suomen Islam seurakunta (tataariyhteisö)
Suomen Kuntaliitto
Suomen Kuurosokeat ry
Suomen Liikunta ja Urheilu SLU
Suomen Mielenterveysseura
Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry
Suomen MS-liitto ry
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
Suomen pakolaisapu
Suomen Potilasliitto ry
Suomen Punainen Risti, keskustoimisto
Suomen Reumaliitto ry
Suomen Romanifoorumi
Suomen Romaniyhdistys
Suomen saamelaisten keskusjärjestö ry
Suomen Somaliliitto ry
Suomen Venäjänkielisten yhdistysten liitto ry (FARO)
Suomen YK-liitto
Suomen Yrittäjät ry
Svenska Pensionsförbund
Tytöjen Ella ry
Vammaisfoorumi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry
Vanhustyön Keskusliitto
VATES -säätiö
Väestöliitto ry

Alueelliset ja paikalliset yhteistyöjärjestöt

Arbor Mundi ry
Aryana ry
City -saamelaiset
Elämä ja valo ry
ETNIKA Kainuu ry
Feniks ry
Filoksenia ry
Finnish-Chinese Exchange & Promotion Association ry
Golis Naisten Yhdistys, Vantaa
Hakunilan kansainvälinen yhdistys
Helsingin kotouttamisyhdistys Alternatiivi ry
Helsingin seudun SETA
Jyväskylän kurdien yhteistoiminnan yhdistys ry
Kaakonkulman Maahanmuuttajat Rodnik ry
Keski-Aasian kansojen yhdistys Julduz ry

Keski-Suomen Afrikkayhdistys ry
Keski-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto WARI
Keskustan venäjänkielinen paikallisyhdistys ry
Kromana
Kulttuuriyhdistys Etnocult kulturföreningen r.f.
Maahanmuuttajaperheiden kotouttamisen ja kotoutumispolun tuki ry.
Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry
Nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry
Omega ry - Vähemmistöryhmien tukijärjestö
Pirkanmaan monikulttuuristen yhdistysten liitto - Heshu ry
Pirkanmaan rasisminvastaisen työn tuki ry
Pohjois-Suomen Romanit ry
Rovaniemen SETA
Silta ry
SONDIP (Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto)
Suomen Paluumuuttajat (SPM) ry
Suomen porosaamelaiset
Tampereen Eesti Klubi ry
Tampereen Islamin yhdyskunta
Tampereen venäläinen klubi ry
Tampereen venäläisen kulttuurin keskus
Tampereen YK-yhdistys
Turun Kynnys ry
Turun Naiskeskus ry
Turun seudun romanit
Turun seudun SETA
Ushanga ry
Vaasan SETA
Vantaan Järjestörinki ry
Vantaan Monikulttuuriyhdistys PORTTI ry

KANSAINVÄLISTEN ASIOIDEN YKSIKKÖ

1325-verkosto
CMI (Crisis management Initiative)
EPLO (European Peacebuilding Liaison Office, network of European NGOs)
Ihmisoikeusliitto
Katu (Kansalaisjärjestöjen konfliktinehkäisyverkosto)
Kirkon Ulkomaanapu (KUA)
Kehitysyhteistyön Palvelukeskus KEPA
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Pakolaisneuvonta ry

Palkansaajajärjestö Pardia ry
Saamelaisneuvosto
Suomen Kuntaliitto
Suomen Pakolaisapu ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Unifem
Suomen YK-liitto
Suomen Yrittäjät ry
STETE (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi)
Väestöliitto ry

5.2 Sisäasiainministeriön toiminnan kannalta keskeisiä järjestöjä

AFAES ry
Africarewo ry
Aivohalvaus- ja dysfasialiitto ry
AKAVA ry
AKK-Motorsport ry
Albaanijyhdistys Bashkimi ry
Amnesty International/ Suomen osasto
Arabikansojen ystävyysseura ry
Arbor Mundi ry
Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry
Aryana ry
Asealan Elinkeinonharjoittajat ry
Asehistorian liitto ry
Aseman Lapset ry
Asumispalvelusäätiö ASPA
ATTAC ry
Autismi- ja Aspergerliitto ry
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry
City-Sámit ry
CMI (Crisis management Initiative)
DaisyLadies ry
Dodo ry
Electronic Frontier Finland ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos - ETLA
Elinkeinoelämän Valtuuskunta
Eläkeliitto ry

Eläkeläiset ry
Elämä ja valo ry
ENAR-Finland
Ensi- ja turvakotien liitto
EPLO (European Peacebuilding Liaison Office, network of European NGOs)
Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry
Esteettömyysyhdistys ry
Etelä-Savon Pelastusalan Liitto ry
ETNIKA Kainuu ry
Eurooppalainen Suomi ry
Eurooppalaisen Oikeusturvan Keskusliitto EOK ry
Exit - pois prostituutiosta ry
Filoksenia ry
Finanssialan Keskusliitto ry (FK)
Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund rf (FSB)
Finnish-Chinese Exchange & Promotion Association ry
Finnsecurity ry
FinnWatch
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Golis Naisten Yhdistys ry
Hakunilan kansainvälinen yhdistys
Helsingin Diakonissalaitos/Kidutettujen kuntoutuskeskus
Helsingin Juutalainen seurakunta
Helsingin kotouttamisyhdistys Alternatiivi ry
Helsingin Pelastusliitto ry
Helsingin Polkupyöräilijät ry
Helsingin seudun kauppakamari
Helsingin väestönsuojeluyhdistys ry
Hengitysliitto Heli ry
HEUNI
Hämeen Pelastusliitto ry
Ihmisoikeusliitto ry
Iholiitto ry
Inkerikeskus ry
Inkerin Liitto
International Organization for Migration (IOM)
Interpedia ry
Invalidiliitto ry
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajat ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Jyväskylän kurdien yhteistoiminnan yhdistys ry

Järjestyksenvalvojien ammattiliitto ry
Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto ry
Kaakonkulman Maahanmuuttajat Rodnik ry
Kanava Nuoriso ry
Kansainvälinen kauppakamari (ICC)
Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa
Kansainvälinen Yhdistys Taivaankaari ry
Kansalaisareena ry
Kansalaisjärjestöjen konfliktinehkäisyverkosto KATU
Kansalliset maahanmuuttajat
Kassandra ry
Kasvattajat Rauhan Puolesta ry
Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry
Katolinen kirkko/Helsingin hiippakunta
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Kehitysyhteistyön palvelukeskus KEPA ry
Keski-Aasian kansojen yhdistys Julduz ry
Keski-Suomen Afrikkayhdistys ry
Keski-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto WARI
Keski-Suomen Pelastusalan Liitto ry
Keskuskauppakamari
Keskustan venäjänkielinen paikallisyhdistys ry
Kirkkopalvelut ry
Kirkon Ulkomaanapu (KUA)
Kristillisten Romaninaisten Yhdistys Kromana ry
Kulttuuriyhdistys Etnocult kulturföreningen r.f.
Kuluttajat - Konsumenterna ry
Kurdistanin Rauhan ja Kehityksen seura ry
Kuulonhuoltoliitto ry
Kuurojen Liitto ry
Kynnys ry
Lapin Läänin Pelastusliitto ry
Lastensuojelun Keskusliitto ry
Lihastautiliitto ry
Liikenneturva
Liikennevakuutuskeskus
Lyhytkasvuiset - Kortväxta ry
Länsi-Suomen Pelastusalan Liitto ry
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Maahanmuuttajaperheiden kotouttamisen ja kotoutumispolun tuki ry
Maahanmuuttajavammaisten tukiyhdistys ry
Maahanmuuttajien tukihenkilöt ry

Maan ystävät ry
Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
Maanpuolustuskoulutusyhdistys
Maaseudun Työnantajaliitto ry
Mainostajien Liitto
Majoitus- ja ravitsemisalan liitto ry
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Marttaliitto ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Merivartioliitto MVL ry
Metsästäjien Keskusjärjestö
Mielenterveyden Keskusliitto ry
Miessakit ry
Monika-naiset liitto ry
Monikulttuurisuusyhdistys Familia Club ry
Mosaiikki ry
Multicultural Finland r.f
Naisasialiitto Unioni ry
Naisjärjestöjen keskusliitto ry
Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS
Naisten apu Espoossa ry / Lyömätön linja
Naisten Valmiusliitto ry
Neuvottelevat Sähkösuunnittelijat NSS ry
NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry
Nuohousalan Keskusliitto ry
Nuorisoasuntoliitto ry
Nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry
Nuorisotutkimusseura ry
Nuorisoyhteistyö Seitti ry
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
Oikeuspoliittinen yhdistys DEMLA ry
Oikeustoimittajat ry
Omaiset Mielenterveystyön Tukena Keskusliitto ry
Omega ry - Vähemmistöryhmien tukijärjestö
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Oulun läänin Pelastusliitto ry
Pakolaisneuvonta ry
Palkansaajajärjestö Pardia ry
Palo- ja pelastustieto ry
Palonilmaisualan yhdistys ry
Palotutkimusraati ry - Brandforskningrådet rf
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Pelastakaa Lapset ry

Pelastusalan Toimihenkilöiden Liitto PTL ry
Pelastusarmeija
Perhetalo Sahrami
Pieni- ja isokenkäiset ry
Pirkanmaan Monikulttuuristen Yhdistysten Liitto, Heshu ry
Pirkanmaan rasisminvastaisen työn tuki ry
Pohjanmaan Pelastusalan Liitto ry
Pohjois-Karjalan Pelastusalanliitto ry
Pohjois-Savon Pelastusalan Liitto ry
Pohjois-Suomen Romanit ry
Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
Poliisilakimiehet ry
Poliisin lääninjohdon viranhaltijat ry
Potilasasiamiehet ry
Pro-tukipiste
Rajavartioliitto ry
Rakennusliitto
Rakennustarkastusyhdistys RTY ry
Rakennusteollisuus RT ry
Resalat Islamilainen Yhdyskunta
Reserviläisurheiluliitto ry
Rikosuhripäivystys
Romanitaiteen keskus ry
Romano Missio
SAKKI ry
SámiSoster ry
Sammutinhuoltoliikkeiden Liitto ry
Sateenkaariperheet
Seksialan liitto SALLI ry
Seksuaalinen tasavertaisuus SETA
Setlementtinuorten liitto ry
Silta-Valmennusyhdistys ry
Sisäiset tarkastajat ry
Somaliland Seura ry
SONDIP - Varsinais-Suomen Monikulttuuristen yhdistysten liitto ry
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL
Sosiaaliasiamiehet ry
Sotilaslakimiehet ry
South Sudanese Organization in Finland
Sovinto ry
Sprinkleritekninen yhdistys ry
Standardisoimisyhdistys TEVASTA ry
STETE (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi)

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Suomen 4H -liitto ry
Suomen Adventtikirkko
Suomen Afgaanijärjestö ry
Suomen ammattiliittojen keskusliitto SAK ry
Suomen ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto – SAMOK ry
Suomen Ampumaurheiluliitto ry
Suomen Arkkitehtiliitto ry SAFA
Suomen Asehistoriallinen Seura ry
Suomen Aseseppien Yhdistys ry
Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Autismiyhdistys ry
Suomen Autokoululiitto ry
Suomen Bahá’í-yhdyskunta
Suomen Bingojärjestöjen Keskusliitto ry
Suomen CP-liitto ry
Suomen Diabetesliitto ry
Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry
Suomen evankelis-luterilainen kirkko/Kirkkohallitus
Suomen Helluntaikirkko
Suomen Hippos ry
Suomen Huvijärjestäjien Keskusliitto ry
Suomen Islam seurakunta/Suomen tataariyhteisö
Suomen islamilainen neuvosto SINE
Suomen Islamilainen Yhdyskunta
Suomen Isännöintiliitto ry
Suomen Journalistiliitto
Suomen Kaupan Liitto
Suomen kiinteistöliitto ry
Suomen Konepäällystöliitto SKL ry
Suomen Kuluttajaliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Kuurosokeat ry
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry
Suomen Lasten ja Nuorten Säätiö
Suomen Lasten Parlamentti yhdistys ry
Suomen Latu ry
Suomen Lennonjohtajien Yhdistys ry
Suomen Lentopelastusseura SLPS ry
Suomen Liikunta ja Urheilu ry
Suomen Lukiolaisten Liitto ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen lääkäri- ja pelastushelikopteriyhdistys ry

Suomen Lääkäriliitto
Suomen Meripelastusseura ry
Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry
Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund ry
Suomen Mielenterveysseura
Suomen Mielenterveysseura/SOS-keskus/ulkomaalaisten kriisipalvelu
Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry
Suomen MS-liitto ry
Suomen Naistutkimusseura
Suomen Navigaatioliitto ry
Suomen Nimismiesyhdistys ry
Suomen Nuorkauppakamarit ry
Suomen Omakotiliitto ry
Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry
Suomen Ortodoksinen kirkko/Kirkollishallituksen kanslia
Suomen Pakolaisapu ry
Suomen Paloinsinöörit ry (SPIY)
Suomen Palomiesliitto SPAL ry
Suomen Palopäällystöliitto ry
Suomen Paluumuuttajat (SPM) ry
Suomen Palveluskoiraliitto ry
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK ry
Suomen pelastusjohtajat ry
Suomen Pelastuskoiraliitto ry (SPeKL)
Suomen perus- ja lähihoitajaliitto SUPER ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen Porosaamelaiset
Suomen Potilasliitto ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Purjehtijaliitto ry
Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry
Suomen Rauhanliitto - YK yhdistys
Suomen Rauhanpuolustajat ry
Suomen Rauhantutkimusyhdistys
Suomen Reumaliitto ry
Suomen Romanifoorumi
Suomen Romaniyhdistys
Suomen Sairaankuljetusliitto ry
Suomen Satamaliitto ry
Suomen Settlementiliitto
Suomen Somaliliitto ry
Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry - SSPL
Suomen Sprinkleriliikkeiden yhdistys ry
Suomen standardisoimisliitto SFS ry

Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen Sähkötekniillinen Standardoimisyhdistys SESKO ry
Suomen Turvaurakoitsijaliitto
Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry
Suomen Uimaliitto
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry
Suomen UNICEF -yhdistys
Suomen UNIFEM ry
Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry
Suomen Varustamot ry
Suomen Veneilyliitto ry
Suomen Venäjänkielisten yhdistysten liitto ry (FARO)
Suomen Viro-yhdistysten liitto/Baltia-keskus
Suomen World Vision ry
Suomen YK-liitto
Suomen Yksityisetsivä- ja Lakitoimistoliitto ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto
Suomen Yrittäjät ry
Suomi-Seura ry
Svenska Finlands folkting
Svenska Pensionsförbund
Svenska Studieförbundet rf
Syrjäytyneiden Nuorten tuki ry
Sähkö- ja teleurakoitsijoiden liitto STUL ry
Taiteen keskustoimikunta
Tehy ry
Tekniikan ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry
Terveysten edistämisen keskus
The Finnish Thai-Association
The Westermarck Society
Tieteellisten seurain valtuuskunta
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Tietoturva ry, c/o Tietotekniikan liitto
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Transparency International
Tukinainen ry
Tulisija- ja savupiippuyhdistys ry
Tulliliitto ry
Tullivirkamiesliitto
Turva-alan yrittäjät ry
Turveteollisuusliitto ry
Tytöjen Ella ry
Upseeriliitto UL ry
Ushanga ry

Uudenmaan Pelastusliitto ry
Valtakunnallinen vammaisneuvosto
Valtion toimihenkilöliitto VALTO ry
Valtionhallinnon tilintarkastajat ry
Vammaisfoorumi ry
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry
Vanhustyön Keskusliitto ry
Vantaan Järjestörinki ry
Vantaan Monikulttuuriyhdistys PORTTI ry
Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VAPEPA) c/o Suomen Punainen Risti
VATES-säätiö
Venealankeskusliitto - Finnboat ry
Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti
Viestinnän Keskusliitto ry
Väestöliitto ry
Yhteiset Lapseemme ry
Ålands Redarförening rf
Ålands Sjöräddningssällskap rf
Ölly- ja Kaasualan Keskusliitto ry

Liite 1: Ministeriön internetsivuilla julkaistu kansalaisille suunnattu kysely

Arvoisa verkkosivujemme käyttäjä!

Sisäasiainministeriön tavoitteena on tarjota ajankohtaista tietoa ministeriössä valmisteilla olevista asioista verkkosivuillamme, jotta jokaisella olisi mahdollisuus muodostaa kuva toiminnastamme, osallistua ja vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon.

Kerro mielipiteesi! Mielipiteelläsi voit vaikuttaa siihen, miten kehitämme verkkoviestintäämme sekä osallisuus- ja vaikuttamiskäytäntöjämme uudistaessamme kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaamme.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 5 minuuttia.
Kiitos vastauksestasi!

Sisäasiainministeriö, viestintäyksikkö

1) Kuinka usein vieraillet sisäasiainministeriön internetsivuilla?

- a) kerran viikossa
- b) muutaman kerran kuukaudessa
- c) muutaman kerran vuodessa
- d) harvemmin

2) Mitä tietoa haet sisäasiainministeriön internetsivuilta?

- a) perustietoa ministeriön toiminnasta
- b) ajankohtaisaineistoa (esim. tiedotteita)
- c) julkaisuja
- d) muuta, mitä

3) Löydätkö hakemasi tiedot sivuilta?

- a) helposti
- b) kohtuullisesti
- c) huonosti
- d) en ollenkaan

4) Miten hyödynnät löytämäsi tietoa?

- a) ammatillisesti
- b) opiskeluun liittyen
- c) vapaa-ajan tai harrastetoimintaan liittyen
- d) oman yleistiedon lisäämiseksi

5) Sivustolta löytyy hanketiedotepalvelu, jonka kautta voit tilata ajankohtaistietoa omaan sähköpostiisi lakien valmistelusta ja muista kehittämishankkeista. Oletko tilannut itsellesi hankesähköposteja?

- a) kyllä
- b) en

6) Jos et, miksi et?

7) Miten ministeriön internetsivuston sisältöä tulisi kehittää?

8) Minkä arvosanan annat sivustosta sisällön puolesta?

(5=erittäin hyvä, 4=hyvä, 3=ei hyvä eikä huono, 2=melko huono, 1=huono)

9) Minkä arvosanan annat sivuston teknisestä toimivuudesta?

(5=erittäin hyvä, 4=hyvä, 3=ei hyvä eikä huono, 2=melko huono, 1=huono)

10) Kommenttisi sivuston teknisestä toimivuudesta?

11) Oletko lähettänyt sivuston kautta palautetta sisäasiainministeriölle?

- a) kyllä
- b) en

12) Jos jätit palautteen yhteydessä yhteystietosi, saitko sisäasiainministeriöltä vastauksen?

- a) kyllä
- b) en

13) Oletko kiinnostunut osallistumaan sisäasiainministeriössä valmisteilla oleviin laki- ja muihin hankkeisiin?

- a) ottamalla kantaa valmisteluun verkkosivujen kautta
- b) antamalla palautetta valmistelijalle sähköpostitse
- c) jollain muulla tavalla, millä?

Bästa webbplatsanvändare!

Inrikesministeriet vill på sin webbplats erbjuda aktuell information om frågor som är under beredning i ministeriet. På så sätt kan alla få en bild av vår verksamhet, delta i och påverka beslut som berör dem själva.

Säg din åsikt! Den kan inverka på hur vi utvecklar vår webbinformation och vår praxis när det gäller att medverka och påverka då vi förnyar vår medborgar- och medborgarorganisationsstrategi.

Det tar cirka 5 minuter att svara på enkäten. Tack för ditt svar!

Inrikesministeriet, informationsenheten

1) Hur ofta besöker du inrikesministeriets webbplats (www.intermin.fi)?

- a) en gång i veckan
- b) ett par gånger i månaden
- c) ett par gånger om året
- d) mer sällan

2) Hurdan information söker du på inrikesministeriets webbplats?

- a) basfakta om ministeriets verksamhet
- b) aktuell information (t.ex. pressmeddelanden)
- c) publikationer
- d) annat, vad?

3) Hittar du det du söker på webbplatsen?

- a) lätt
- b) relativt lätt
- c) dåligt
- d) inte alls

4) Hur utnyttjar du informationen du hittar?

- a) professionellt
- b) i samband med studier
- c) för fritids- eller hobbyverksamhet
- d) för att öka min allmänbildning

5) På webbplatsen finns en nyhetstjänst där du kan prenumerera på aktuell information om lagberedning och andra utvecklingsprojekt till din e-post. Har du beställt e-post om projekt?

- a) ja
- b) nej

6) Om inte, varför?

7) Hur tycker du att innehållet på ministeriets webbplats borde utvecklas?

8) Vilket betyg ger du innehållet på webbplatsen?

(5=mycket bra, 4=bra, 3=varken bra eller dåligt, 2=rätt dåligt, 1=dåligt)

9) Hur väl fungerar webbplatsen tekniskt sett? Vilket betyg ger du?

(5=mycket bra, 4=bra, 3=varken bra eller dåligt, 2=rätt dåligt, 1=dåligt)

10) Kommentarer om hur webbplatsen fungerar tekniskt sett?

11) Har du skickat kommentarer till inrikesministeriet via webbplatsen?

- a) ja
- b) nej

12) Om du lämnade din kontaktinformation tillsammans med dina kommentarer, fick du svar av inrikesministeriet?

- a) ja
- b) nej

13) Är du intresserad av att delta i beredning av lagar och projekt vid inrikesministeriet?

- a) genom att ta ställning till beredningen via webbplatsen
- b) genom att skicka kommentarer per e-post till den som handhar beredningen
- c) på något annat sätt, vilket?

Liite 2: Sanasto

Kansalainen

Tässä strategiassa kansalainen termillä viitataan kaikkiin Suomessa asuviin ihmisiin riippumatta siitä onko heillä Suomen kansalaisuutta. Kansalaisilla on oikeuksia ja vapauksia, mutta myös vastuita ja velvollisuuksia. Osallisuutta yhteiskunnassa kansalainen ilmentää osallistumalla ja vaikuttamalla.

Kansalaisjärjestö

Tässä strategiassa kansalaisjärjestö termillä viitataan kaikilla yhteiskunnan toimialoilla toimiviin järjestöihin ja yhdistyksiin. Kansalaisjärjestö on kansalaisia yhteen kokoava, hallituksista riippumaton toimija. Useimmat kansalaisjärjestöt ovat voittoa tavoittelemattomia järjestöjä. Niiden tavoitteena on toteuttaa järjestön säännöissä määriteltyä tehtävää. Järjestöjen kautta yksittäiset ihmiset toteuttavat mahdollisuuksiaan osallistua, vaikuttaa yhteiskuntaan ja huolehtia omasta yhteisöstään.

Kuuleminen

Kuulemisella tarkoitetaan yleensä asianosaisten oikeutta lausua mielipiteensä asiasta ennen hallintoasian ratkaisemista. Kuuleminen on vakiintunut käytäntö mm. säädöshankkeissa ja hallinnon muissa kehittämishankkeissa, joissa halutaan kerätä valmistelun tueksi sidosryhmien, järjestöjen ja kansalaisten mielipiteitä.

Osallisuus

Osallisuus liittyy käsitteenä kiinteästi demokratiaan. Osallisuudella tarkoitetaan kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen ja päätöksentekoon. Osallisuus on laaja-alaisempi käsite kuin osallistuminen. Osallistumisella viitataan yleensä fyysiseen osallistumiseen johonkin tilaisuuteen tai valmisteluelimen toimintaan.

Sosiaalinen media

Sosiaalisella medially viitataan informaation jakamiseen internetissä ja toisaalta siihen liittyvään yhteisöllisyyteen ja kanssakäymiseen.

Sähköinen kuuleminen

Sähköinen kuuleminen ei eroa perinteisestä kuulemisesta muutoin kuin siten, että siinä käytetään hyväksi viestintäteknologiaa kuulemisen toteuttamisessa. Sähköisen kuulemisen menetelmiä ovat mm. verkkokeskustelut, lomake- ja muut kyselyt, paneelit ja sähköposti.

Voimavaraistaminen

Voimavaraistamisesta (engl. empowerment) puhutaan, kun syrjinnän uhkaa kokeville ihmisille luodaan olosuhteet, joissa he saavat käyttöönsä oman elämänsä hallintaan ja

tulevaisuutensa suunnitteluun tarvitsemiaan voimavaroja, mahdollisuuksia, tietoja ja taitoja. Voimavaraistamisen tiellä olevat esteet on tiedostettava ja niitä on poistettava, jotta voimavaraistaminen käytännössä toteutuisi.



Hallinto
19/2009

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011

Sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategia 2009-2011 sisältää ministeriön ja ulkoisten sidosryhmien arvion sisäasiainministeriön kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategian 2006-2007 toteutumisesta, vision ministeriön suhteesta kansalaisyhteiskuntaan vuonna 2011 ja strategiset tavoitteet vision toteuttamiseksi.

Tavoitteita on asetettu erityisesti säädösvalmistelulle, muiden kehittämishankkeiden valmistelulle, osallisuusvalmiuksien kehittämiseksi, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslinjausten toteuttamiselle, sosiaalisen median hyödyntämiselle, sähköisen kuulemisen kehittämiseksi ja osallisuuden vaikuttavuuden arvioinnille ja seurannalle. Strategia sisältää luettelon ministeriön toiminnan kannalta keskeisistä järjestöistä.

Strategia on hyväksytty ministeriön osastopäällikkökokouksessa 28.5.2009.

SM:n julkaisusarjan teemat ovat:



Hallinto



Sisäinen turvallisuus



Maahanmuutto



Yhdenvertaisuus



Keskustelualoitteet

Julkaisujen verkkosivut:
www.intermin.fi/julkaisut

Tilaukset:
Sisäasiainministeriö
PL 26, 00023 Valtioneuvosto

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-444-4 (nid.)
ISBN 978-952-491-445-1 (PDF)